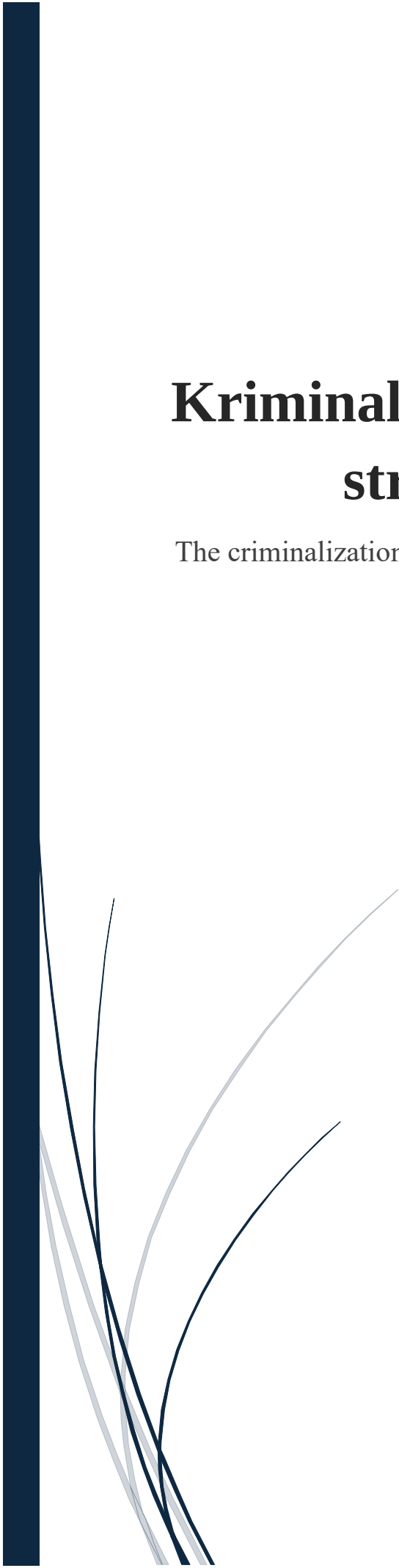

Kriminaliseringen af grooming i straffelovens § 231

The criminalization of grooming in the Danish Criminal Code § 231

Emma Lystbæk Vinther
Amalie Holmfred Kristensen

Vejleder: Birgit Feldtmann

Titelblad

Dansk titel:	Kriminaliseringen af grooming i straffelovens § 231
Engelsk titel:	The criminalization of grooming in the Danish Criminal Code § 231
Forfattere:	Emma Lystbæk Vinther, 20195559 Amalie Holmfred Kristensen, 20196097
Fagmodul:	Kandidatspeciale (30 ECTS)
Fagområde:	Strafferet
Vejleder:	Birgit Feldtmann
Anslag:	166.351
Normalsider:	69,3
Universitet:	Aalborg Universitet
Dato:	16. maj 2024

**AALBORG
UNIVERSITET**

STUDENTERRAPPORT

Abstract

This thesis contains a study of the Danish Criminal Code § 231. The paragraph criminalizes the concept of grooming and became effective the 1st of July 2023. Prior to the specific criminalization in the Danish Criminal Code grooming was punished to a certain extent in accordance with other penalties in the Danish Criminal Code. On this basis, the purpose of the study is to examine why grooming has been specifically criminalized, and to clarify the scope of the Danish Criminal Code § 231. Also, the study will investigate the criminal issues of the paragraph and determine, whether the specific criminalization harmonizes with the intended purpose of the paragraph.

The thesis will outline the former criminalization of grooming by using legal literature and by analyzing case law. Also, the thesis will use the hearings of the Danish Criminal Code § 231 to illustrate the need for a specific criminalization of grooming. The preparatory legislative work is however the primarily used source, since the Danish Criminal Code § 231 is relatively new, and the case law regarding the paragraph is very limited. In this regard, the preparatory legislative work is analyzed to determine the extent of the paragraph through different interpretations. To put the Danish regulation of grooming into perspective the thesis will comment on both the Norwegian and Swedish regulation of grooming briefly. Furthermore, the thesis will use different aspects from the just mentioned statements and analyses to discuss the possible lacks and issues of the paragraph.

It can be concluded that grooming has been specifically criminalized which among other things is due to the development in the area of digital technology. The specific criminalization in the Danish Criminal Code § 231 sends the message that grooming is a serious crime, which presumably will have a preventative effect. The specific criminalization will also make the point that the victims of grooming are blameless and should feel no shame for the relation.

However, it can be concluded that the specific criminalization of grooming in the Danish Criminal Code § 231 is beset by a range of problems. In this regard, the paragraph will bring some evidentiary issues related to the inconcretized sexual intention. In addition, the age limit of the paragraph will lead to a legal uncertainty amongst the perpetrators, and because of this limit, it is unclear what can be qualified as punishable contact.

In conclusion, the specific criminalization of grooming in the Danish Criminal Code § 231 harmonizes with the intended purpose to strengthen a criminal protection against digital abuse, including grooming, although the paragraph is connected with some difficulties.

Indhold

Kapitel 1. Indledning.....	1
Kapitel 2. Afgrænsning	3
Kapitel 3. Metode.....	4
Kapitel 4. Grooming	10
4.1 Seksuelle overgreb	10
4.2 Hvad er grooming?	11
4.3 Juridisk definition af grooming	11
4.4 Groomingprocessen.....	12
4.5 Overvejelser om at kriminalisere grooming selvstændigt i straffeloven.....	13
4.5.1 § 20-spørgsmål S 486 om chat med børn via internettet	13
4.5.2 Spørgsmål nr. 421 fra Folketingets Retsudvalg	13
4.5.3 Beslutningsforslag B 111, Samling 2006-07	14
4.5.4 Europarådets konvention af 25. oktober 2007	15
4.5.5 Spørgsmål nr. 783 fra Folketingets Retsudvalg	16
4.5.6 Sammenfatning	17
Kapitel 5. Retstilstanden forud for den selvstændige kriminalisering af grooming	17
5.1 Straffelovens § 21	17
5.2 Straffelovens § 22	20
5.3 Bestemmelser i straffelovens specielle del.....	22
5.3.1 Straffelovens § 216, stk. 1	23
5.3.2 Straffelovens § 216, stk. 2	23
5.3.3 Straffelovens § 222, stk. 1	24
5.3.4 Straffelovens § 232, stk. 1	25
5.3.5 Straffelovens § 235, stk. 1	26
5.3.6 Straffelovens § 235, stk. 2	27
5.4 Domsanalyser	28
5.4.1 TfK 2022.182.....	28
5.4.2 TfK 2023.403.....	30
5.4.3 U 2019.2356 V.....	32
5.4.4 TfK 2021.623.....	35
5.4.5 Delkonklusion.....	37
Kapitel 6. Baggrunden for den selvstændige kriminalisering af grooming	38
6.1 Værn mod voksne der krænker børn	38

6.2 Rapport fra arbejdsgruppen om digitale krænkelse	39
6.2.1 anbefalinger vedrørende en selvstændig kriminalisering af grooming	39
6.2.2 anbefalinger vedrørende aldersgrænsen for grooming	43
6.2.3 Sammenfatning	44
6.3 Aftale om initiativer mod digitale krænkelse	44
6.4 Høringssvar til Lovforslag L 50, Folketinget 2022-23 (2. samling)	45
6.4.1 anbefaling til ordlyden	45
6.4.2 Bemærkninger til lovforslaget	46
6.4.3 Aldersgrænsen	47
6.4.4 En selvstændig kriminalisering af grooming	47
6.4.5 Sammenfatning	48
Kapitel 7. Anvendelsesområdet for straffelovens § 231	49
7.1 Indholdet af bestemmelsen	49
7.1.1 Betingelser for strafansvar	49
7.1.2 Ordlydsfortolkning	50
7.1.3 Subjektiv formålsfortolkning	53
7.1.4 Delkonklusion	57
7.2 Straffelovens § 231 i sammenspil med andre bestemmelser i straffeloven	58
7.3 Norsk og svensk ret	60
7.4 Rettens nr. 18-291/2024	61
Kapitel 8. Strafferetlige problematikker forbundet med straffelovens § 231	64
8.1 Bevismæssige udfordringer	65
8.2 Aldersgrænsen	67
8.3 Selvstændigt anvendelsesområde	70
8.4 Evaluering af bestemmelsen	71
Kapitel 9. Konklusion	72
Kildeoversigt	75

Kapitel 1. Indledning

*”Børnelokkeren rykker fra legepladsen til internettet. Den digitale børnelokker er en ’groomer’ – han opsøger piger og drenge på nettet forklædt i en anden profil – et barn eller en flink voksen – og lokker dem til grænseoverskridende ting. Hans interesse er at krænke sine ofre seksuelt via løgn og manipulation.”*¹ Sådan lød en kampagne fra politiet i 2017 i kampen mod digitale børnelokkere.

Grooming er en nutidig udgave af den proces, som førhen blev kaldt børnelokkeri.² Ved manipulation og tillidsvækkende adfærd opbygger gerningspersonen en relation til en mindreårig med det formål at begå et seksuelt overgreb.³ Grooming er således kendetegnet ved at foregå over tid, hvor barnet eller den unge udsættes for en krænkelse uden at vide det. Dette kan føre til, at barnet eller den unge føler sig skamfuld, idet den udviste tillid til gerningspersonen er blevet groft udnyttet.⁴

Som følge af den digitale udvikling har internettet skabt platforme, der gør det nemmere for voksne at komme i kontakt med børn og unge.⁵ Den stigende digitalisering giver hermed kriminelle flere muligheder og gør vores hverdag mere sårbar.⁶ Vores hverdag bliver mere sårbar, fordi den digitale verden kan være udfordrende og svær at navigere i for børn og unge, hvor chatvennen i virkeligheden kan være en voksen.⁷ Ifølge en undersøgelse af børn og unges oplevelser med digitale krænkelse⁸, der er udarbejdet i 2021, har hvert fjerde barn eller unge i alderen 9-17 år prøvet at blive kontaktet af en voksen, som de ikke kendte.⁹ Den voksne ville snakke, chatte, sende billeder med ubehageligt indhold eller have barnet eller den unge til at sende billeder af deres krop.¹⁰ Voksne, som er fremmede for børn og unge, har ikke et incitament til at tage denne kontakt, og ifølge psykolog Ane Lemche skal udbredelsen af online kontakt fra ukendte voksne tages meget alvorlig, da der er tale om indikationer på grooming.¹¹ Det følger af undersøgelsen, at digitale krænkelse, herunder grooming, påvirker børn og unge på mange forskellige måder.¹² Nogle får ondt i maven, og andre får skyldfølelse.¹³

¹ Politiet på sociale medier: #SigNej til grooming af Rigspolitiet, Politi

² Europol & cyberkriminalitet – Proaktiv efterforskning og forbrydelser mod børn af Jørn Vestergaard, Karnov

³ Rapport fra arbejdsgruppen om digitale krænkelse, Justitsministeriet, side 6-7

⁴ Lovforslag L 50, Folketinget 2022-23 (2. samling), side 6, spalte 2

⁵ Lovforslag L 50, Folketinget 2022-23 (2. samling), side 4, spalte 1

⁶ Digital tryghedspakke af Justitsministeriet, side 3

⁷ Grooming af Sarah Løvschall Jørgensen, Det Kriminalpræventive Råd

⁸ Børn og unges oplevelser med digitale krænkelse af Rambøll, Red Barnet

⁹ Børn og unges oplevelser med digitale krænkelse af Rambøll, Red Barnet, side 21

¹⁰ Børn og unges oplevelser med digitale krænkelse af Rambøll, Red Barnet, side 22

¹¹ Ny undersøgelse: Hver anden ung har oplevet digitale krænkelse af Gitte Bank de Thurah, Ritzau

¹² Børn og unges oplevelser med digitale krænkelse af Rambøll, Red Barnet, side 19

¹³ Børn og unges oplevelser med digitale krænkelse af Rambøll, Red Barnet, side 20+24

Undersøgelsen viser, at hvert femte barn og unge i alderen 9-17 år går alene med deres ubehagelige oplevelser og ikke deler dem med nogen.¹⁴

I 2020 faldt en ny flerårsaftale for politiet og anklagemyndigheden på plads. Partierne bag Aftale for politiets og anklagemyndighedens økonomi 2021-2023¹⁵ var enige om, at styrke indsatsen mod digital kriminalitet, da der ses en markant stigning i kriminaliteten på internettet.¹⁶ Herunder var der fokus på digitale overgreb, der er et stigende problem som følge af den digitale udvikling. I 2021 præsenterede regeringen ni initiativer til bekæmpelse af seksuelle krænkelser mod børn i udspillet Værn mod voksne der krænker børn¹⁷. Initiativerne skal sikre bedre forebyggelse, afsløring og efterforskning af seksuelle krænkelser.¹⁸ Det ottende initiativ omhandler en stærkere indsats overfor digitale krænkelser, herunder grooming, og har baggrund i straffelovens bestemmelser om seksualforbrydelser, der efterlader et tomrum i håndteringen af situationer som grooming.¹⁹

På baggrund af udspillet og i forlængelse af flerårsaftalen nedsatte regeringen en arbejdsgruppe, der skulle undersøge tilstrækkeligheden af straffelovens regler på området for digitale overgreb og behovet for ændringer grundet den digitale udvikling.²⁰ Arbejdsgruppen fandt behov for at ændre straffeloven som følge af den digitale udvikling, og arbejdsgruppen anbefalede blandt andet indførelsen af en selvstændig bestemmelse om grooming.²¹ Et enigt folketing vedtog den 23. maj 2023 et lovforslag, som skal styrke indsatsen mod digitale krænkelser, og den 1. juli 2023 blev grooming selvstændigt kriminaliseret i straffelovens § 231 i kapitel 24 om seksualforbrydelser. Bestemmelsens ordlyd er som følger:

”For grooming straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år den, som systematisk eller ved manipulation og under udnyttelse af en på alder og erfaring beroende overlegenhed opbygger en relation til en person under 18 år med forsæt til at udsætte den pågældende for en seksualforbrydelse.”²²

Ovenstående har givet anledning til at undersøge anvendelsesområdet for straffelovens § 231 ud fra følgende problemformulering:

¹⁴ Børn og unges oplevelser med digitale krænkelser af Rambøll, Red Barnet, side 24

¹⁵ Aftale om politiets og anklagemyndighedens økonomi 2021-2023 af Justitsministeriet

¹⁶ Aftale om politiets og anklagemyndighedens økonomi 2021-2023 af Justitsministeriet, side 17

¹⁷ Værn mod voksne der krænker børn af Justitsministeriet

¹⁸ Værn mod voksne der krænker børn af Justitsministeriet, side 2

¹⁹ Værn mod voksne der krænker børn af Justitsministeriet, side 10

²⁰ Rapport fra arbejdsgruppen om digitale krænkelser, Justitsministeriet, side 4

²¹ Lovforslag L 50, Folketinget 2022-23 (2. samling), side 4, spalte 1

²² Lovbekendtgørelse nr. 434 af 25. april 2024 (Straffeloven), § 231

Hvorfor er grooming blevet selvstændigt kriminaliseret, og hvad er kriminaliseret i straffelovens § 231? Hvilke strafferetlige problematikker giver bestemmelsen anledning til, og hvordan stemmer den selvstændige kriminalisering af grooming overens med det tilsigtede formål?

Kapitel 2. Afgrænsning

For at fastlægge rammen for denne kandidatafhandling, vil der i det følgende blive foretaget en afgrænsning.

Justitsministerens besvarelse af et spørgsmål fra Folketingets Retsudvalg nævner straffelovens § 21, § 22, § 216, § 232, § 235 og § 222,²³ hvorfor afhandlingen afgrænses til at redegøre for disse bestemmelser. Redegørelserne for de anførte bestemmelser afgrænser sig således, at disse har sigte på grooming, og afhandlingen vil derfor ikke indeholde udtømmende redegørelser herfor. Endvidere afgrænses den udvalgte retspraksis, der omhandler retstilstanden forud for den selvstændige kriminalisering af grooming, til at omhandle de forhold, der relaterer sig til de anførte bestemmelser.

Uagtet at Lovforslag nr. L 50 Folketinget 2022-23 om forslag til ændring af straffeloven og retsplejeloven²⁴, høringssvarene til dette lovforslag²⁵ samt en rapport fra Justitsministeriet om digitale krænkelse²⁶ indeholder andre elementer end grooming, afgrænses afhandlingen til at belyse de dele af kilden, som vedrører grooming. Ligeledes afgrænses regeringens udspil om tiltag til bekæmpelse af seksuelle krænkelse mod børn²⁷ til udspillet ottende initiativ, der omhandler grooming. Artiklen 23 i Europarådets konvention om beskyttelse af børn mod seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug omhandler grooming, og afhandlingen afgrænses derfor til at behandle denne artikel i konventionen.

Afhandlingen inddrager andre landes ret med henblik på en perspektivering til dansk ret. I den forbindelse inddrages den norske og svenske groomingbestemmelse samt landenes respektive forsøgsregel. Bestemmelserne, der inddrages, er den norske straffelovs § 16 og § 306 samt den svenske straffelovs § 1 i kapitel 23 og § 10 a i kapitel 6. Afhandlingen afgrænser sig til en kort redegørelse af de nævnte bestemmelser.

²³ Besvarelse af spørgsmål nr. 783 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg af Nick Hækkerup, Folketinget

²⁴ Lovforslag L 50, Folketinget 2022-23 (2. samling)

²⁵ Høring over Lovforslag L 50, Folketinget 2022-23

²⁶ Rapport fra arbejdsgruppen om digitale krænkelse, Justitsministeriet

²⁷ Værn mod voksne der krænker børn af Justitsministeriet

Henset til kandidatafhandlingens problemformulering afgrænser afhandlingen sig således, at det ikke behandler strafferammen for grooming, forældelsesfristen i sager om grooming og spørgsmålet om tortgørelse.

Kapitel 3. Metode

Denne kandidatafhandling anvender den retsdogmatiske metode. Den retsdogmatiske metode har til formål at analysere og beskrive gældende ret, *de lege lata*²⁸, således der med analysen opnås ny viden om gældende ret gennem en systematisk, metodisk og transparent virksomhed.²⁹ Afhandlingen beskæftiger sig med straffelovens § 231, som er en nyere bestemmelse i straffeloven, og der anvendes forskellige retskilder og fortolkningsbidrag for derved at fastlægge retstilstanden og rækkevidden af bestemmelsen.

Som led i den retsdogmatiske metode vil afhandlingen inddrage komparative perspektiver. Dette gøres ved at belyse den strafferetlige regulering af grooming i andre lande for derved at kunne drage paralleller til retsstillingen i Danmark. Afhandlingen anvender i denne forbindelse norsk og svensk ret. Det må bemærkes, at retsstillingen i disse retssystemer udelukkende opridses meget kort, og det kan således ikke fastlægges, hvad der ligger til grund for den samlede ordning i Norge og Sverige.³⁰

På baggrund af den retsdogmatiske metode vil der desuden foretages retspolitiske overvejelser i forhold til den selvstændige kriminalisering af grooming i den danske straffelov. Kandidatafhandlingen vil i denne forbindelse diskutere konsekvenserne af den ændrede retstilstand vedrørende grooming.³¹

Retskilder

Den retsdogmatiske metode beskæftiger sig med gældende ret, som fastlægges ud fra forskellige retskilder.³² Retskilder udgør grundlaget for at fastslå en retsstilling i en given situation³³ og kan inddeles i fire retskildegrupper: loven, retspraksis, sædvanen og forholdets natur.³⁴ I denne

²⁸ Den juridiske løsning af Carsten Munk-Hansen, 2. udgave, side 11

²⁹ Retsvidenskabsteori af Carsten Munk-Hansen, 3. udgave, side 211

³⁰ Retsvidenskabsteori af Carsten Munk-Hansen, 3. udgave, side 78-79

³¹ Retsvidenskabsteori af Carsten Munk-Hansen, 3. udgave, side 79

³² Retsvidenskabsteori af Carsten Munk-Hansen, 3. udgave, side 70

³³ Den juridiske metode – En introduktion af Lone L. Hansen & Erik Werlauff, 3. udgave, side 107

³⁴ Den juridiske løsning af Carsten Munk-Hansen, 2. udgave, side 16

forbindelse betragtes loven som skreven ret, hvor retspraksis, sædvanen og forholdets natur betragtes som uskreven ret.³⁵

Lovgivningen anvendes til at fastlægge gældende ret, og loven er kendetegnet ved nedskrevne retsregler, der kan håndhæves umiddelbart ved domstolene. Loven har til formål at regulere borgerens retsstilling og er udstedt af myndigheder, der er beføjet til at forpligte borgeren. Lovregler er således bindende og har forrang, idet loven er den højst prioriterede retskilde.³⁶

Kandidatafhandlingen beskæftiger sig med strafferetten, og i denne forbindelse er det strafferetlige legalitetsprincip relevant, hvorefter det kræver lovhjemmel, såfremt der skal idømmes straf.³⁷

Det strafferetlige legalitetsprincip fremgår af straffelovens § 1 og lyder som følger:

*“Straf kan kun pålægges for et forhold, hvis strafbarhed er hjemlet ved lov, eller som ganske må ligestilles med et sådant. Med hensyn til de i kapitel 94 nævnte retsfølger gælder en tilsvarende regel.”*³⁸

Det strafferetlige legalitetsprincip er således af fundamental og grundlæggende betydning for borgerne i en demokratisk retsstat og benævnes i den juridiske teori med formlerne *nulla poena sine lege* (ingen straf uden lov) og *nullum crimen sine lege* (ingen forbrydelse uden lov).³⁹ Foruden det strafferetlige legalitetsprincip i straffelovens § 1 må det bemærkes, at der findes et strafferetligt legalitetsprincip i Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 7.⁴⁰ I Danmark blev Den Europæiske Menneskerettighedskonvention inkorporeret i dansk lovgivning i 1992, hvilket betyder, at konventionen er en del af dansk ret.⁴¹ I det følgende belyses straffelovens § 1.

Straffelovens § 1 er en skreven retskilde og indebærer, at en hjemmel er påkrævet, før et strafansvar kan fastslås, og straf kan pålægges. Bestemmelsen angiver også de begrænsninger, der gælder for fortolkningen af bestemmelsen.⁴² Det strafferetlige legalitetsprincip indebærer i den forbindelse skærpede krav til fortolkningen, herunder at straffebestemmelser ikke må gives tilbagevirkende kraft.⁴³ Idet nærværende kandidatafhandling omhandler straffelovens § 231, der trådte i kraft den 1.

³⁵ Den juridiske løsning af Carsten Munk-Hansen, 2. udgave, side 17

³⁶ Retsvidenskabsteori af Carsten Munk-Hansen, 3. udgave, side 263-264

³⁷ Den juridiske metode – En introduktion af Lone L. Hansen & Erik Werlauff, 3. udgave, side 43

³⁸ Lovbekendtgørelse nr. 434 af 25. april 2024 (Straffeloven), § 1

³⁹ Strafferettens almindelige del – Det strafferetlige ansvar af Trine Baumbach & Thomas Elholm, 2. udgave, side 89

⁴⁰ Den Europæiske Menneskerettighedskonventions art. 7

⁴¹ Dansk lovgivning af Institut for Menneskerettigheder

⁴² Strafferettens almindelige del – Det strafferetlige ansvar af Trine Baumbach & Thomas Elholm, 2. udgave, side 95

⁴³ Strafferettens almindelige del – Det strafferetlige ansvar af Trine Baumbach & Thomas Elholm, side 81

juli 2023, er det således vigtigt at afgrænse, hvilke forhold der er hjemmel til i overensstemmelse med legalitetsprincippet. I afhandlingen analyseres en dom⁴⁴, der er indhentet ved aktindsigt fra Retten i Aalborg, og i denne forbindelse vil der være særlig opmærksomhed på lovbestemmelsens ikrafttræden, og hvorvidt bestemmelsen tidsmæssigt finder anvendelse på de forhold, som den konkrete sag drejer sig om.⁴⁵

Til udarbejdelse af afhandlingen anvendes desuden lovforarbejder, der navnlig kan bestå i lovforslag, betænkninger og høringssvar. Lovforarbejder kan være af forskellig art og omfang afhængig af, om der er tale om omfattende nyskabelser i loven, eller om en ny lovregulering må antages at haste.⁴⁶ Lovforarbejderne er udarbejdet af forskellige udvalg, der har en særlig indsigt i retsområdet.⁴⁷ Lovforarbejder er derfor ikke selvstændige retskilder, men kan indgå i fortolkningen af loven.⁴⁸

Nærværende kandidatafhandling beskæftiger sig med straffelovens § 231, der er en nyere bestemmelse, og om hvilken der endnu ikke findes trykt retspraksis. Derfor vil kandidatafhandlingen i høj grad tage udgangspunkt i lovforarbejderne til belysning af det tilsigtede anvendelsesområde for straffelovens § 231. Lovforslaget⁴⁹ til bestemmelsen vil i denne forbindelse anvendes til at afdække lovgivers hensigt med indførelsen af bestemmelsen.⁵⁰ Derudover vil afhandlingen anvende høringssvarene⁵¹ til straffelovens § 231. Høringssvar er resultatet af, at et lovforslag blandt andet er blevet fremsendt til berørte parter repræsentanter og interesseorganisationer, og disse herefter har fremsat deres opfattelser og vurderinger af lovforslaget.⁵² Høringssvar har i denne forbindelse ikke legitimation til at være et direkte fortolkningsbidrag, men de kan derimod anvendes indirekte, eksempelvis i det omfang lovgiver har taget eventuel kritik i høringssvarene til følge.⁵³ I afhandlingen vil høringssvar således blive anvendt til at belyse forskellige erfaringer inden for retsområdet.

Retspraksis er afgørelser, der er truffet af en domstol.⁵⁴ En afgørelse fra domstolene er bindende for sagens parter, men afsagte afgørelser kan tillige have betydning for bedømmelsen af en retsstilling.

⁴⁴ Bilag 3 – Rettens nr. 18-291/2024

⁴⁵ Den juridiske metode – En introduktion af Lone L. Hansen & Erik Werlauff, 3. udgave, side 125

⁴⁶ Retsvidenskabsteori af Carsten Munk-Hansen, 3. udgave, side 267

⁴⁷ Retsvidenskabsteori af Carsten Munk-Hansen, 3. udgave, side 267-268

⁴⁸ Retsvidenskabsteori af Carsten Munk-Hansen, 3. udgave, side 269

⁴⁹ Lovforslag L 50, Folketinget 2022-23 (2. samling)

⁵⁰ Den juridiske løsning af Carsten Munk-Hansen, 2. udgave, side 54

⁵¹ Høringssvar over Lovforslag L 50, Folketinget 2022-23

⁵² Retsvidenskabsteori af Carsten Munk-Hansen, 3. udgave, side 268

⁵³ Retsvidenskabsteori af Carsten Munk-Hansen, 3. udgave, side 269

⁵⁴ Den juridiske løsning af Carsten Munk-Hansen, 2. udgave, side 61

Baggrunden herfor er, at retspraksis skal anses ud fra en lighedsideologi. Herefter skal borgerne behandles lige og kunne forudse deres retsstilling som led i et retssamfund.⁵⁵

Det danske retssystem er bygget op om et to-instans-princip, hvorefter en part som udgangspunkt kan appellere en afgørelse én gang. I denne forbindelse har en afgørelse fra en domstol i anden instans højere præjudikatsværdi, end en afgørelse, der er afsagt af en domstol i første instans.⁵⁶

I afhandlingen vil der fremgå flere analyser af domme, der er afsagt af domstole. Heriblandt vil fremgå en dom⁵⁷, der er indhentet ved aktindsigt fra Retten i Aalborg, hvor der blandt andet var rejst tiltale for grooming i henhold til straffelovens § 231. Det må bemærkes, at dommen er anket, hvorfor byrettens dom ikke er endelig. Dommen analyseres med forbehold for, at sagen afventer retlig behandling i anden instans.

Kandidatafhandlingen vil tillige indeholde analyser af en række domme, der er afsagt før den 1. juli 2023, hvor grooming blev selvstændigt kriminaliseret. Ved udvælgelsen af dommene er der lagt særlig vægt på, at dommene er forholdsvis nye. Dette kriterie er valgt, idet grooming er forbundet med den digitale udvikling, der er under konstant forandring. Det må desuden bemærkes, at begrebet “grooming” sjældent anvendes i domme, der er afsagt forud for den selvstændige kriminalisering af grooming i straffeloven. I forbindelse med udvælgelsen af domme har det derfor været nødvendigt at fortolke indholdet heraf og udlede, hvorvidt tiltaltes adfærd kunne karakteriseres som grooming. Dommene har derfor samlet set til formål at belyse retstilstanden vedrørende grooming forud for den selvstændige kriminalisering i straffeloven § 231.

I forbindelse med udarbejdelsen af afhandlingen er der søgt aktindsigt i dommene fra “Bramming-sagen” og “Varde-sagen”, der fra medierne er kendt for at omhandle grooming. Gruppen har dog modtaget afslag⁵⁸ på anmodningen om aktindsigt fra Syd- og Sønderjyllands Politi, hvorfor disse ikke kan anvendes til at belyse retstilstanden forud for den selvstændige kriminalisering af grooming.

Foruden ovenstående anvendes artikel 23 fra Europarådets konvention om beskyttelse af børn mod seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug. Danmark har ratificeret konventionen og har således

⁵⁵ Retsvidenskabsteori af Carsten Munk-Hansen, 3. udgave, side 332

⁵⁶ Den juridiske løsning af Carsten Munk-Hansen, 2. udgave, side 62

⁵⁷ Bilag 3 – Rettens nr. 18-291/2024

⁵⁸ Bilag 4 – Afslag på aktindsigt

forpligtet sig i overensstemmelse med konventionens indhold. Konventionen er således bindende for Danmark og anvendes til at belyse kriminaliseringen af grooming.⁵⁹

I kandidatafhandlingen anvendes tillige andre landes ret i forbindelse med afhandlingens komparative perspektiver. Andre landes ret er ikke en retskilde, men anvendes derimod som inspirationskilde for nye regler eller principper i dansk ret.⁶⁰ I afhandlingen anvendes både norsk og svensk ret.

Fortolkning

Idet afhandlingen vil fastlægge udstrækningen af straffelovens § 231, anvendes der flere forskellige lovfortolkninger, således det kan kvalificeres, hvilke tilfælde der er omfattet af bestemmelsen.⁶¹

Afhandlingen vil anvende ordlydsfortolkning, der tager afsæt i de enkelte ord i bestemmelsen, og hvis formål er at fastlægge den sædvanlige forståelse af ordet.⁶² Fortolkningsmåden, som også kaldes objektiv fortolkning, tager derfor udgangspunkt i ordets semantiske forståelse og den kontekst, som ordet befinder sig i.⁶³

Afhandlingen anvender desuden subjektiv fortolkning, der også benævnes som subjektiv formålsfortolkning. Subjektiv fortolkning er særlig relevant til at bedømme nyere lovgivning. Fortolkningsmåden støtter sig på lovforarbejder, og der er således tale om en fortolkning ud fra lovgivers hensigt med lovreglen, hvorunder rent hypotetiske opfattelser af lovgivers hensigt ikke kan henføres.⁶⁴

Retslitteratur

Afhandlingen vil inddrage retslitteratur i form af fagbøger og Karnovs noter til straffeloven. Retslitteratur er ikke en retskilde, men kan derimod henvise til andre retskilder. I kandidatafhandlingen vil retslitteraturen derfor blive anvendt i det omfang, den kan tjene til inspiration eller supplere til den retlige argumentation. Retslitteraturen vil således blive anvendt med respekt for, at dette ikke er en egentlig retskilde. Rene meningstilkendegivelser vil i denne forbindelse ikke tillægges vægt, medmindre forfatteren i kraft af sit hverv eller lignende har et indgående kendskab til retsområdet.⁶⁵

⁵⁹ Konvention af Folketinget

⁶⁰ Retsvidenskabsteori af Carsten Munk-Hansen, 3. udgave, side 78

⁶¹ Retsvidenskabsteori af Carsten Munk-Hansen, 3. udgave, side 305

⁶² Juridisk metode, teori og videnskab af Jens Evald, 2. udgave, side 52

⁶³ Retsvidenskabsteori af Carsten Munk-Hansen, 3. udgave, side 310

⁶⁴ Retsvidenskabsteori af Carsten Munk-Hansen, 3. udgave, side 312

⁶⁵ Den juridiske løsning af Carsten Munk-Hansen, 2. udgave, side 80-81

Andre kilder

Foruden ovenstående anvendes også statistikker. Med hjemmel i offentlighedslovens § 11 har gruppen fået aktindsigt i et datatræk⁶⁶ vedrørende straffelovens § 231. Datatrækket er indhentet fra Rigsadvokaten og anvendes i det omfang, at det kan styrke den juridiske argumentation i afhandlingen. Det må dog bemærkes, at opgørelserne er behæftet med en vis usikkerhed, da de er baseret på tal fra et system, der ikke er et egentligt statistiksystem.

Kandidatafhandlingen anvender tillige rapporter, der er udarbejdet af organisationer og personer, der har et indgående kendskab til retsområdet. Rapporterne er et udtryk for de erfaringer og overvejelser, som forfatterne har gjort sig vedrørende grooming og kan derfor ikke betragtes som en retskilde. Rapporterne vil derimod blive anvendt til at supplere den retlige argumentation i afhandlingen.

Endvidere inddrages spørgsmål fra Folketingets Retsudvalg, § 20-spørgsmål og beslutningsforslag. Disse anvendes til at belyse kriminaliseringen af grooming uden at være en egentlig retskilde og bidrager således også til kandidatafhandlingens retlige argumentation.

Slutteligt anvendes internetsider om juridiske emner samt artikler. Disse anvendes til at give en baggrundsviden om grooming, ligesom de underbygger afhandlingens juridiske argumentation. Det anførte har dog ikke legitimitet til at være en retskilde.

Begrebsafklaring

Danmark har tiltrådt FN's Konvention om Barnets Rettigheder (Børnekonventionen), hvorefter alle under 18 år er børn.⁶⁷ Afhandlingen anvender forskellige kilder, og det er uklart, hvordan kilderne definerer begreberne børn og unge. Afhandlingen er tro mod de enkelte kilder, hvorfor der kan forekomme et differentieret sprogbrug i de redegørende afsnit. Når der i afhandlingen foretages udledninger eller konkluderes, anvendes begrebet barn dog i overensstemmelse med Børnekonventionen, hvorefter der menes alle under 18 år.

Endvidere må det bemærkes, at ordlyden af straffelovens § 235 er blevet ændret i forbindelse med ovennævnte vedtagne lovforslag⁶⁸. Afhandlingen er tro mod de enkelte kilder i redegørelsen af straffelovens § 235, hvorfor der anvendes forskellige betegnelser for det materiale, der er omfattet af bestemmelsen.

⁶⁶ Bilag 5 – Datatræk fra Rigsadvokaten

⁶⁷ FN's Konvention om Barnets Rettigheder (Børnekonventionen), artikel 1

⁶⁸ Lovforslag L 50, Folketinget 2022-23 (2. samling) (som vedtaget)

Kapitel 4. Grooming

I det følgende kapitel redegøres der indledningsvist for seksuelle overgreb, og hvad et seksuelt overgreb kan bestå i. Endvidere vil der redegøres for fænomenet grooming, herunder dets juridiske definition og groomingprocessen. Afslutningsvist vil der redegøres for, hvilke overvejelser der tidligere har været i forhold til at kriminalisere grooming selvstændigt i den danske straffelov. Kapitlet har således til formål at give et forudgående kendskab til fænomenet grooming for at skabe fundamentet til denne afhandling.

4.1 Seksuelle overgreb

Et seksuelt overgreb indebærer, at en person indgår i en seksuel aktivitet, som denne ikke ønsker eller bliver presset til at deltage i.⁶⁹ Seksuelle overgreb kan foregå på forskellige måder⁷⁰ og kan for eksempel involvere fysisk kontakt, herunder befølinger, kys, onani.⁷¹ Den digitale udvikling og sociale medier har dog gjort det muligt at kommunikere uden fysisk kontakt, hvilket betyder, at seksuelle overgreb og krænkelse kan ske uden kropslig kontakt.⁷²

Digitale seksuelle overgreb kan ligeledes forekomme på forskellige måder og kan blandt andet være henvendelser af grænseoverskridende karakter, hvor et barn eller en ung får tilsendt uønskede nøgenbilleder eller spørges, om de har lyst til sex.⁷³ Digitale seksuelle overgreb kan også forekomme som en del af opbygningen af en relation til et barn med sigte på at få vedkommende til at deltage i forskellige seksuelle aktiviteter.⁷⁴

Både drenge og piger fra alle sociale lag og i alle aldre kan blive et offer for digitale seksuelle overgreb.⁷⁵ Erfaringer fra Red Barnet påpeger dog den tendens, at teenagepiger er mest udsatte, når det angår digitale seksuelle overgreb.⁷⁶

Børn, som befinder sig i en sårbar position, er i højere risiko for at blive udsat for digitale seksuelle overgreb. Dette begrundes med, at børn, som mistrives, er ensomme eller mangler tryghed hjemmefra,

⁶⁹ Seksuelle overgreb af Social- og Boligstyrelsen

⁷⁰ Seksuelle overgreb og digitale medier af Red Barnet

⁷¹ Om seksuelle overgreb af Center for Seksuelt Misbrugte

⁷² Seksuelle overgreb og digitale medier af Red Barnet

⁷³ Seksuelle overgreb og digitale medier af Red Barnet

⁷⁴ Seksuelle overgreb og digitale medier af Red Barnet

⁷⁵ Seksuelle overgreb og digitale medier af Red Barnet

⁷⁶ Seksuelle overgreb og digitale medier af Red Barnet

er mere modtagelige for opmærksomhed og manipulation, hvilket krænkeren misbruger eller udnytter.⁷⁷

4.2 Hvad er grooming?

Grooming er et engelsk begreb, som beskriver den proces, hvor en voksen forsøger at blive venner med et barn eller en ung med det formål at overskride barnet eller den unges grænser ved at begå et seksuelt overgreb senere i relationen.⁷⁸ Et konkret eksempel på grooming kan illustreres gennem et brev, hvor en 13-årig pige blandt andet skrev følgende til Børnetelefonens Brevkasse: *"(...) en mand på 44 begyndte at skrive til mig. Han skrev, at han var 14 år, og at han bare var ude på at skrive lidt for sjov. Men efter en uge eller to ville han mere (...)"*.⁷⁹ Brevets overskrift var "Hjælp jeg bliver tvunget til at sende nøgenbilleder", idet den 44-årige mand opfordrede pigen til at sende nøgenbilleder af sig selv. Det, som manden foretager sig, kan kategoriseres som grooming, og det kan være svært for barnet eller den unge at gennemskue.⁸⁰ Grooming kan foregå både fysisk og gennem online platforme, men særligt online platforme gør det nemt for en krænker at virke troværdig, idet barnet ikke kan se krænkeren. Samtidig betyder online kontakt, at det for barnet virker mindre farligt at overskride dennes grænser, efterhånden som relationen udvikler sig.⁸¹

4.3 Juridisk definition af grooming

Forinden indførelsen af straffelovens § 231 var der ingen juridisk definition af grooming i den danske straffelov. Grooming er dog ikke et nyt fænomen, og i praksis er grooming hidtil blevet straffet i et vist omfang efter andre bestemmelser i straffeloven.⁸² Grooming blev ved lov nr. 741 af 13. juni 2023⁸³ kriminaliseret i straffeloven § 231 og defineres som *"(...) den, som systematisk eller ved manipulation og under udnyttelse af en på alder og erfaring beroende overlegenhed opbygger en relation til en person under 18 år med forsæt til at udsætte den pågældende for en seksualforbrydelse."*⁸⁴ Den danske straffelov indeholder derfor nu en definition af grooming. Grooming skal således forstås som den situation, hvor en person, med formålet om at begå seksuelle overgreb mod et barn eller en ung, opbygger et tillidsforhold til den pågældende. Grooming kan dog

⁷⁷ Seksuelle overgreb og digitale medier af Red Barnet

⁷⁸ Hvad er grooming - Og hvad gør jeg, hvis jeg bliver groomet? af Red Barnet

⁷⁹ Hvad er grooming af Børns Vilkår

⁸⁰ Hvad er grooming af Børns Vilkår

⁸¹ Grooming af Sarah Løvschall Jørgensen, Det Kriminalpræventive Råd

⁸² Lovforslag L 50, Folketinget 2022-23 (2. samling), side 33, spalte 1

⁸³ Lov nr. 741 af 13. juni 2023 - Ændring af straffelovens og retsplejeloven

⁸⁴ Lovforslag L 50, Folketinget 2022-23 (2. samling) (som vedtaget), side 1, spalte 2

også bestå i, at der opbygges et tillidsforhold til barnet eller den unge med det formål at lokke vedkommende til at fremsende nøgenbilleder eller billeder af seksuel karakter.⁸⁵

4.4 Groomingprocessen

Det er sjældent, at barnet opdager, at denne udsættes for et overgreb, før det er for sent. Dette skyldes, at barnet gennem rosende ord, løgne og anerkendelse manipuleres til at tro, at denne frivilligt er gået med til en relation, der kan have seksuel karakter.⁸⁶

Karakteristisk for grooming er, at der foregår en manipulationsproces, hvoraf en række skridt isoleret set ikke forekommer problematiske.⁸⁷ Processen for grooming består af følgende faser:

1. **Den kontaktskabende fase:** Gerningspersonen tager kontakt til barnet, og henvendelsen i denne fase har ikke et seksuelt indhold. Kontakten til barnet kan for eksempel foregå gennem internettet.
2. **Opbygning af relationen:** Gerningspersonen vil forsøge at opbygge en relation med henblik på at blive betragtet som en fortrolig og nær ven.
3. **Barnets loyalitet:** Gerningspersonen afprøver barnets evne til at holde på en hemmelighed med henblik på at teste vedkommendes loyalitet.
4. **Seksuelt tema:** Gerningspersonen introducerer et seksuelt tema. Indledningsvist kan dette foregå ved en snak om kroppen, og uden at barnet direkte deltager i en seksuel aktivitet.
5. **Møde med barnet:** Gerningspersonen kan slutteligt i processen aftale et møde med barnet. På dette møde, som kan være fysisk eller online, kan den seksuelle aktivitet finde sted.
6. **Hemmeligheden:** Gerningspersonen vil ofte påminde barnet om ikke at fortælle andre om relationen, og barnet er derfor i den tro, at relationen er fortrolig.⁸⁸

Med afsæt i processen for grooming sker der ikke alene en krænkelse bestående af et fysisk eller digitalt seksuelt overgreb. Krænkelsen består også i, at et barn bliver narret til at tro, at denne var indforstået med det seksuelle overgreb.⁸⁹ Grooming er således den relation og det tillidsforhold, som opbygges systematisk eller ved manipulation forud for det seksuelle overgreb,⁹⁰ og det kan være svært for barnet eller den unge at gennemskue, at denne manipuleres med.⁹¹ Grooming kan i denne

⁸⁵ Lovforslag L 50, Folketinget 2022-23 (2. samling), side 4, spalte 2

⁸⁶ Rapport fra arbejdsgruppen om digitale krænkelse, Justitsministeriet, side 56

⁸⁷ Rapport fra arbejdsgruppen om digitale krænkelse, Justitsministeriet, side 6-7

⁸⁸ Rapport fra arbejdsgruppen om digitale krænkelse, Justitsministeriet, side 56-57

⁸⁹ Rapport fra arbejdsgruppen om digitale krænkelse, Justitsministeriet, side 57

⁹⁰ Rapport fra arbejdsgruppen om digitale krænkelse, Justitsministeriet, side 6

⁹¹ Hvad er grooming - Og hvad gør jeg, hvis jeg bliver groomet? af Red Barnet

forbindelse efterlade barnet med forskellige følelser. Grooming kan eksempelvis bevirke, at barnet føler sig skamfuld og ligeledes medansvarlig. Nogle føler sig snydt, og andre føler, at de ikke længere kan stole på nogen.⁹²

4.5 Overvejelser om at kriminalisere grooming selvstændigt i straffeloven

I Danmark har det løbende været drøftet, om grooming er kriminaliseret i den danske straffelov, og hvorvidt der er behov for en selvstændig kriminalisering af grooming. Justitsministeriet er flere gange blevet adspurgt til kriminaliseringen af grooming, hvilket har resulteret i nedenstående overvejelser.

4.5.1 § 20-spørgsmål S 486 om chat med børn via internettet

Den 25. oktober 2005 fremsatte et tidligere folketingsmedlem, Peter Skaarup, et ”§ 20-spørgsmål”⁹³, der lød som følger: *”Vil ministeren ændre straffeloven, så sexchat og forsøg på at lave sexaftaler med børn via internettet – såkaldt grooming – forbydes (...)”*.⁹⁴ Daværende justitsminister, Lene Espersen, anfører i besvarelsen af spørgsmålet, at sexchat på internettet ikke isoleret set er strafbart. Såfremt en person gennem en sexchat aftaler at mødes med et barn under 15 år med det formål at begå en forbrydelse, kan det straffes efter straffelovens regel om forsøg.⁹⁵ Justitsministeren fandt derfor ikke anledning til at foreslå ændringer, da reglerne i den danske straffelov på daværende tidspunkt muliggjorde at skride ind over for seksuelle overgreb mod børn tidligt i gerningsforløbet.⁹⁶

4.5.2 Spørgsmål nr. 421 fra Folketingets Retsudvalg

Den 9. juni 2006 fremsatte Folketingets Retsudvalg spørgsmål nr. 421 til Justitsministeriet vedrørende regeringens overvejelser *”(...) om at lave en lov, der sikrer, at pædofile mænds chat på nettet stoppes (...)”*.⁹⁷ Til besvarelse af spørgsmålet indhentede Justitsministeriet en udtalelse fra Rigspolitiet vedrørende grooming. Grooming blev i denne udtalelse af 7. juli 2006 defineret som *”(...) tilfælde, hvor en voksen opbygger et tillidsforhold til et barn, typisk via internet-chat eller mobiltelefoni, med henblik på senere at begå overgreb mod barnet.”*⁹⁸ Det var Rigspolitiets opfattelse, at grooming ikke skilte sig væsentligt ud sammenlignet med andre forberedende handlinger med forsæt til seksuelle overgreb på børn. Ligeledes anførte Rigspolitiet, at de eksisterende regler om seksuelle overgreb på

⁹² Hvad er grooming - Og hvad gør jeg, hvis jeg bliver groomet? af Red Barnet

⁹³ Paragraf 20-spørgsmål af Folketinget

⁹⁴ § 20-spørgsmål S 486 om chat med børn via internettet af Peter Skaarup

⁹⁵ Endelig besvarelse af spørgsmål nr. S 486 fra medlem af Folketinget Peter Skaarup (DF) af Justitsministeriet, side 1

⁹⁶ Endelig besvarelse af spørgsmål nr. S 486 fra medlem af Folketinget Peter Skaarup (DF) af Justitsministeriet, side 2

⁹⁷ Retsudvalget (REU) Alm. del, Spørgsmål nr. 421, Samling 2005-06

⁹⁸ Retsudvalget (REU) Alm. del, Besvarelse af spørgsmål nr. 421, Samling 2005-06, side 1

børn og straf for forsøg herpå, var tilstrækkelige i relation til et seksuelt overgreb, der er resultatet af forberedende handlinger ved brugen af mobiltelefoni eller internettet.⁹⁹

Daværende justitsminister, Lene Espersen, henholdt sig til Rigspolitiets udtalelse og fandt på denne baggrund fortsat ikke anledning til lovændringer på området.¹⁰⁰

4.5.3 Beslutningsforslag B 111, Samling 2006-07

Den 13. marts 2007 fremsatte en række folketingsmedlemmer¹⁰¹ beslutningsforslag¹⁰² nr. B 111 om beskyttelse af børn og unge mod seksuelle overgreb¹⁰³. Folketinget pålagde, i henhold til beslutningsforslaget, at regeringen skulle fremsætte et lovforslag, der havde til formål at yde bedre beskyttelse af børn og unge mod seksuelle overgreb begået af voksne.¹⁰⁴ Regeringen blev blandt andet opfordret til at fremsætte et lovforslag indeholdende en bestemmelse, der forbød sexchat med børn og ligeledes forsøg på at lave sexaftaler med mindreårige over internettet.¹⁰⁵ Det følger af bemærkningerne til forslaget, at baggrunden, for at straffeloven burde ændres i overensstemmelse med ovenstående, er, at mange børn og unge færdes på internettet, hvor en krænker let og anonymt kan komme i kontakt med deres ofre.¹⁰⁶ Daværende justitsminister, Lene Espersen, afviste ved første behandling af beslutningsforslag nr. B 111, at regeringen ville støtte beslutningsforslaget,¹⁰⁷ hvilket blev begrundet med, at de danske forsøgsregler kriminaliserede ethvert forsætligt forsøg på seksuelle overgreb mod et barn.¹⁰⁸

I forbindelse med ovenstående beslutningsforslag afgav Folketingets Retsudvalg en beretning¹⁰⁹ den 20. september 2007, hvori justitsministeren blev opfordret til at indhente en redegørelse vedrørende grooming, herunder behovet for lovgivning på området.¹¹⁰ Rigspolitiet udarbejdede efter anmodning en sådan redegørelse.¹¹¹ Om behovet for yderligere initiativer i relation til grooming anførte Rigspolitiet, at ”(...) straffelovens § 21 også finder anvendelse i sager vedrørende grooming, såfremt

⁹⁹ Retsudvalget (REU) Alm. del, Besvarelse af spørgsmål nr. 421, Samling 2005-06, side 5

¹⁰⁰ Retsudvalget (REU) Alm. del, Besvarelse af spørgsmål nr. 421, Samling 2005-06, side 5

¹⁰¹ Peter Skaarup (DF), Kim Christiansen (DF), Kristian Thulesen Dahl (DF), Pia Kjærsgaard (DF), Morten Messerschmidt (DF) og Hans Kristian Skibby (DF)

¹⁰² Beslutningsforslag af Folketinget

¹⁰³ Beslutningsforslag B 111 (som fremsat), Samling 2006-07

¹⁰⁴ Beslutningsforslag B 111 (som fremsat), Samling 2006-07

¹⁰⁵ Beslutningsforslag B 111 (som fremsat), Samling 2006-07

¹⁰⁶ Beslutningsforslag B 111 (som fremsat), Samling 2006-07

¹⁰⁷ Beslutningsforslag B 111 (1. behandling), Samling 2006-07

¹⁰⁸ Beslutningsforslag B 111 (1. behandling), Samling 2006-07

¹⁰⁹ Beretning af Folketinget

¹¹⁰ Beretning over Beslutningsforslag B 111, Samling 2006-07, side 2

¹¹¹ Redegørelse vedrørende grooming af Rigspolitiet, Folketinget

der kan føres bevis for, at gerningsmanden ved sin kontakt med den mindreårige har haft forsæt til at begå et overgreb mod den pågældende.”.¹¹² Endvidere følger det af redegørelsen, at chat- eller e-mailkorrespondance, der har til hensigt at lokke en forurettet til at møde op et bestemt sted, hvor en seksualforbrydelse skal foregå, vil kunne være forsøg på overtrædelse af for eksempel straffelovens § 222.¹¹³ Afslutningsvist fandt Rigspolitiet ikke, at en selvstændig kriminalisering af grooming er nødvendig henset til den foreliggende praksis på området.¹¹⁴ Justitsministeriet tilsluttede sig Rigspolitiets vurdering.¹¹⁵

4.5.4 Europarådets konvention af 25. oktober 2007

Danmark ratificerede den 28. oktober 2009¹¹⁶ Europarådets konvention af 25. oktober 2007 om beskyttelse af børn mod seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug¹¹⁷. Artikel 23 i konventionen vedrører adfærd, der kan karakteriseres som grooming. Artiklens ordlyd er som følger:

*”Each Party shall take the necessary legislative or other measures to criminalise the intentional proposal, through information and communication technologies, of an adult to meet a child who has not reached the age set in application of Article 18, paragraph 2, for the purpose of committing any of the offences established in accordance with Article 18, paragraph 1.a, or Article 20, paragraph 1.a, against him or her, where this proposal has been followed by material acts leading to such a meeting.”*¹¹⁸

Af ordlyden i artikel 23 kan det udledes, at kontraherende stater således skal træffe de nødvendige lovgivningsmæssige eller andre foranstaltninger for at kriminalisere den handling, at en voksen forsætligt gennem informations- og kommunikationsteknologi foreslår et barn, der ikke har nået den legale alder for seksuelle aktiviteter, som er fastsat i national ret, at mødes. I forbindelse med mødet skal den voksne have til formål at begå en forbrydelse mod barnet, som er nævnt i konventionens artikel 18, stk. 1, litra a om seksuelle aktiviteter mod børn under den seksuelle lavalder eller artikel 20, stk. 1, litra a om produktion af børnepornografi. Forslaget om at mødes skal ligeledes følges op af handlinger, der leder til et møde.¹¹⁹ Det kan derfor udledes, at Konventionens artikel 23 stiller krav

¹¹² Redegørelse vedrørende grooming af Rigspolitiet, Folketinget, side 42

¹¹³ Redegørelse vedrørende grooming af Rigspolitiet, Folketinget, side 42

¹¹⁴ Redegørelse vedrørende grooming af Rigspolitiet, Folketinget, side 43

¹¹⁵ Orientering vedrørende Rigspolitiets redegørelse om grooming, Folketinget, side 4

¹¹⁶ Bekendtgørelse af konvention af 25. oktober 2007 om beskyttelse af børn mod seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug, Retsinformation

¹¹⁷ Europarådets konvention om beskyttelse af børn mod seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug

¹¹⁸ Europarådets konvention om beskyttelse af børn mod seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug, artikel 23

¹¹⁹ Bekendtgørelse af konvention af 25. oktober 2007 om beskyttelse af børn mod seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug, Retsinformation, Artikel 23

til staterne om at kriminalisere grooming, hvorfor Danmark som kontraherende part har forpligtet sig i overensstemmelse hermed.

Forinden Danmark ratificerede konventionen, udarbejdede Justitsministeriet et notat.¹²⁰ Notatet indeholdt blandt andet en redegørelse af de lovgivningsmæssige konsekvenser ved Danmarks ratificering af Europarådets konvention om beskyttelse af børn mod seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug. I henhold til artikel 23 fandt Justitsministeriet, at de danske forsøgsregler i straffelovens § 21 allerede kriminaliserede ethvert forsøg på seksuelle overgreb mod børn, og det var derfor Justitsministeriets opfattelse, at opfyldelsen af konventionens artikel 23 ikke havde nogle lovgivningsmæssige konsekvenser.¹²¹ Med afsæt i notatet blev der i lovforslag af 10. december 2008,¹²² hvis formål var at ændre straffeloven i forbindelse med gennemførelsen af Europarådets konvention, ikke fremsat forslag om en selvstændig kriminalisering af grooming i straffeloven. Det var derfor regeringens opfattelse, at gældende dansk lovgivning vedrørende grooming opfyldte konventionens forpligtelser.¹²³

4.5.5 Spørgsmål nr. 783 fra Folketingets Retsudvalg

Den 15. marts 2021 fremsatte Folketingets Retsudvalg spørgsmål nr. 783 til Justitsministeriet.¹²⁴ Daværende justitsminister, Nick Hækkerup, blev anmodet om at “(...) redegøre for om regeringen vil indføre en grooming-paragraf, der vil kriminalisere voksne mænds upassende og manipulerende adfærd overfor børn med henblik på at vinde børnenes tillid for efterfølgende at begå seksuelle overgreb (...)”.¹²⁵ I besvarelsen af spørgsmålet anførte justitsministeren, at grooming i nogle situationer allerede straffes i henhold til eksisterende bestemmelser i straffeloven.¹²⁶ Justitsministeren anførte i denne forbindelse en række relevante bestemmelser, herunder straffelovens § 232 om blufærdighedskrænkelser, straffelovens § 235, stk. 1 og 2 om besiddelse og udbredelse af børnepornografisk materiale, straffelovens § 216, stk. 2 om voldtægt ved samleje med barn under 12 år og § 222, stk. 1 samleje med barn under 15 år.¹²⁷ Afslutningsvist anførte justitsministeren, at der

¹²⁰ Notat om lovgivningsmæssige konsekvenser af Europarådets konvention om beskyttelse af børn mod seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug, Folketinget

¹²¹ Notat om lovgivningsmæssige konsekvenser af Europarådets konvention om beskyttelse af børn mod seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug, Folketinget, side 27

¹²² Lovforslag L 86, Folketinget 2008-09

¹²³ Lovforslag L 86, Folketinget 2008-09

¹²⁴ Retsudvalget (REU) Alm. del, Spørgsmål nr. 783, Samling 2020-21

¹²⁵ Retsudvalget (REU) Alm. del, Spørgsmål nr. 783, Samling 2020-21

¹²⁶ Retsudvalget (REU) Alm. del, Besvarelse af spørgsmål nr. 783, Samling 2020-21, side 2

¹²⁷ Retsudvalget (REU) Alm. del, Besvarelse af spørgsmål nr. 783, Samling 2020-21, side 2-3

skal foretages en undersøgelse af, hvorvidt reglerne i straffeloven vedrørende digitale overgreb er tilstrækkelige og ligeledes om grooming bør kriminaliseres selvstændigt i straffeloven.¹²⁸

4.5.6 Sammenfatning

Det kan på baggrund af ovenstående konstateres, at grooming er et fænomen, der løbende har været drøftet, men der har ikke været fundet behov for yderligere lovgivningsmæssige tiltag for at kriminalisere grooming før 2023.

Kapitel 5. Retstilstanden forud for den selvstændige kriminalisering af grooming

Med afsæt i kapitel 4 kan det lægges til grund, at grooming, forinden den selvstændige kriminalisering i straffelovens § 231, i et vist omfang var strafbart i henhold til eksisterende regler om seksuelle overgreb, ligesom der kunne straffes for forsøg herpå. Derfor vil der i det følgende kapitel indledningsvist redegøres for straffelovens § 21 om forsøg og straffelovens § 22 om frivillig tilbagetræden fra forsøg. Dernæst redegøres der for nogle af de straffebestemmelser fra straffelovens specielle del, der hidtil har kriminaliseret grooming. Dette gøres med henblik på at klarlægge indholdet og anvendelsesområdet af bestemmelserne. Afslutningsvis analyseres retspraksis med det formål at klarlægge retstilstanden på området forinden den selvstændige kriminalisering af grooming.

5.1 Straffelovens § 21

Som en følge af det strafferetlige legalitetsprincip i straffelovens § 1 kan handlinger kun straffes, hvis de opfylder gerningsindholdet i en straffebestemmelse. Der kan imidlertid forekomme tilfælde, hvor gerningspersonen ikke fuldbyrder en given straffebestemmelse, men hvor gerningspersonen har foretaget handlinger med forsæt til at fuldbyrde en forbrydelse. I disse tilfælde vil det ikke blot være i strid med den almindelige retsopfattelse, men også med straffens adfærdsdirigerende formål, såfremt der ikke straffes herfor. Blandt andet disse hensyn har ført til, at der i straffelovens § 21, stk. 1 er indført en generel regel om straf for forsøg.¹²⁹ Bestemmelsen lyder som følger:

*”Handlinger, som sigter til at fremme eller bevirke udførelsen af en forbrydelse, straffes, når denne ikke fuldbyrdes, som forsøg.”*¹³⁰

Straffelovens § 21 er således en generel udvidelse af alle gerningsindhold, så de omfatter tilfælde, hvor et eller flere af de objektive gerningsmomenter ikke er opfyldt. Det afgørende er i denne

¹²⁸ Retsudvalget (REU) Alm. del, Besvarelse af spørgsmål nr. 783, Samling 2020-21, side 3

¹²⁹ Strafferettens almindelige del – Det strafferetlige ansvar af Trine Baumbach & Thomas Elholm, 2. udgave, side 295

¹³⁰ Lovbekendtgørelse nr. 434 af 25. april 2024 (Straffeloven), § 21, stk. 1

forbindelse, at gerningspersonen har haft forsæt til at realisere samtlige gerningsmomenter og derfor alligevel kan straffes.¹³¹ Straffelovens § 21 er derfor sammensat af en objektiv side, der består i handlingen eller undladelsen, og en subjektiv side, der består i forsættet til handlingen eller undladelsen.¹³² Grænsen mellem det straffri og strafbare afhænger i høj grad af gerningspersonens subjektive forhold, da kravene til det objektive gerningsindhold er meget små.¹³³

Det objektive gerningsindhold

I ordlyden af straffelovens § 21 fremgår det, at ”*Handlinger, som sigter til at fremme eller bevirke udførelsen af en forbrydelse (...)*” kan straffes som forsøg. Det må herefter afgrænses, hvilke handlinger, der er omfattet af bestemmelsen, og hvilke handlinger, der må anses for at være straffri.¹³⁴

Ordet ”handling” skal forstås således, at alle slags handlinger principielt kan være omfattet, og at en enkelt handling er tilstrækkelig til at være indenfor bestemmelsens anvendelsesområde. Efter dansk ret vil uskadelige handlinger eller handlinger, som ligger fjernt fra forbrydelsens fuldbyrdelse, tillige kunne danne grundlag for forsøgsansvar.¹³⁵ Undladelser vil desuden kunne være en handling i overensstemmelse med ordlyden af straffelovens § 21.¹³⁶ Tanker vil derimod ikke være at betragte som handlinger, hvorfor sådanne udelukker forsøgsstraf.¹³⁷

Bestemmelsen om strafansvar for forsøg finder anvendelse på de handlinger, som foretages frem til forbrydelsens fuldbyrdelse. Dette kan udledes af ”(*...*) når denne ikke fuldbyrdes (*...*)”, hvorfor forsøgsansvar er udelukket, såfremt forbrydelsen er fuldbyrdet.¹³⁸ Hvornår gerningsindholdet af en forbrydelse er fuldt ud realiseret må bero på en fortolkning af gerningsbeskrivelsen.¹³⁹

Perioden frem til forbrydelsens fuldbyrdelse kan inddeles i fire forskellige faser: beslutningen om at begå forbrydelsen, forberedelseshandlinger, iværksættelsen og fuldbyrdelsen.¹⁴⁰ I henhold til de danske forsøgsregler har det ikke nogen retlig betydning at sondre mellem forberedende handlinger og iværksættelseshandlinger.¹⁴¹ Dette begrundes med, at der i dansk teori ikke er tvivl om, at forsøg,

¹³¹ Strafferettens almindelige del – Det strafferetlige ansvar af Trine Baumbach & Thomas Elholm, 2. udgave, side 296

¹³² Strafferettens almindelige del – Det strafferetlige ansvar af Trine Baumbach & Thomas Elholm, 2. udgave, side 297

¹³³ Kommenteret straffelov – Almindelig del af Thomas Elholm, Lasse Lund Madsen m.fl., 12. udgave, side 281

¹³⁴ Strafferettens almindelige del – Det strafferetlige ansvar af Trine Baumbach & Thomas Elholm, 2. udgave, side 299

¹³⁵ Strafferettens almindelige del – Det strafferetlige ansvar af Trine Baumbach & Thomas Elholm, 2. udgave, side 299

¹³⁶ Strafferettens almindelige del – Det strafferetlige ansvar af Trine Baumbach & Thomas Elholm, 2. udgave, side 300

¹³⁷ Kommenteret straffelov – Almindelig del af Thomas Elholm, Lasse Lund Madsen m.fl. 12. udgave, side 281

¹³⁸ Strafferettens almindelige del – Det strafferetlige ansvar af Trine Baumbach & Thomas Elholm, 2. udgave, side 300

¹³⁹ Strafferettens almindelige del – Ansvarslæren, af Lars Bo Langsted & Knud Waaben, 6. udgave, side 217

¹⁴⁰ Strafferet I – Ansvar af Lasse Lund Madsen, 6. udgave, side 170

¹⁴¹ Strafferettens almindelige del – Ansvarslæren, af Lars Bo Langsted & Knud Waaben, 6. udgave, side 220

der er båret af forsæt, bør straffes fra de første forberedende handlinger.¹⁴² Det vil dog ofte være svært at bevise forsættet til at fuldbyrde gerningsindholdet af straffebestemmelser i den tidlige forberedelsesfase. Derfor opdages forbrydelser sjældent i disse tidlige stadier.¹⁴³

Det er tillige afgørende for forsøgsansvaret, hvornår forbrydelsen er fuldbyrdet, idet nogle straffebestemmelser har et fremrykket fuldbyrdelsesmoment. Dette indebærer, at nogle bestemmelser er fuldbyrdet, allerede når gerningspersonen foretager nærmere bestemte handlinger med henblik på at opnå eller bevirke noget.¹⁴⁴ I disse tilfælde har lovgiver bestemt, at den fulde forbrydelse objektivt er begået, før det tilsigtede er opnået.¹⁴⁵ Såfremt en straffebestemmelse har et fremrykket fuldbyrdelsesmoment, kan det indebære, at muligheden for strafansvar for forsøg forkortes. I disse situationer er det derfor vigtigt at afgrænse den fuldbyrdede forbrydelse overfor forsøgsansvaret.¹⁴⁶

Det subjektive gerningsindhold

I dansk ret lægges der stor vægt på den subjektive side af forsøget.¹⁴⁷ Forsøgshandlinger kan herefter straffes, hvis de sigter til at fremme eller bevirke udførelsen af en forbrydelse.¹⁴⁸ Dette betyder, at forsøgsansvar efter straffelovens § 21 altid forudsætter, at gerningspersonen har forsæt til den fuldbyrdede forbrydelse.¹⁴⁹

Alle tre grader af forsæt finder anvendelse i forbindelse med forsøgsansvaret. Det er dog fremhævet i litteraturen, at dette kan stride mod ordlyden af straffelovens § 21, da ordene ”(...) sigter til at fremme eller bevirke (...)” må forstås således, at dette omfatter det direkte forsæt eller sandsynlighedsforsættet, men derimod ikke dolus eventualis.¹⁵⁰ Retspraksis støtter dog den fortolkning, at alle tre grader af forsæt kan medføre strafansvar for forsøg.¹⁵¹

For at kunne pålægge forsøgsansvar skal gerningspersonen i et vist omfang have besluttet sig for at fuldbyrde en forbrydelse. Det bliver herefter afgørende, om en person udelukkende har overvejet at

¹⁴² Strafferettens almindelige del – Ansvarslæren, af Lars Bo Langsted & Knud Waaben, 6. udgave, side 218

¹⁴³ Strafferettens almindelige del – Det strafferetlige ansvar af Trine Baumbach & Thomas Elholm, 2. udgave, side 303

¹⁴⁴ Strafferettens almindelige del – Det strafferetlige ansvar af Trine Baumbach & Thomas Elholm, 2. udgave, side 302

¹⁴⁵ Strafferet I – Ansvar af Lasse Lund Madsen, 6. udgave, side 85

¹⁴⁶ Strafferettens almindelige del – Det strafferetlige ansvar af Trine Baumbach & Thomas Elholm, 2. udgave, side 302

¹⁴⁷ Strafferettens almindelige del – Det strafferetlige ansvar af Trine Baumbach & Thomas Elholm, 2. udgave, side 298

¹⁴⁸ Strafferettens almindelige del – Det strafferetlige ansvar af Trine Baumbach & Thomas Elholm, 2. udgave, side 307

¹⁴⁹ Strafferettens almindelige del – Ansvarslæren, af Lars Bo Langsted & Knud Waaben, 6. udgave, side 214

¹⁵⁰ Strafferettens almindelige del – Det strafferetlige ansvar af Trine Baumbach & Thomas Elholm, 2. udgave, side 308

¹⁵¹ Strafferettens almindelige del – Ansvarslæren, af Lars Bo Langsted & Knud Waaben, 6. udgave, side 225-226

fuldbyrde en forbrydelse, eller om vedkommende reelt har besluttet sig for at fuldbyrde en forbrydelse og er i gang med forberedelserne.¹⁵²

Et strafbart forsøg skal desuden have en vis styrke og fasthed, således forsættet rækker til fuldbyrdelsen af forbrydelsen. Kravet om at forsættet skal være af en vis fasthed betyder, at det skal være antageligt, at gerningspersonen ville have foretaget de senere handlinger og herved have fuldbyrdet forbrydelsen.¹⁵³ Hvornår forsøgsviljen herefter er tilstrækkelig fast og stærk til, at der kan straffes for forsøg, kan være vanskeligt at vurdere.¹⁵⁴

Gerningspersonen skal desuden i et vist omfang have konkretiseret sine tanker. Selvom det følger af ordlyden i straffelovens § 21, at der skal være forsæt til ”en forbrydelse” og ikke ”en bestemt forbrydelse”, kan det udledes af ordene ”sigter til”, at der stilles krav om en vis konkretisering.¹⁵⁵ Der skal i denne forbindelse minimum være tale om en forbrydelse af en bestemt art, men derudover skal andre forhold tillige være konkretiseret.¹⁵⁶ De relevante elementer vil som udgangspunkt være tid og sted, udførelsesmåden samt et eventuelt offer, men der stilles ikke store krav hertil i praksis.¹⁵⁷

Sammenfatning

Med afsæt i straffelovens § 21 kan det sammenfattende konstateres, at der i dansk ret er et meget vidtgående forsøgsansvar. Strafansvar for forsøg indtræder som udgangspunkt fra de første forberedende handlinger, såfremt gerningspersonen havde forsæt til den fuldbyrdede forbrydelse. Der stilles endvidere krav til, at forsættet kan konkretiseres, før der kan straffes for forsøg i henhold til straffelovens § 21.

5.2 Straffelovens § 22

Som nævnt ovenfor indebærer forsøgsansvar efter straffelovens § 21, at strafansvar indtræder ved den første forberedelseshandling, der opfylder betingelserne i bestemmelsen. Heraf kan det udledes, at der i dansk ret er et meget vidtgående forsøgsansvar.¹⁵⁸ En gerningsperson, der har begået et strafbart forsøg, kan dog under visse betingelser vende et strafansvar til straffrihed.¹⁵⁹ Betingelserne for

¹⁵² Strafferettens almindelige del – Det strafferetlige ansvar af Trine Baumbach & Thomas Elholm, 2. udgave, side 309

¹⁵³ Strafferettens almindelige del – Ansvarslæren, af Lars Bo Langsted & Knud Waaben, 6. udgave, side 228

¹⁵⁴ Strafferettens almindelige del – Det strafferetlige ansvar af Trine Baumbach & Thomas Elholm, 2. udgave, side 310-311

¹⁵⁵ Strafferettens almindelige del – Det strafferetlige ansvar af Trine Baumbach & Thomas Elholm, 2. udgave, side 311

¹⁵⁶ Strafferettens almindelige del – Det strafferetlige ansvar af Trine Baumbach & Thomas Elholm, 2. udgave, side 311-312

¹⁵⁷ Kommenteret straffelov – Almindelig del af Thomas Elholm, Lasse Lund Madsen m.fl., 12. udgave, side 290

¹⁵⁸ Strafferettens almindelige del – Det strafferetlige ansvar af Trine Baumbach & Thomas Elholm, 2. udgave, side 321

¹⁵⁹ Strafferettens almindelige del – Ansvarslæren, af Lars Bo Langsted & Knud Waaben, 6. udgave, side 229

straffrihed følger af Straffelovens § 22, hvorefter en gerningsperson kan blive straffri, hvis det kriminelle forsæt opgives, og forbrydelsen ikke er fuldbyrdet. Dette benævnes som frivillig tilbagetræden fra forsøg og muliggør straffrihed helt frem til fuldbyrdelsen af forbrydelsen.¹⁶⁰ Bestemmelsen lyder som følger:

*”Forsøg straffes ikke, når gerningsmanden frivilligt og ikke på grund af tilfældige hindringer for gerningens udførelse eller for opnåelsen af det ved denne tilsigtede øjemed afstår fra iværksættelsen eller hindrer fuldbyrdelsen eller foretager handlinger, som ville have hindret fuldbyrdelsen, hvis denne ikke, ham uafvidende, var mislykkedes eller ad anden vej var afværget.”*¹⁶¹

Straffelovens § 22 om frivillig tilbagetræden fra forsøg er ligesom straffelovens § 21 sammensat af en objektiv side, hvorefter forbrydelsen ikke må være fuldbyrdet, og en subjektiv side, hvorefter personen frivilligt skal have opgivet sit forsæt.¹⁶² Baggrunden for reglen om straffrihed skal særligt findes i gerningspersonens subjektive forhold, idet der kan mangle noget væsentligt i grundlaget for at straffe, hvis gerningspersonen opgiver sit kriminelle forsæt.¹⁶³ Straffelovens § 22 er således et udtryk for, at samfundet ikke har interesse i at straffe personer, der frivilligt opgiver deres forbryderiske forsæt og dermed hindrer, at forbrydelsen fuldbyrdes.¹⁶⁴

Det objektive gerningsindhold

Straffelovens § 22 anvender fuldbyrdelsen som skæringspunktet mellem straffrihed og strafansvar. Det afgørende bliver herefter, hvornår den konkrete straffebestemmelse kan anses for at være fuldbyrdet, hvilket må afgøres ud fra en strafferetlig fortolkning.¹⁶⁵ Det har i teorien været diskuteret, hvorvidt det er rimeligt, at en fuldbyrdelse vil afskære muligheden for frivillig tilbagetræden.¹⁶⁶ Vagn Greve anfører i denne forbindelse, at kravet om at fuldbyrdelsen skal hindres skal forstås meget bastant, således det ikke er tilstrækkeligt, at den pågældende ihærdigt prøver at hindre forbrydelsen. Han mener derfor ikke, at forsøg på at træde tilbage fra forsøg diskulperer.¹⁶⁷ Dette understøttes desuden af ordlyden i bestemmelsen.

¹⁶⁰ Strafferettens almindelige del – Det strafferetlige ansvar af Trine Baumbach & Thomas Elholm, 2. udgave, side 322

¹⁶¹ Lovbekendtgørelse nr. 434 af 25. april 2024 (Straffeloven), § 22

¹⁶² Strafferettens almindelige del – Det strafferetlige ansvar af Trine Baumbach & Thomas Elholm, 2. udgave, side 322

¹⁶³ Strafferettens almindelige del – Ansvarslæren, af Lars Bo Langsted & Knud Waaben, 6. udgave, side 229

¹⁶⁴ Strafferettens almindelige del – Det strafferetlige ansvar af Trine Baumbach & Thomas Elholm, 2. udgave, side 323

¹⁶⁵ Strafferettens almindelige del – Det strafferetlige ansvar af Trine Baumbach & Thomas Elholm, 2. udgave, side 323

¹⁶⁶ Strafferettens almindelige del – Det strafferetlige ansvar af Trine Baumbach & Thomas Elholm, 2. udgave, side 324

¹⁶⁷ Det strafferetlige ansvar af Vagn Greve, 2. udgave, side 239

Tilbagetrædelseshandlingen i straffelovens § 22 kan bestå i, at 1) personen afstår fra iværksættelsen, 2) personen afstår ikke fra iværksættelsen, men hindrer dog forbrydelsen, eller 3) personen afstår ikke fra iværksættelsen, men fuldbyrdelsen hindres af andre omstændigheder, og personen foretager handlinger, der ville have hindret fuldbyrdelsen, hvis dette ikke var mislykkedes eller afværget. Disse tre muligheder stiller således krav til gerningspersonens handlinger eller undladelser.¹⁶⁸

Det subjektive gerningsindhold

I ordlyden af straffelovens § 22 fremgår det, at tilbagetrædelsen skal være sket ”(...) *frivilligt og ikke på grund af tilfældige hindringer for gerningens udførelse eller for opnåelsen af det ved denne tilsigtede øjemed (...)*”, og der stilles derfor krav til gerningspersonens motivation til at opgive sit forsæt.¹⁶⁹ Dette indebærer først og fremmest, at personen frivilligt skal have opgivet sit kriminelle forsæt, hvilket vil være tilfældet i situationer, hvor personen udelukkende af etiske eller moralske årsager afstår fra at fuldbyrde forbrydelsen.¹⁷⁰

Den frivillige tilbagetræden må desuden ikke være sket på grund af tilfældige hindringer, og frivillighed bliver derfor ikke kun et subjektivt spørgsmål om gerningspersonens mentale indstilling. Frivillighed kan herefter udelukkes i de tilfælde, hvor ydre omstændigheder påvirker gerningspersonen til at afstå fra forsøget. Hvornår der er tale om en tilfældig hindring må afgøres ud fra, hvad der fra gerningspersonens synspunkt er tilfældigt eller uventet.¹⁷¹

Sammenfatning

Sammenfattende kan det konstateres, at en gerningsperson, der har begået et strafbart forsøg kan blive straffri i henhold til straffelovens § 22, såfremt gerningspersonen opgiver det kriminelle forsæt og dermed træder frivilligt tilbage.

5.3 Bestemmelser i straffelovens specielle del

I det følgende vil der redegøres for udvalgte straffebestemmelser fra straffelovens specielle del. På baggrund af justitsministerens besvarelse af Folketingets Retsudvalg spørgsmål nr. 783 af 15. marts 2021 redegøres for straffelovens § 216, stk. 1 og 2 om voldtægt, straffelovens § 222 om samleje med et barn under 15 år, straffelovens § 232 om blufærdighedskrænkelser samt straffelovens § 235, stk. 1

¹⁶⁸ Strafferettens almindelige del – Det strafferetlige ansvar af Trine Baumbach & Thomas Elholm, 2. udgave, side 325

¹⁶⁹ Strafferettens almindelige del – Ansvarslæren, af Lars Bo Langsted & Knud Waaben, 6. udgave, side 231

¹⁷⁰ Strafferettens almindelige del – Det strafferetlige ansvar af Trine Baumbach & Thomas Elholm, 2. udgave, side 330

¹⁷¹ Strafferettens almindelige del – Det strafferetlige ansvar af Trine Baumbach & Thomas Elholm, 2. udgave, side 331

og 2 om seksuelt materiale af en person under 18 år, idet disse bestemmelser er vurderet relevante for grooming.

5.3.1 Straffelovens § 216, stk. 1

Straffelovens § 216, stk. 1 omhandler voldtægt, og bestemmelsens ordlyd er som følger:

*”For voldtægt straffes med fængsel indtil 8 år den, der har samleje med en person, der ikke har samtykket heri. Det samme gælder den, der tilsniger sig samleje med en person, der forveksler gerningspersonen med en anden.”*¹⁷²

Det retlige omdrejningspunkt for straffelovens § 216, stk. 1 er, hvorvidt der foreligger et samtykke. Såfremt der ikke foreligger et samtykke til samleje, kan en person derfor straffes for voldtægt. Et samtykke skal ifølge lovens forarbejder være givet frivilligt og være et udtryk for den pågældendes frie vilje ud fra den konkrete situation. Samtykket kan i denne forbindelse komme til udtryk gennem ord eller handlinger, men der stilles ikke krav om, at samtykket skal være udtrykt direkte.¹⁷³

For at kunne pålægge strafansvar efter straffelovens § 216, stk. 1 kræver det desuden, at gerningspersonen har handlet forsætligt til alle led i gerningsindholdet i bestemmelsen. Det indebærer, at gerningspersonen skal have forsæt til, at offeret ikke har samtykket i samlejet. Det vil således ikke være tilstrækkeligt til strafansvar, at gerningspersonen burde have vidst, at samlejet var gennemført uden samtykke.¹⁷⁴

Fuldbyrdelsen af straffelovens § 216, stk. 1 sker ved, at der er opnået et samleje. Begrebet samleje omfatter, i overensstemmelse med gældende ret, både vaginalt og analt samleje. I heteroseksuelle forhold vil bestemmelsen således være fuldbyrdet ved, at det mandlige kønslem indføres i kvindens skede.¹⁷⁵

5.3.2 Straffelovens § 216, stk. 2

Straffelovens § 216, stk. 2 omhandler voldtægt af et barn under 12 år, og bestemmelsens ordlyd er som følger:

¹⁷² Lovbekendtgørelse nr. 434 af 25. april 2024 (Straffeloven), § 216, stk. 1

¹⁷³ Lovforslag L 85, Folketinget 2020-2021, side 9-10

¹⁷⁴ Kommenteret straffelov – Speciel del af Thomas Elholm, Lasse Lund Madsen m.fl., 12. udgave, side 416

¹⁷⁵ Kommenteret straffelov – Speciel del af Thomas Elholm, Lasse Lund Madsen m.fl., 12. udgave, side 409

*”For voldtægt straffes med fængsel indtil 12 år den, som har samleje med et barn under 12 år. På samme måde straffes den, som er fyldt 22 år og har samleje med et barn under 15 år.”*¹⁷⁶

Vedrørende begrebet samleje og forbrydelsens fuldbyrdelse henvises der til ovenstående om straffelovens § 216, stk. 1 i afsnit 5.3.1. Bestemmelsen stemmer således i høj grad overens med straffelovens § 216, stk. 1, men adskiller sig ved, at forurettedes alder er en betingelse for strafansvar i straffelovens § 216, stk. 2.¹⁷⁷

Bestemmelsens 1. pkt. indebærer, at ethvert samleje med et barn under 12 år anses som voldtægt. Det centrale for domfældelse efter straffelovens § 216, stk. 2, 1. pkt. er herefter, at gerningspersonen havde forsæt med hensyn til, at barnet var under 12 år.¹⁷⁸

I henhold til bestemmelsens 2. pkt. kan et samleje med et barn under 15 år straffes som voldtægt, hvis gerningspersonen er fyldt 22 år. Såfremt gerningspersonen ikke er fyldt 22 år, men har samleje med et barn under 15 år, vil forholdet i stedet være omfattet af straffelovens § 222, stk. 1, jf. afsnit 5.3.3.

5.3.3 Straffelovens § 222, stk. 1

Straffelovens § 222, stk. 1 omhandler samleje med et barn under 15 år, og bestemmelsens ordlyd er som følger:

*”Den, der har samleje med et barn under 15 år, straffes med fængsel indtil 8 år, medmindre forholdet er omfattet af § 216, stk. 2.”*¹⁷⁹

Bestemmelsen indeholder dermed et absolut forbud mod samleje med bestemte personer. Dette er uden hensyn til, om et misbrug har fundet sted.¹⁸⁰

Vedrørende begrebet samleje og forbrydelsens fuldbyrdelse henvises der til ovenstående om straffelovens § 216, stk. 1 i afsnit 5.3.1.¹⁸¹ Straffelovens § 222, stk. 1 adskiller sig dog fra straffelovens § 216, stk. 1 ved, at der stilles andre krav med hensyn til gerningspersonens forsæt.

Subjektivt kræver straffelovens § 222, stk. 1, at der er handlet med forsæt, og gerningspersonen skal således have forsæt til, at barnet er under 15 år. Hvis gerningspersonen tror, at barnet er ældre, end

¹⁷⁶ Lovbekendtgørelse nr. 434 af 25. april 2024 (Straffeloven), § 216, stk. 2

¹⁷⁷ Lovforslag L 50, Folketinget 2022-23 (2. samling), side 6, spalte 1

¹⁷⁸ Karnovs noter til Lovbekendtgørelse nr. 434 af 25. april 2024 (Straffeloven), § 216, stk. 2, note 1334

¹⁷⁹ Lovbekendtgørelse nr. 434 af 25. april 2024 (Straffeloven), § 222, stk. 1

¹⁸⁰ Kommenteret straffelov – Speciel del af Thomas Elholm, Lasse Lund Madsen m.fl., 12. udgave, side 430

¹⁸¹ Kommenteret straffelov – Speciel del af Thomas Elholm, Lasse Lund Madsen m.fl., 12. udgave, side 430

det er tilfældet, vil forholdet imidlertid kunne straffes efter straffelovens § 228, jf. § 222, hvis det kan bebrejdes denne som uagtsomt.¹⁸²

Det følger desuden af straffelovens § 222, stk. 1, at bestemmelsen kun kan anvendes i det omfang, at straffelovens § 216, stk. 2 ikke finder anvendelse på forholdet. Straffelovens § 222, stk. 1 er således subsidiaer i forhold til straffelovens § 216, stk. 2.¹⁸³

5.3.4 Straffelovens § 232, stk. 1

Straffelovens § 232, stk. 1 omhandler blufærdighedskrænkelser, og bestemmelsens ordlyd er som følger:

*”Den, som ved uanstændigt forhold krænker blufærdigheden, straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år eller, hvis forholdet er begået over for et barn under 15 år, med bøde eller fængsel indtil 4 år.”*¹⁸⁴

Det følger af bestemmelsen, at der skal være tale om et uanstændigt forhold, som må forstås således, at kun handlinger, der har relation til et seksuelt forhold og er af en vis grovhed, er omfattet af straffelovens § 232, stk. 1.¹⁸⁵

I praksis fungerer straffelovens § 232 som en generalklausul,¹⁸⁶ idet bestemmelsen omfatter forhold af seksuelt betonet karakter, som ikke omfattes af andre bestemmelser i straffelovens kapitel 24.¹⁸⁷ Blufærdighedskrænkelser kan for eksempel bestå i verbal uterlighed, forevisning af utugtige billeder og tekster samt krænkelser på internettet.¹⁸⁸ Med afsæt i ordlyden af straffelovens § 232, stk. 1, 1. led straffes den, som krænker blufærdigheden. Ifølge Knud Waaben er det ikke et krav, at nogen faktisk er blevet krænket, men det afgørende er, hvorvidt handlingen har været egnet til at krænke blufærdigheden. Seksuelt betonedede handlinger over for børn vil for eksempel, grundet egnetheden til at krænke, kunne være blufærdighedskrænkende.¹⁸⁹

Såfremt der er givet et diskulperende samtykke til de foretagne handlinger, som er omfattet af straffelovens § 232, kan det udelukke strafansvar.¹⁹⁰ Der kan i denne forbindelse opstå et habilitetsproblem i forhold til, om personer under 18 år kan give et gyldigt samtykke til handlinger,

¹⁸² Kommenteret straffelov – Speciel del af Thomas Elholm, Lasse Lund Madsen m.fl., 12. udgave, side 430

¹⁸³ Karnovs noter til Lovbekendtgørelse nr. 434 af 25. april 2024 (Straffeloven), § 222, stk. 1, note 1356

¹⁸⁴ Lovbekendtgørelse nr. 434 af 25. april 2024 (Straffeloven), § 232, stk. 1

¹⁸⁵ Kommenteret straffelov – Speciel del af Thomas Elholm, Lasse Lund Madsen m.fl., 12. udgave, side 449-450

¹⁸⁶ Kommenteret straffelov – Speciel del af Thomas Elholm, Lasse Lund Madsen m.fl., 12. udgave, side 449

¹⁸⁷ Det strafferetlige samtykke af Malene Bechmann Christensen, 1. udgave, side 182-183

¹⁸⁸ Kommenteret straffelov – Speciel del af Thomas Elholm, Lasse Lund Madsen m.fl., 12. udgave, side 453-454

¹⁸⁹ Det kriminelle forsæt af Knud Waaben, 2. udgave, side 120-121

¹⁹⁰ Kommenteret straffelov – Speciel del af Thomas Elholm, Lasse Lund Madsen m.fl., 12. udgave, side 451

der er omfattet af bestemmelsen.¹⁹¹ Straffelovens § 222 kan tjene som inspiration, da det i henhold til denne bestemmelse er strafbart at have samleje med et barn under 15 år. Et barn under 15 år kan derfor ikke give et diskulperende samtykke til samleje, og modsætningsvis kan det sluttes, at en person over 15 år kan give et sådant samtykke.¹⁹² Knud Waaben anfører i denne forbindelse, at samleje med en person over 15 år som udgangspunkt er straffri, hvorfor unge på denne alder formentligt også vil kunne give samtykke til handlinger, der er omfattet af straffelovens § 232.¹⁹³ Er barnet under 15 år, kan denne derfor som hovedregel ikke give et diskulperende samtykke til handlinger omfattet af straffelovens § 232.¹⁹⁴

Strafansvar efter straffelovens § 232, stk. 1 kræver desuden, at gerningspersonen har handlet forsætligt. Dette indebærer dog ikke, at gerningspersonen selv skal have opfattet sin adfærd som uanstændig.¹⁹⁵

5.3.5 Straffelovens § 235, stk. 1

Straffelovens § 235, stk. 1 omhandler udbredelse af seksuelt materiale af personer under 18 år, og bestemmelsens ordlyd er som følger:

*”Den, som udbreder seksuelt materiale såsom fotografier, film, andre visuelle gengivelser el.lign. af personer under 18 år, straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år eller under særligt skærpende omstændigheder med fængsel indtil 6 år. Som særligt skærpende omstændigheder anses navnlig tilfælde, hvor barnets liv udsættes for fare, hvor der anvendes grov vold, hvor der forvoldes barnet alvorlig skade, eller hvor der er tale om udbredelse af mere systematisk eller organiseret karakter.”*¹⁹⁶

Formålet med bestemmelsen er at skabe et værn mod, at unge under 18 år misbruges til børnepornografi.¹⁹⁷

Det materiale, som bestemmelsen refererer til, kan eksempelvis bestå i billeder, film eller andre visuelle gengivelser. Der stilles endvidere krav om, at materialet er pornografisk.¹⁹⁸ Dette krav vil typisk være opfyldt, når der er tale om samleje eller samlejelignende forhold med en eller flere partnere. Desuden vil kravet være opfyldt i tilfælde, hvor et barn anvendes som model for

¹⁹¹ Det strafferetlige samtykke af Malene Bechmann Christensen, 1. udgave, side 184

¹⁹² Det strafferetlige samtykke af Malene Bechmann Christensen, 1. udgave, side 184

¹⁹³ Strafferettens specielle del af Lars Bo Langsted og Knud Waaben, 6. udgave, side 87

¹⁹⁴ Det strafferetlige samtykke af Malene Bechmann Christensen, 1. udgave, side 185

¹⁹⁵ Den danske kriminalret – Almindelig del af Stephan Hurwitz, 4. udgave, side 261

¹⁹⁶ Lovbekendtgørelse nr. 434 af 25. april 2024 (Straffeloven), § 235, stk. 1

¹⁹⁷ Kommenteret straffelov – Speciel del af Thomas Elholm, Lasse Lund Madsen m.fl., 12. udgave, side 463

¹⁹⁸ Kommenteret straffelov – Speciel del af Thomas Elholm, Lasse Lund Madsen m.fl., 12. udgave, side 464

fotografering af kønsdele eller seksuelt prægede berøringer.¹⁹⁹ Almindelige nøgenbilleder af børn vil derimod ikke medføre strafansvar efter bestemmelsen.²⁰⁰

Straffelovens § 235, stk. 1 kriminaliserer udbredelsen af seksuelt materiale, hvilket omfatter videregivelse af materialet, uanset om dette er sket til en snæver eller en stor kreds.²⁰¹ Udbredelsen kan i denne forbindelse ske fysisk, men kan tillige foregå ved hjælp af internettet.²⁰² Det er desuden uden betydning, om der er ydet betaling for materialet eller ej.²⁰³

Strafansvar efter straffelovens § 235, stk. 1 forudsætter endvidere, at gerningspersonen har haft forsæt. Der kræves i denne forbindelse forsæt til, at personen er under 18 år, ligesom der kræves forsæt til, at det anførte materiale er af pornografisk karakter.²⁰⁴

5.3.6 Straffelovens § 235, stk. 2

Straffelovens § 235, stk. 2 omhandler besiddelse af seksuelt materiale af personer under 18 år, og bestemmelsens ordlyd lyder som følger:

*”Den, som besidder (...) seksuelt materiale såsom fotografier, film, andre visuelle gengivelser el.lign. af personer under 18 år, straffes med bøde eller fængsel indtil 1 år.”*²⁰⁵

Vedrørende det seksuelle materiale, bestemmelsens aldersgrænse og forsæt henvises der til ovenstående om straffelovens § 235, stk. 1 i afsnit 5.3.5.

Straffelovens § 235, stk. 2 kriminaliserer besiddelsen af det anførte materiale. Besiddelse omfatter, at gerningspersonen er i fysisk faktisk besiddelse af eksempelvis naturligt papir, film og videoer. Den blotte betragtning af børnepornografi på computerskærm eller tv er derimod ikke omfattet af begrebet, idet besiddelse forudsætter, at materialet lagres. Hvornår materialet herefter er lagret vil oftest være konkret besluttet. I visse tilfælde vil lagring af materialet dog ske automatisk, og uden der konkret er taget stilling hertil. Materialet kan i denne forbindelse være lagret på computeren og internettet.²⁰⁶

¹⁹⁹ Kommenteret straffelov – Speciel del af Thomas Elholm, Lasse Lund Madsen m.fl., 12. udgave, side 443

²⁰⁰ Folketingstidende 1999-00 Tillæg A, side 7799, spalte 2

²⁰¹ Straffelovrådets betænkning om seksualforbrydelser – Betænkning nr. 1534 (Bind II), side 606

²⁰² Kommenteret straffelov – Speciel del af Thomas Elholm, Lasse Lund Madsen m.fl., 12. udgave, side 465

²⁰³ Straffelovrådets betænkning om seksualforbrydelser – Betænkning nr. 1534 (Bind II), side 606

²⁰⁴ Kommenteret straffelov – Speciel del af Thomas Elholm, Lasse Lund Madsen m.fl., 12. udgave, side 469

²⁰⁵ Lovbekendtgørelse nr. 434 af 25. april 2024 (Straffeloven), § 235, stk. 2

²⁰⁶ Kommenteret straffelov – Speciel del af Thomas Elholm, Lasse Lund Madsen m.fl., 12. udgave, side 466

5.4 Domsanalyser

Det følger af kapitel 4, at grooming, forinden den selvstændige kriminalisering i straffelovens § 231, i et vist omfang var strafbart i henhold til de straffebestemmelser, der netop er redegjort for i henholdsvis afsnit 5.1, afsnit 5.2 og afsnit 5.3. I det følgende analyseres fire domme, der indeholder forskellige eksempler på adfærd, der må kunne karakteriseres som grooming. Dommene analyseres med henblik på at vurdere, i hvilket omfang kernen af grooming blev straffet før den 1. juli 2023.

5.4.1 TfK 2022.182

I denne sag var der rejst tiltale for flere overtrædelser af straffelovens kapitel 24 om seksualforbrydelser.²⁰⁷ Overtrædelserne var begået af tiltalte, T, mod to forurettede, F1 og F2, der var henholdsvis 12-13 år og 14 år på gerningstidspunktet.²⁰⁸ T var cirka 33 år på gerningstidspunktet.²⁰⁹

F1

I retten blev det lagt til grund, at T fik kontakt og opbyggede en relation med F1 gennem mediet Snapchat.²¹⁰ Herefter mødtes T med F1 og havde samleje og oralsex ikke under 20 gange i en periode på cirka tre måneder.²¹¹ Retten anførte desuden, at T havde givet F1 2-4 øl i forbindelse med syv af møderne, hvor de havde samleje.²¹²

Byretten fandt herefter T skyldig i samleje med et barn under 15 år, jf. straffelovens § 222, stk. 1, jf. stk. 3, samt andet seksuelt forhold end samleje med et barn under 15 år, jf. straffelovens § 225, jf. § 222, stk. 1, jf. stk. 3.²¹³ Byretten lagde vægt på, at T var 20 år ældre end F1, og at T havde givet F1 øl i forbindelse med nogle af de møder, hvor de havde samleje. På denne baggrund fandt byretten, at T havde udnyttet sin fysiske eller psykiske overlegenhed til at opnå samlejerne med F1.²¹⁴

Der var også rejst tiltale mod T for at have tiltvunget sig analt samleje med F1. F1 skulle forinden have afvist at ville deltage heri²¹⁵, ligesom F1 gav udtryk for smerte i forbindelse med akten. Byretten frifandt dog T for voldtægt, jf. straffelovens § 216, stk. 1, idet der ikke var grundlag for at antage, at F1 ikke kunne modsætte sig handlingen. Der var ligeledes ikke grundlag for at antage, at T havde

²⁰⁷ TfK 2022.182, side 1, spalte 1-2

²⁰⁸ TfK 2022.182, side 1, spalte 1

²⁰⁹ TfK 2022.182, side 1, spalte 1-2

²¹⁰ TfK 2022.182, side 5, spalte 1

²¹¹ TfK 2022.182, side 1, spalte 1 og side 2, spalte 1

²¹² TfK 2022.182, side 2, spalte 1

²¹³ TfK 2022.182, side 2, spalte 2

²¹⁴ TfK 2022.182, side 2, spalte 1

²¹⁵ TfK 2022.182, side 1, spalte 2

fastholdt F1 i forbindelse med episoden. Endvidere blev det anført, at T og F1 havde samleje umiddelbart i forlængelse af episoden.²¹⁶

Efter byrettens dom ankede T dommen med påstand om frifindelse.²¹⁷ Landsretten fandt herefter også T skyldig i overtrædelse af straffelovens § 222, stk. 1, jf. stk. 3 samt straffelovens § 225, jf. § 222, stk. 1, jf. stk. 3. Landsretten lagde i den forbindelse vægt på, at der mellem F1 og T var opbygget et tillidsforhold, der gjorde det vanskeligt for F1 at sige fra over for T, og påpegede ligeledes, at der var stor aldersforskel mellem T og F1. Endvidere bemærkede landsretten, at T havde givet F1 øl ved flere lejligheder, hvilket bevirkede, at F1 følte sig beruset i forbindelse med samlejerne.²¹⁸

Vedrørende episoden om analt samleje fandt landsretten T skyldig i at have voldtaget F1, jf. straffelovens § 216, stk. 1, nr. 2. Landsretten lagde vægt på, at F1 havde drukket øl forud for episoden, og at F1 derudover var ude af stand til at modsætte sig, at T indførte sit lem i hendes endetarm.²¹⁹

F2

I retten blev det lagt til grund, at T opbyggede en relation til F2 gennem mediet Snapchat.²²⁰ I begyndelsen skrev T og F2 om dagligdagsting, men korrespondancen udviklede sig i en seksuel retning.²²¹ Relationen strakte sig over en periode på cirka ni måneder,²²² og i denne periode havde T fået F2 til at fremsende billeder og videoer af sig selv, heriblandt billeder og videoer med fokus på F2's kønsdele.²²³ I 17 tilfælde betalte T desuden F2 for at fremsende materialet.²²⁴

I retten blev det desuden lagt til grund, at T og F2 havde aftalt at mødes. Det var i denne forbindelse aftalt både hvor og hvornår, møderne skulle finde sted, ligesom det var aftalt, hvilke seksuelle aktiviteter, der skulle udføres på møderne. Det var meningen, at T skulle betale for disse seksuelle ydelser med blandt andet penge og snus, men møderne fandt imidlertid aldrig sted.²²⁵

I byretten blev T fundet skyldig i forsøg på samleje med et barn under 15 år, jf. straffelovens § 222, stk. 1, jf. stk. 3, jf. § 21, samt forsøg på andet seksuelt forhold end samleje med et barn under 15 år, jf. straffelovens § 225, jf. § 222, stk. 1, jf. stk. 3, jf. § 21, og besiddelse af børneporno, jf. straffelovens

²¹⁶ TfK 2022.182, side 2, spalte 1

²¹⁷ TfK 2022.182, side 3, spalte 1

²¹⁸ TfK 2022.182, side 5, spalte 1

²¹⁹ TfK 2022.182, side 5, spalte 1

²²⁰ TfK 2022.182, side 2, spalte 1

²²¹ TfK 2022.182, side 4, spalte 1

²²² TfK 2022.182, side 1, spalte 2

²²³ TfK 2022.182, side 2, spalte 1-2

²²⁴ TfK 2022.182, side 2, spalte 2

²²⁵ TfK 2022.182, side 2, spalte 2

§ 235, stk. 2. Byretten lagde vægt på den høje grad af detaljering ved de aftalte møder og fandt på denne baggrund, at tiltaltes forsæt var fattet i et sådant omfang, at der var tale om en strafbar forsøgshandling. Desuden lagde byretten vægt på, at T havde forsøgt at opnå de seksuelle ydelser ved udnyttelse af sin fysiske eller psykiske overlegenhed, navnlig henset til aldersforskellen mellem T og F2.²²⁶

I forbindelse med T's anke af byrettens dom,²²⁷ fandt landsretten også T skyldig i forholdet vedrørende F2. Foruden de anførte momenter i byrettens afgørelse lagde landsretten vægt på, at T havde skabt et forhold til F2, hvori F2 følte sig tryk og var tillidsfuld overfor T.²²⁸

Udledning af dommen

Af dommen kan det udledes, at T havde opbygget en relation til to mindreårige piger. T fik herefter skabt en relation til pigerne, der byggede på tillid og tryghed. Dette gjorde T, alt imens han udnyttede sin fysiske eller psykiske overlegenhed overfor pigerne. T blev desuden dømt for at have haft samleje og andet seksuelt forhold end samleje med en af pigerne.

Dommen illustrerer således, at når en gerningsperson opbygger en relation til en mindreårig med det formål at opnå samleje med vedkommende, kan dette straffes i henhold til straffelovens § 222 og straffelovens § 225.

Dommen illustrerer tillige, at i tilfælde, hvor en gerningsperson opbygger en relation til en mindreårig med det formål at opnå samleje med vedkommende, kan der straffes efter reglerne i straffelovens kapitel 24 og straffelovens § 21 om forsøg, såfremt et samleje eller et andet seksuelt forhold end samleje ikke fuldbyrdes.

5.4.2 TfK 2023.403

I denne sag var der rejst tiltale mod tiltalte, T, for overtrædelse af straffelovens § 216, stk. 2, 2. pkt. om voldtægt ved samleje med et barn under 15 år.²²⁹ Overtrædelsen var begået af den 34-årige T mod en forurettet, F, der var 12 år på gerningstidspunktet.²³⁰ I sagen var der desuden rejst tiltale for overtrædelse af straffelovens § 264 b samt flere overtrædelser af færdselsloven, der dog ikke vil blive behandlet nærmere i det følgende.

²²⁶ TfK 2022.182, side 2, spalte 2

²²⁷ TfK 2022.182, side 3, spalte 1

²²⁸ TfK 2022.182, side 5, spalte 2

²²⁹ TfK 2023.403, side 1, spalte 1

²³⁰ TfK 2023.403, side 2, spalte 1

Af retten blev det lagt til grund, at T ved grooming havde opbygget en relation til F,²³¹ og at T havde haft samleje med F.²³² Det må således bemærkes, at dommen eksplicit nævner grooming.

Byretten fandt herefter T skyldig i voldtægt ved samleje med et barn under 15 år, jf. straffelovens § 216, stk. 2, 2. pkt.²³³ Byretten lagde først og fremmest vægt på, at det var godtgjort, at T ud over enhver rimelig tvivl var vidende om, at F var under 15 år. Endvidere blev der lagt vægt på, at F havde afgivet troværdige forklaringer om hændelsesforløbet, og at T afgav skiftende forklaringer herom. Byretten lagde også vægt på T's adfærd, da T og F på et tidspunkt var blevet stoppet af politiet, hvor T havde instrueret F i at fortælle en løgn om deres færden tidligere på aftenen.²³⁴

Det indgik også i byrettens vurdering, at F fremstod naiv og umoden og havde en skrøbelig, usikker og sårbar karakter. F oplevede herefter T som en person, der var heltemodig og omsorgsfuld, og som kunne hjælpe hende. Retten lagde i den forbindelse til grund, at T måtte have haft kendskab til F's personlige forhold, herunder at F i dagtimerne var under mandsopdækning af pædagoger og var under massiv kontrol derhjemme.²³⁵ Retten fandt desuden ikke, at F kunne modsætte sig de to tilfælde af samleje med T henset til aldersforskellen mellem F og T.²³⁶

Byretten anførte endvidere, at T havde udnyttet sin fysiske eller psykiske overlegenhed. Byretten påpegede også, at de to voldtægtsforhold var begået i et sammenhængende forløb, hvor T overtalte F til at tage med T hjem for at have seksuelt samkvem. Dette gjorde T ved såkaldt grooming, hvor T opbyggede en relation til F, hvori F følte sig tryk og var fortrolig med T.²³⁷

Efter byrettens dom ankede T dommen med påstand om frifindelse vedrørende voldtægtsforholdet. Landsretten fandt dog T skyldig i overensstemmelse med byrettens dom og lagde vægt på de samme momenter.²³⁸

Udledning af dommen

Af dommen kan det udledes, at den 34-årige T opbyggede en relation til en mindreårig pige ved grooming, hvori hun følte sig tryk, og hvor hun var tillidsfuld og så op til T. T udnyttede derved sin

²³¹ TfK 2023.403, side 1, spalte 1

²³² TfK 2023.403, side 2, spalte 1

²³³ TfK 2023.403, side 2, spalte 2

²³⁴ TfK 2023.403, side 2, spalte 1

²³⁵ TfK 2023.403, side 2, spalte 1

²³⁶ TfK 2023.403, side 2, spalte 2

²³⁷ TfK 2023.403, side 2, spalte 2

²³⁸ TfK 2023.403, side 3, spalte 1

fysiske eller psykiske overlegenhed, navnlig henset til aldersforskellen mellem den mindreårige pige og T, for derved at opnå flere fuldbyrdede samlejer med den mindreårige pige.

Dommen illustrerer således, at når en gerningsperson opbygger en relation til en mindreårig med det formål at opnå et samleje med vedkommende, kan der straffes i henhold til straffelovens § 216, stk. 2, 2. pkt.

Dommen illustrerer tillige, at begrebet grooming har været anvendt i retspraksis forinden den selvstændige kriminalisering af grooming i straffelovens § 231, og dette underbygger således, at grooming adfærd er blevet straffet i et vist omfang forud for den selvstændige kriminalisering.

5.4.3 U 2019.2356 V

I denne sag var der rejst tiltale mod tiltalte, T, for flere overtrædelser af straffelovens kapitel 24 om seksualforbrydelser. Den 47-årige T havde begået overtrædelserne overfor to forurettede, D1 og D2, der var omkring henholdsvis 14 år og 11 år på gerningstidspunktet.²³⁹ Der var tillige rejst tiltale mod T for lignende overtrædelser mod tre andre forurettede og for overtrædelse af straffelovens § 235, stk. 2 om besiddelse af børneporno.²⁴⁰ Dette vil dog ikke blive behandlet nærmere i det følgende.

D1

I retten blev det lagt til grund, at T og D1 mødte hinanden på chatsiden omegle.com. Herefter udviklede relationen sig mellem T og D1, og de begyndte at skrive sammen om seksuelle emner på blandt andet Facebook.²⁴¹ T formåede i denne forbindelse D1 til at afklæde og berøre sig selv i skridtet ved flere lejligheder under løfte om betaling af 2.500 kr. Dette skete i forbindelse med T og D1's chats og via webcam.²⁴²

I retten blev det endvidere lagt til grund, at samtalen mellem T og D1 hurtigt kom til at omhandle noget seksuelt, og at de aftalte at mødes fysisk to gange.²⁴³ T aftalte at have samleje og oralsex med D1 på deres andet møde og gav i denne forbindelse løfte om en scooter til D1 som modydelse.²⁴⁴ T fortrød dog og ville ikke alligevel have samleje eller oralsex med D1, men overgav stadig scooteren til D1. T anførte, at han afstod fra at have sex med D1 på grund af D1's alder, og at D1 og D1's mor

²³⁹ U 2019.2356 V, side 1, spalte 1 og 2

²⁴⁰ U 2019.2356 V, side 1, spalte 2 og side 2, spalte 1

²⁴¹ U 2019.2356 V, side 3, spalte 1

²⁴² U 2019.2356 V, side 6, spalte 1

²⁴³ U 2019.2356 V, side 3, spalte 1

²⁴⁴ U 2019.2356 V, side 5, spalte 2

havde truet med at anmelde T. T og D1's kontakt ophørte i en periode efter episoden, hvorefter de genoptog kontakten, men de mødtes ikke igen.²⁴⁵

Byretten fandt herefter T skyldig i overtrædelse af straffelovens § 232, 2. led om blufærdighedskrænkelser overfor et barn under 15 år under løfte om betaling.²⁴⁶ Byretten lagde vægt på T's erkendelse af forholdet, der var understøttet af T og D1's Skype-korrespondance.²⁴⁷

Byretten fandt tillige T skyldig i overtrædelse af straffelovens § 222, stk. 1, jf. til dels § 225, jf. § 224, stk. 2, jf. § 21 om forsøg på at opnå et samleje og andet seksuelt forhold end samleje med et barn under 15 år.²⁴⁸ Byretten lagde vægt på, at T havde erkendt, at T og D1 skulle mødes for at have samleje og oralsex. T havde forud for andet møde skrevet til D1, at D1 måtte få scooteren, uden at T og D1 skulle have samleje. Det blev dog aftalt, at T og D1 skulle mødes dagen efter overgivelsen af scooteren og alligevel have samleje. På denne baggrund fandt byretten ikke, at der var tale om tilbagetræden fra forsøg.²⁴⁹

Efter byrettens dom ankede T dommen med påstand om delvis frifindelse i forholdet vedrørende D1.²⁵⁰ Landsretten stadfæstede byrettens dom.²⁵¹ Foruden de anførte momenter i byretten lagde landsretten vægt på, at det var D1's mors anmeldelse og T's frygt for at blive opdaget, der samlet set gjorde, at kontakten mellem T og D1 blev afbrudt. Landsretten fandt derfor, ligesom byretten, ikke at der var tale om frivillig tilbagetræden fra forsøg.²⁵²

D2

I retten blev det lagt til grund, at T og D2 mødte hinanden på chatsiden omegle.com. T udgav sig for at være en pige på 12 år, mens den 11-årige D2 indledningsvist oplyste at være 13 år gammel. T havde på webcam efterspurgt at se D2 uden tøj på, hvilket T kortvarigt fik lov til. I denne forbindelse så T også D2's penis.²⁵³

I retten blev det tillige lagt til grund, at chatten mellem T og D2 først var meget almindelig, men korrespondancen udviklede sig til at handle om noget seksuelt. Senere spurgte T, om D2 ville tjene

²⁴⁵ U 2019.2356 V, side 3, spalte 2

²⁴⁶ U 2019.2356 V, side 1, spalte 2 og side 6, spalte 1

²⁴⁷ U 2019.2356 V, side 6, spalte 1

²⁴⁸ U 2019.2356 V, side 1, spalte 2 og side 6, spalte 1

²⁴⁹ U 2019.2356 V, side 5, spalte 2 og side 6, spalte 1

²⁵⁰ U 2019.2356 V, side 7, spalte 1

²⁵¹ U 2019.2356 V, side 8, spalte 1

²⁵² U 2019.2356 V, side 8, spalte 2

²⁵³ U 2019.2356 V, side 3, spalte 1

nogle penge ved at lade T give D2 et blowjob. D2 foreslog et mødested, hvor de kunne udveksle deres ydelser, men T mødte imidlertid aldrig op.²⁵⁴

Byretten fandt herefter T skyldig i overtrædelse af straffelovens § 232, 2. led om blufærdighedskrænkelser af et barn under 15 år under løfte om betaling, idet T havde formået D2 til, via webcam og under en chat, at afklæde sig.²⁵⁵

Byretten frifandt dog T for overtrædelse af straffelovens § 216, stk. 2, jf. til dels § 225, jf. § 224, stk. 2, jf. § 21 om forsøg på voldtægt af et barn under 12 år samt andet seksuelt forhold end samleje. To nævninge og alle dommere lagde vægt på, at T og D2 samstemmende forklarede, at de aftalte at mødes ved et idrætscenter, men de aftalte dog ikke et nærmere tidspunkt. Med baggrund heri fandt byretten således ikke, at T's handlinger sigtede direkte på at gennemføre et samleje eller andet seksuelt forhold end samleje med D2.²⁵⁶

Det må bemærkes, at der i byrettens dom forelå dissens. Fire nævninge fandt herefter T skyldig i overtrædelse af straffelovens § 216, stk. 2, jf. til dels § 225, jf. § 224, stk. 2, jf. § 21 om forsøg på voldtægt af et barn under 12 år samt andet seksuelt forhold end samleje. Der blev i den forbindelse lagt vægt på, at T under en aflyttet telefonsamtale havde oplyst, at T havde aftalt at mødes med en 11-årig dreng, som T ønskede at indlede et seksuelt forhold til. De fire nævninge fandt på denne baggrund, at T i hvert fald havde foretaget handlinger, der sigtede på at gennemføre andet seksuelt forhold end samleje med D2. Idet D2 endvidere afviste at have samleje med T i en sms, beroede det ikke på T's forhold, at handlingerne ikke blev gennemført. De fire nævninge fandt derfor ikke, at der var tale om tilbagetræden fra forsøg.²⁵⁷

Udledning af dommen

Af dommen kan det udledes, at T opbyggede en relation til to mindreårige drenge. T havde på nettet og over telefonen opbygget en tillidsfuld og fortrolig relation til de mindreårige drenge gennem en længerevarende kontakt. T havde i denne forbindelse formået drengene til at afklæde sig overfor T. T havde endvidere fået en af drengene til at indvillige i at mødes med T. På dette møde havde T til hensigt at udveksle seksuelle ydelser med drengen mod betaling fra T.²⁵⁸

²⁵⁴ U 2019.2356 V, side 3, spalte 1

²⁵⁵ U 2019.2356 V, side 6, spalte 1

²⁵⁶ U 2019.2356 V, side 6, spalte 1

²⁵⁷ U 2019.2356 V, side 6, spalte 1

²⁵⁸ U 2019.2356 V, side 6, spalte 2

Dommen illustrerer således, at når en gerningsperson opbygger en relation til en mindreårig og i den forbindelse formår den mindreårige til at afklæde sig mod betaling, kan der straffes for overtrædelse af straffelovens § 232, 2. led om blufærdighedskrænkelser overfor et barn under 15 år under løfte om betaling.

Dommen illustrerer tillige, at i tilfælde, hvor en gerningsperson opbygger en relation til en mindreårig med det formål at opnå samleje med vedkommende, kan der straffes efter reglerne i straffelovens kapitel 24 og straffelovens § 21 om forsøg, såfremt et samleje eller et andet seksuelt forhold end samleje ikke er fuldbåret.

Dommen illustrerer endvidere, at der kan frifindes for overtrædelse af straffelovens § 216, stk. 2, jf. til dels § 225, jf. § 224, stk. 2, jf. § 21 om forsøg på voldtægt af et barn under 12 år samt andet seksuelt forhold end samleje, såfremt personen ikke direkte har foretaget handlinger med sigte herpå. Sammenlignes forholdet vedrørende D2 med forholdet vedrørende D1, kan det ses, at disse har forskellige udfald, idet T's forsæt vedrørende D2 ikke var tilstrækkeligt konkretiseret til at dømme for forsøg i henhold til de anførte bestemmelser. I dansk ret kan der straffes for forsøg fra de første forberedende handlinger, jf. afsnit 5.1, men byretten lagde dog vægt på, at T ikke havde foretaget handlinger med direkte sigte på en forbrydelse mod D2. Dommens dissens må dog antages at være et udtryk for, at forholdet befinder sig i en "gråzone" for forsøgsreglens anvendelsesområde. Dette må illustrere behovet for at tydeliggøre grænserne for, hvornår kontakten mellem børn og voksne er strafværdig.

5.4.4 TfK 2021.623

I denne sag var der rejst tiltale mod tiltalte, T, for flere overtrædelser af straffelovens § 232 om blufærdighedskrænkelser. Overtrædelserne var begået i perioden fra den 1. september 2014 til den 1. oktober 2015 mod en forurettet, F. T var 40 år og F var 15 år ved forholdenes begyndelse.²⁵⁹

I retten blev det lagt til grund, at T og F opbyggede en relation på en efterskole, hvor T var ansat, og F var elev. T agerede i den forbindelse som håndboldtræner for F, og de første måneder af F's ophold på efterskolen havde T og F et helt almindeligt forhold til hinanden. Efter F opsøgte T i forbindelse med en sportsskade, fik de dog et tættere forhold, hvor deres snakke blev mere private, ligesom de begyndte at kommunikere om deres fantasier og tanker.²⁶⁰ T og F kommunikerede indledningsvist på

²⁵⁹ TfK 2021.623 V, side 1, spalte 1-2

²⁶⁰ TfK 2021.623 V, side 2, spalte 1

Facebook og senere via efterskolens vagttelefon.²⁶¹ Herefter udvekslede T og F beskeder og billeder med seksuelt indhold, og der forekom flere episoder, hvor T berørte F. Endvidere fremsatte T seksuelt betonedede udtalelser overfor F.²⁶²

Vedrørende relationen mellem T og F forklarede F, at F blev tiltrukket af T's øjenkontakt, berøringer og komplimenter. F indgav først en anmeldelse til politiet flere år efter, og den sene anmeldelse af forholdet skyldtes, at F var skamfuld og ikke var stolt af det, der var sket. F havde ikke lyst til at blive stemplet som en, der var forelsket i sin 40-årige lærer og havde mange gange følt sig forkert.²⁶³ Først da F var blevet ældre, stod det klart for F, at F havde følt sig krænket. Dette havde haft store konsekvenser i F's privatliv og i F's evne til at indgå i en relation.²⁶⁴

Byretten fandt herefter T skyldig i samtlige overtrædelser af straffelovens § 232. Byretten lagde i denne forbindelse vægt på F's unge alder og manglende seksuelle erfaring, ligesom der blev lagt vægt på den store aldersforskel mellem T og F. Endvidere fandt byretten, at F ikke havde samtykket i krænkelserne henset til beskedernes ordlyd og sammenhængen, hvori krænkelserne var foregået. Byretten lagde desuden til grund, at T ikke kunne have troet, at F havde samtykket i krænkelserne. Endvidere påpegede byretten, at T havde udnyttet F's forelskelse i ham og havde misbrugt sin stilling som efterskolelærer og håndboldtræner til at eksponere sine seksuelle fantasier.²⁶⁵

Efter byrettens dom ankede T dommen med påstand om frifindelse.²⁶⁶ Landsretten frifandt herefter T for samtlige forhold i tiltalen, da det ikke kunne antages, at F i kraft af sin alder, aldersforskellen og de øvrige omstændigheder ikke kunne give samtykke til forholdene i tiltalen. Landsretten fandt således, at F var indforstået med T's beskeder og T's adfærd overfor F og underbyggede dette med F's forklaringer. Der blev særligt lagt vægt på, at F havde forklaret, at den flirtende korrespondance mellem T og F var gensidig, og at F havde forventninger om, at en bestemt episode kunne udvikle sig til noget seksuelt.

Udledning af dommen

Af sagen kan det udledes, at T opbyggede en relation til en pige, der var væsentlig yngre end T, og som var udtryk for en lærer-elev-relation. Herefter udnyttede T sin stilling til at skabe en mere privat

²⁶¹ TfK 2021.623 V, side 3, spalte 1

²⁶² TfK 2021.623 V, side 1, spalte 1-2

²⁶³ TfK 2021.623 V, side 5, spalte 2

²⁶⁴ TfK 2021.623 V, side 5, spalte 1

²⁶⁵ TfK 2021.623 V, side 5, spalte 2

²⁶⁶ TfK 2021.623 V, side 6, spalte 1

relation mellem T og pigen, der senere fik seksuel karakter. Først da pigen kom ud af relationen og fik T på afstand, stod det klart for hende, at hun havde været udsat for en krænkelse, der havde haft store konsekvenser for hende.

Dommen illustrerer således, at når en person opbygger en relation til en pige, i hvilken pigen udsættes for en blufærdighedskrænkelse, jf. straffelovens § 232, kan der frifindes herfor, såfremt pigen har samtykket heri. Dette findes, uagtet at pigen tillige har følt sig udsat for en krænkelse i kraft af T og hendes relation. T's frifindelse kan i denne forbindelse illustrere behovet for at kriminalisere den krænkende adfærd, som det udgør, når en person opbygger en tillidsfuld relation til et barn, som barnet ikke kan gennemskue konsekvenserne af.

5.4.5 Delkonklusion

Dommene illustrerer, at grooming i et vist omfang kunne straffes før den 1. juli 2023 i henhold til de bestemmelser, der er redegjort for i afsnit 5.1, afsnit 5.2 og afsnit 5.3. I den forbindelse kan der med afsæt i domsanalyserne udledes nogle fælles træk hos de tiltalte samt andre omstændigheder, som både byretten og landsretten har lagt vægt på. Disse træk og omstændigheder findes samlet set at udgøre grooming.

I nogle af dommene er kontakten mellem den forurettede og tiltalte opnået digitalt, herunder via Snapchat og omegle.com. Det må desuden bemærkes, at det er gennemgående for flere af dommene, at der er anvendt sociale medier til efterfølgende at kommunikere, og at kommunikationen i flere af forholdene har udviklet sig i en seksuel retning. Endvidere gør det sig gældende, at der er stor aldersforskel mellem de forurettede og tiltalte, hvilket både byretten og landsretten har lagt vægt på. I samme forbindelse er det tillagt vægt, at den tiltalte har udnyttet sin fysiske eller psykiske overlegenhed til at opnå samleje i flere af dommene.

Derudover er det fælles for dommene, at de tiltalte, gennem deres kontakt til de forurettede, formåede at opbygge en tillidsfuld og fortrolig relation, således det blev svært for de forurettede at sige fra. Hertil må det bemærkes, at forurettedes karakter indgik i rettens vurdering i TfK 2023.403, idet det blev tillagt vægt, at den tiltalte ved grooming opbyggede et fortroligt forhold til en umoden, skrøbelig og sårbar person. I U 2019.2356 V tilbød den tiltalte henholdsvis en scooter og betaling for en seksuel modydelse, hvorved det kan udledes, at den tiltalte forsøgte at lokke de to forurettede. I forhold til den ene forurettede udgav tiltalte sig indledningsvist for at være en pige på 13 år, selvom den tiltalte var en mand på 47 år. Hermed indleder tiltalte et forhold til den forurettede på et urigtigt grundlag.

Den tiltalte i TfK 2021.623 blev i landsretten frifundet for overtrædelse af straffelovens § 232 om blufærdighedskrænkelser, da den forurettede, der var 15 år gammel, i kraft af sin alder kunne give samtykke til forholdene i tiltalen. Landsretten fandt i den forbindelse, at den forurettede var indforstået med tiltaltes adfærd. Det kan derfor udledes, at denne dom stemmer overens med Knud Waabens formodning om, at en person over 15 år kan give et diskulperende samtykke til handlinger, der er omfattet af straffelovens § 232, som redegjort for i afsnit 5.3.4. Det følger af dommen, at relationen efterlod forurettede med følelsen af skam, hvilket også var årsagen til den sene anmeldelse. Det må ligeledes bemærkes, at relationen til den 40-årige lærer efterfølgende havde store konsekvenser for forurettede i forhold til at indgå i relationer. Denne frifindelsesdom samt U 2019.2356 V, hvor den tiltalte i relationen med D2 blev frifundet for forsøg på voldtægt af et barn under 12 år, findes at tale ind i behovet om at kriminalisere den krænkelse, som det udgør, når forurettedes tillid misbruges.

Kapitel 6. Baggrunden for den selvstændige kriminalisering af grooming

I det følgende kapitel vil det undersøges, hvad baggrunden for den selvstændige kriminalisering af grooming er. Dette gøres ved at inddrage udspillet Værn mod voksne der krænker børn²⁶⁷, Rapport fra arbejdsgruppen om digitale krænkelse²⁶⁸ og Aftale om initiativer mod digitale krænkelse²⁶⁹. Endvidere inddrages høringssvar til lovforslaget om ændring af straffeloven med henblik på at belyse, hvad forskellige myndigheder og interesseorganisationer mener om en selvstændig kriminalisering af grooming.

6.1 Værn mod voksne der krænker børn

Internettet og de sociale medier har skabt nye muligheder for, at seksuelle overgreb kan finde sted. Derfor fandt regeringen i maj 2021, at der kunne gøres mere for at styrke bekæmpelsen af seksuelle overgreb begået mod børn.²⁷⁰ Regeringen præsenterede derfor ni initiativer, hvis formål var at sikre bedre forebyggelse, afsløring og efterforskning af seksuelle krænkelse.²⁷¹ Under udarbejdelsen af udspillet var regeringen i dialog med Red Barnet, der har bidraget med værdifulde inputs.²⁷² Initiativerne blev præsenteret i udspillet Værn mod voksne der krænker børn, og hvert af de ni

²⁶⁷ Værn mod voksne der krænker børn af Justitsministeriet

²⁶⁸ Rapport fra arbejdsgruppen om digitale krænkelse, Justitsministeriet

²⁶⁹ Aftale om initiativer mod digitale krænkelse af Socialdemokratiet, Radikale Venstre m.fl.

²⁷⁰ Værn mod voksne der krænker børn af Justitsministeriet, side 2

²⁷¹ Værn mod voksne der krænker børn af Justitsministeriet, side 2

²⁷² Værn mod voksne der krænker børn af Justitsministeriet, side 2

initiativer var tiltag til bekæmpelse af seksuelle krænkelser mod børn.²⁷³ Udspillet ottende initiativ vedrører en stærkere indsats over for digitale krænkelser, herunder fænomenet grooming. Bestemmelserne i straffeloven om seksualforbrydelser har efterladt et tomrum i håndteringen af situationer som grooming, hvorfor regeringen fandt et behov for at se på reglernes tilstrækkelighed på området for digitale krænkelser. Det følger derfor af det ottende initiativ, at regeringen vil nedsætte en arbejdsgruppe, der, som følge af den digitale udvikling, skal vurdere behovet for at ændre straffeloven, herunder behovet for en selvstændig kriminalisering af grooming.²⁷⁴

6.2 Rapport fra arbejdsgruppen om digitale krænkelser

Den ovennævnte arbejdsgruppe blev nedsat af regeringen i juni 2021 og bestod blandt andet af repræsentanter fra Justitsministeriet, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, Dommerforeningen, Red Barnet og Børns Vilkår.²⁷⁵ Arbejdsgruppens formål og opgave var at undersøge, hvorvidt straffelovens regler om seksualforbrydelser var tilstrækkelige set i lyset af den teknologiske udvikling. I denne forbindelse skulle arbejdsgruppen vurdere, om straffelovens kapitel 24 om seksualforbrydelser burde ændres.²⁷⁶ Arbejdsgruppen skulle også drøfte og komme med anbefalinger til, hvorvidt der var behov for en selvstændig kriminalisering af grooming i straffeloven. Arbejdsgruppen skulle i denne forbindelse belyse hensyn, der kan tale for og imod en selvstændig kriminalisering heraf. Endvidere skulle arbejdsgruppen inddrage regler fra andre lande.²⁷⁷ Arbejdsgruppen fandt, på baggrund af deres undersøgelse, behov for at ændre straffeloven, og arbejdsgruppen anbefalede blandt andet indførelsen af en selvstændig bestemmelse om grooming.²⁷⁸ I det følgende vil der redegøres for nogle af arbejdsgruppens overvejelser vedrørende en selvstændig kriminalisering af grooming.

6.2.1 Anbefalinger vedrørende en selvstændig kriminalisering af grooming

Indledningsvist konstaterer arbejdsgruppen, at det digitale område er i konstant udvikling, hvorfor tilstrækkeligheden af den danske straffelov bør overvejes løbende for at sikre, at nye typer af forbrydelser er omfattet.²⁷⁹ Internettet er en stor del af børn og unges sociale verden, og det bruges både til at møde nye mennesker og til at vedligeholde kontakten med venner. Den teknologiske

²⁷³ Værn mod voksne der krænker børn af Justitsministeriet, side 1-2

²⁷⁴ Værn mod voksne der krænker børn af Justitsministeriet, side 10

²⁷⁵ Rapport fra arbejdsgruppen om digitale krænkelser, Justitsministeriet, side 5

²⁷⁶ Rapport fra arbejdsgruppen om digitale krænkelser, Justitsministeriet, side 4-5

²⁷⁷ Rapport fra arbejdsgruppen om digitale krænkelser, Justitsministeriet, side 5

²⁷⁸ Lovforslag L 50, Folketinget 2022-23 (2. samling), side 4, spalte 1

²⁷⁹ Rapport fra arbejdsgruppen om digitale krænkelser, Justitsministeriet, side 6

udvikling skaber samtidig flere muligheder for, at personer, der har til hensigt at begå seksuelle overgreb mod børn, lettere kan komme i kontakt med disse.²⁸⁰

I Norge og Sverige har grooming været selvstændigt kriminaliseret før den selvstændige kriminalisering heraf i Danmark, og arbejdsgruppen har, som led i deres undersøgelse, inddraget lovregler fra Norge og Sverige, herunder landenes regler om forsøg i deres respektive straffelove. Norge og Sveriges forsøgsregler vil kort belyses for at klarlægge landenes behov for at kriminalisere grooming for Danmark.

I norsk ret straffes forsøg i henhold til den norske straffelovs § 16, og ordlyden af bestemmelsen lyder som følger:

*”Den som har forsett om å fullbyrde et lovbrudd som kan medføre fengsel i 1 år eller mer, og som foretar noe som leder direkte mot utføringen, straffes for forsøk, når ikke annet er bestemt. Den som frivillig avstår fra å fullbyrde lovbruddet eller avverger at det blir fullbyrdet, straffes likevel ikke for forsøk.”*²⁸¹

Et strafbart forsøg i norsk ret forudsætter derfor, at vedkommende har et fuldbyrdelsesforsæt, og at vedkommende har foretaget noget, som leder direkte mod udførelsen af en lovovertrædelse. Fuldbyrdelsesforsættet skal derfor være kommet til udtryk gennem en objektiv konstaterbar handling.²⁸² Strafansvar for forsøg efter norsk ret kræver hermed, at iværksættelsesfasen er påbegyndt, hvorfor det kan udledes, at der i norsk ret ikke straffes i tilfælde, hvor gerningspersonen kun befinder sig på det forberedende stadie af en lovovertrædelse.

I svensk ret straffes forsøg efter den svenske straffelovs § 1 i kapitel 23, og ordlyden af bestemmelsen lyder som følger:

*“Har någon påbörjat utförandet av visst brott utan att detta kommit till fullbordan, skall han i de fall särskilt stadgande givits därom dömas för försök till brottet, såframt fara förelegat att handlingen skulle leda till brottets fullbordan eller sådan fara endast på grund av tillfälliga omständigheter varit utesluten. Straff för försök bestämmes högst till vad som gäller för fullbordat brott och må ej sättas under fängelse, om lägsta straff för det fullbordade brottet är fängelse i två år eller däröver.”*²⁸³

²⁸⁰ Rapport fra arbejdsgruppen om digitale krænkelse, Justitsministeriet, side 56

²⁸¹ Den norske straffelov (Lov om straff), § 16

²⁸² Ot.prp. nr. 90 (2003-2004), side 414, spalte 1

²⁸³ Den svenske straffelov (Brottsbalken), § 1, kapitel 23

Et strafbart forsøg i svensk ret kræver derfor, at en gerningsperson forsætligt har påbegyndt en forbrydelse, uden at denne fuldbyrdes. Det kræves desuden, at der var fare for, at forbrydelsen blev fuldbyrdet, eller at faren udelukkende udeblev grundet tilfældigheder. Gerningspersonen skal således gennem handlinger vise, at planlægningsstadiet er forladt, og forbrydelsen er påbegyndt. Hvis gerningspersonen blot befinder sig på et planlægningsstadium, er forbrydelsen ikke at anse som påbegyndt.²⁸⁴

Norge og Sveriges regler om et strafbart forsøg adskiller sig fra den danske forsøgslære, der er redegjort for i afsnit 5.1, hvorefter et forsøg, som er båret af forsæt, allerede bør straffes fra de første forberedende handlinger. Forsøgsbegrebet i norsk og svensk strafferet har således et væsentligt smallere anvendelsesområde, hvorfor der har været et andet behov for en selvstændig kriminalisering af grooming i disse lande sammenholdt med Danmark.²⁸⁵

Til trods for de vide forsøgsregler i Danmark fandt et flertal i arbejdsgruppen, at en bestemmelse, der selvstændigt kriminaliserer grooming, burde indføres, idet flertallet ikke fandt det tilstrækkeligt at straffe grooming som forsøg på et seksuelt overgreb.²⁸⁶ Teoretisk kan en gerningsperson straffes for forsøg i de situationer, hvor denne har kommunikeret med et barn med forsæt til efterfølgende at krænke barnet seksuelt. Det kan dog være vanskeligt at bevise, at en gerningsperson har forsæt til et seksuelt overgreb, da det ikke altid er klart, hvilket overgreb gerningspersonen konkret har forsæt til. I praksis vil det ofte først være muligt at konkretisere det seksuelle overgreb tilstrækkeligt, når gerningspersonen har introduceret et konkret seksuelt tema.²⁸⁷

Flertallet i arbejdsgruppen fandt derfor et behov for at kriminalisere den selvstændige krænkelser, som det udgør, når et barns tillid udnyttes af en gerningsperson til at opbygge en relation med den hensigt at udsætte barnet for en seksuel krænkelser.²⁸⁸ Det er i denne forbindelse anført, at der allerede sker en krænkelser af et barns integritet, når en gerningsperson systematisk kontakter barnet med forsæt til senere i forløbet at udsætte denne for et seksuelt overgreb.²⁸⁹ Desuden vil en selvstændig kriminalisering af grooming, ifølge flertallet, sende et klart signal om, at grooming isoleret set er

²⁸⁴ Rapport fra arbejdsgruppen om digitale krænkelser (Lena Holmqvist m.fl.), Justitsministeriet, side 54

²⁸⁵ Rapport fra arbejdsgruppen om digitale krænkelser, Justitsministeriet, side 64

²⁸⁶ Rapport fra arbejdsgruppen om digitale krænkelser, Justitsministeriet, side 62

²⁸⁷ Rapport fra arbejdsgruppen om digitale krænkelser, Justitsministeriet, side 58

²⁸⁸ Rapport fra arbejdsgruppen om digitale krænkelser, Justitsministeriet, side 62

²⁸⁹ Rapport fra arbejdsgruppen om digitale krænkelser, Justitsministeriet, side 57

strafværdigt. Dette vil kunne medvirke til at fjerne den skyldfølelse og skam, som børn ofte oplever, hvis de har været udsat for grooming, idet de føler et medansvar for relationens udvikling.²⁹⁰

Arbejdsgruppen mener, at en selvstændig groomingbestemmelse vil indebære en kriminalisering af den proces, hvor en gerningsperson opbygger en relation til et barn med det formål at udsætte barnet for et ikke nærmere konkretiseret seksuelt overgreb.²⁹¹ Det betyder, at overtrædelsen fuldbyrdes på et stadie, der hidtil har været en indledende fase frem mod at fuldbyrde andre forbrydelser. En gerningsperson, der opgiver kontakten til et barn, vil derfor allerede have begået en fuldbyrdet forbrydelse.²⁹²

Arbejdsgruppen finder, at en groomingbestemmelse, der indeholder et fremrykket fuldbyrdelsesmoment, fremrykker grænsen mellem forsøg og en fuldbyrdet forbrydelse. Det har den virkning, at muligheden for at træde straffrit tilbage fra forsøg begrænses.²⁹³ Tilfælde af grooming, der tidligere har kunnet undtages fra straf grundet reglen om tilbagetræden fra forsøg, vil derfor kunne udgøre en fuldbyrdet forbrydelse ved indførelsen af en selvstændig groomingbestemmelse.²⁹⁴ Flertallet i arbejdsgruppen bemærker i denne forbindelse, at et fremrykket fuldbyrdelsesmoment kan svække gerningspersonens incitament for at træde tilbage fra at begå et seksuelt overgreb mod et barn, hvis der indføres en groomingbestemmelse, hvor fuldbyrdelsesmomentet er fremrykket.²⁹⁵ Dog finder flertallet, at der fortsat eksisterer et incitament for gerningspersonen til at afholde sig fra at fuldbyrde et seksuelt overgreb, da straffen for grooming skal være væsentligt lavere i forhold til straffen for et fuldbyrdet seksuelt overgreb.²⁹⁶

Bevisbyrden for overtrædelse af en groomingbestemmelse med et fremrykket fuldbyrdelsesmoment kan være lettere at løfte sammenlignet med bevisbyrden for forsøg på et seksuelt overgreb, anfører arbejdsgruppen. Der kan hermed opstå en risiko for, at indførelsen af en groomingbestemmelse medfører, at sager om seksuelle overgreb fremadrettet føres efter denne bestemmelse. Flertallet er opmærksomme på denne risiko og anfører, at en selvstændig bestemmelse om grooming vil skulle

²⁹⁰ Rapport fra arbejdsgruppen om digitale krænkelser, Justitsministeriet, side 62

²⁹¹ Rapport fra arbejdsgruppen om digitale krænkelser, Justitsministeriet, side 59-60

²⁹² Rapport fra arbejdsgruppen om digitale krænkelser, Justitsministeriet, side 59

²⁹³ Rapport fra arbejdsgruppen om digitale krænkelser, Justitsministeriet, side 59

²⁹⁴ Rapport fra arbejdsgruppen om digitale krænkelser, Justitsministeriet, side 59

²⁹⁵ Rapport fra arbejdsgruppen om digitale krænkelser, Justitsministeriet, side 62

²⁹⁶ Rapport fra arbejdsgruppen om digitale krænkelser, Justitsministeriet, side 62

omfatte de tilfælde, hvor der ikke kan føres et tilstrækkeligt bevis til at dømme for forsøg på et konkret seksuelt overgreb.²⁹⁷

Det må bemærkes, at et mindretal i arbejdsgruppen bestående af én repræsentant ikke fandt det nødvendigt at indføre en groomingbestemmelse, da grooming som følge af forsøgsreglen i straffelovens § 21 allerede er kriminaliseret.²⁹⁸ Bevisbyrden for en gerningspersons forsæt til et konkretiseret seksuelt overgreb kan være vanskelig at løfte i en forsøgssituation, hvilket ifølge mindretallet ikke kan begrunde, at der bør indføres en ny bestemmelse.²⁹⁹

6.2.2 Anbefalinger vedrørende aldersgrænsen for grooming

Arbejdsgruppen overvejede tillige, hvorvidt der i en groomingbestemmelse burde være fastsat en øvre aldersgrænse. Som nævnt ovenfor har både Norge og Sverige kriminaliseret grooming selvstændigt, og begge lande har fastsat en aldersgrænse for, hvornår en person kan udsættes for grooming.

Norges bestemmelse om grooming findes i den norske straffelovs § 306. I Norge er grooming defineret ved, at en person, med forsæt til at begå et seksuelt overgreb, aftaler at mødes med et barn under 16 år og enten møder op på det aftalte mødested eller et sted, hvorfra mødestedet kan iagttages.³⁰⁰ Den seksuelle lavalder i Norge er 16 år, jf. den norske straffelov § 302, og der er derfor sammenfald mellem aldersgrænsen for grooming og den seksuelle lavalder i norsk strafferet.³⁰¹

I Sverige er grooming kriminaliseret i den svenske straffelovs § 10 a i kapitel 6. Grooming i Sverige er den situation, at en person med formålet om at begå et seksuelt overgreb foreslår eller aftaler et møde med et barn under 15 år.³⁰² Den seksuelle lavalder er 15 år i Sverige, jf. den svenske straffelov § 4 i kapitel 6.³⁰³ Det gælder således også for Sverige, at der er sammenfald mellem aldersgrænsen for grooming og den seksuelle lavalder.

Et flertal i arbejdsgruppen finder, at den øvre aldersgrænse for grooming i Danmark bør fastsættes til 15 år, som er den seksuelle lavalder i Danmark. Flertallet lægger vægt på, at både Norge og Sverige har fastsat en øvre aldersgrænse i landenes respektive groomingbestemmelser, som svarer til den seksuelle lavalder i det pågældende land. Flertallet påpeger også almindeligheden ved, at 15-17-årige

²⁹⁷ Rapport fra arbejdsgruppen om digitale krænkelser, Justitsministeriet, side 63

²⁹⁸ Rapport fra arbejdsgruppen om digitale krænkelser, Justitsministeriet, side 63

²⁹⁹ Rapport fra arbejdsgruppen om digitale krænkelser, Justitsministeriet, side 64

³⁰⁰ Den norske straffelov (Lov om straff), § 306

³⁰¹ Den norske straffelov (Lov om straff), § 302

³⁰² Den svenske straffelov (Brottsbalken), § 10 a, kapitel 6

³⁰³ Den svenske straffelov (Brottsbalken), § 4, kapitel 6

personer opbygger en relation til personer over 18 år med sigte på ligeværdige og gensidigt ønskede seksuelle forhold.³⁰⁴

Et mindretal finder, at den øvre aldersgrænse bør være 18 år.³⁰⁵ Der findes i forvejen en beskyttelse af de 15-17-årige i straffelovens § 223, stk. 2, hvorefter den, som under groft misbrug af en på alder og erfaring beroende overlegenhed, forfører en person under 18 år til samleje.³⁰⁶ Dog tager bestemmelsen ikke højde for den krænkelse, unge kan udsættes for, forinden forholdet udvikler sig til samleje.³⁰⁷ Derfor vil en groomingbestemmelse med en øvre aldersgrænse på 15 år ikke kunne favne alle tilfælde, hvor en person udnytter en ulige relation til at begå en seksuel krænkelse.³⁰⁸ Mindretallet finder i denne forbindelse, at der udover straffelovens § 223, eksisterer et vigtigt hensyn til at beskytte 15-17-årige mod grooming, trods de er seksuelt myndige.³⁰⁹

I rapporten præsenterede arbejdsgruppen to forslag til en selvstændig bestemmelse, der kriminaliserer grooming. Forskellen på de to forslag er uenigheden vedrørende den øvre aldersgrænse for grooming.

6.2.3 Sammenfatning

Det kan på baggrund af ovenstående konstateres, at arbejdsgruppen finder et behov for at kriminalisere grooming selvstændigt i den danske straffelov, så der i højere grad tages højde for den digitale virkelighed, der er i konstant udvikling. Et flertal i arbejdsgruppen finder det ikke tilstrækkeligt, at grooming straffes som forsøg på et seksuelt overgreb. Der lægges blandt andet vægt på den selvstændige krænkelse, det udgør, når en person udnytter et barns tillid til at opbygge en relation med forsæt til at udsætte vedkommende for et seksuelt overgreb. Derudover påpeges det, at grooming i nogle situationer kan være undtaget fra straf, grundet den danske regel om tilbagetræden fra forsøg, hvilket en bestemmelse, der selvstændigt kriminaliserer grooming, blandt andet vil hindre. Det påpeges endvidere, at en selvstændig kriminalisering af grooming vil sende et signal om, at grooming er strafværdigt.

6.3 Aftale om initiativer mod digitale krænkelse

Den 29. juni 2022 tilkendegav den daværende regering, en række andre partier og to folketingsmedlemmer uden for folketingsgrupperne i en aftale om initiativer mod digitale

³⁰⁴ Rapport fra arbejdsgruppen om digitale krænkelse, Justitsministeriet, side 64

³⁰⁵ Rapport fra arbejdsgruppen om digitale krænkelse, Justitsministeriet, side 65

³⁰⁶ Lovbekendtgørelse nr. 434 af 25. april 2024 (Straffeloven), § 223, stk. 2

³⁰⁷ Rapport fra arbejdsgruppen om digitale krænkelse, Justitsministeriet, side 61

³⁰⁸ Rapport fra arbejdsgruppen om digitale krænkelse, Justitsministeriet, side 62

³⁰⁹ Rapport fra arbejdsgruppen om digitale krænkelse, Justitsministeriet, side 65

krænkelser³¹⁰, at de kunne tilslutte sig arbejdsgruppens anbefalinger, herunder anbefalingen om at indføre en bestemmelse, der kriminaliserer grooming selvstændigt.³¹¹ Partierne lægger blandt andet vægt på, at det udgør en selvstændig krænkelse, når en gerningsperson misbruger et offers tillid til at opbygge en relation med et seksuelt overgreb som mål. Som følge heraf finder partierne det vigtigt at sende et klart signal om, at gerningspersonens adfærd er strafbar, og ligeledes at offeret er uden skyld.³¹² Partierne er enige om, at aldersgrænsen bør fastsættes til 18 år, og der er ligeledes enighed om, at anvendelsen af den selvstændige groomingbestemmelse skal evalueres to år efter bestemmelsens ikrafttræden.³¹³

6.4 Høringssvar til Lovforslag L 50, Folketinget 2022-23 (2. samling)

Et udkast til lovforslag³¹⁴ om ændring af blandt andet straffeloven, herunder om indførelsen af en selvstændig bestemmelse vedrørende grooming, blev sendt i høring i perioden fra den 6. september 2022 til den 4. oktober 2022 ved forskellige myndigheder og interesseorganisationer.³¹⁵ Justitsministeriet modtog på denne baggrund høringssvar, hvori forskellige myndigheder og interesseorganisationer udtrykte meninger og fremkom med forslag til ændringer vedrørende lovforslaget.³¹⁶ Høringssvarene har i den forbindelse bidraget til udformningen af den nye bestemmelse i straffelovens § 231, der kriminaliserer grooming selvstændigt. I det følgende vil udvalgte bemærkninger fra høringssvarene blive analyseret for at belyse de hørte myndigheder og interesseorganisationers holdninger vedrørende en selvstændig kriminalisering af grooming.

Ordlyden af den foreslåede groomingbestemmelse, der blev sendt i høring, lød som følger:

”Den, som systematisk eller ved manipulation under udnyttelse af en på alder og erfaring beroende overlegenhed opbygger en relation til en person under 18 år med forsæt til at udsætte den pågældende for en seksuel krænkelse, straffes for grooming med bøde eller fængsel indtil 2 år.”³¹⁷

6.4.1 Anbefaling til ordlyden

Som det følger af den foreslåede bestemmelse, skal der være *forsæt til at udsætte den pågældende for en seksuel krænkelse*.³¹⁸ Organisationen Institut for Menneskerettigheder bemærkede i sit

³¹⁰ Aftale om initiativer mod digitale krænkelser af Socialdemokratiet, Radikale Venstre m.fl.

³¹¹ Aftale om initiativer mod digitale krænkelser af Socialdemokratiet, Radikale Venstre m.fl., side 2

³¹² Aftale om initiativer mod digitale krænkelser af Socialdemokratiet, Radikale Venstre m.fl., side 2

³¹³ Aftale om initiativer mod digitale krænkelser af Socialdemokratiet, Radikale Venstre m.fl., side 2-3

³¹⁴ Udkast til Lovforslag L 50, Folketinget 2022-23 (2. samling)

³¹⁵ Kommenteret høringsoversigt over Lovforslag L 50, Folketinget 2022-23 (2. samling), side 1-6

³¹⁶ Høring over Lovforslag L 50, Folketinget 2022-23 (2. samling)

³¹⁷ Udkast til Lovforslag L 50, Folketinget 2022-23 (2. samling), side 2

³¹⁸ Udkast til Lovforslag L 50, Folketinget 2022-23 (2. samling), side 2

høringssvar, at "(...) begrebet 'seksuel krænkelse' er et nyt begreb i den strafferetlige lovgivning og ikke er nærmere defineret i udkastet eller straffeloven, der hidtil har anvendt begrebet seksualforbrydelser (straffelovens kap. 24) som overordnet betegnelse for strafbare seksuelle overgreb og krænkelse".³¹⁹

Institut for Menneskerettigheder fandt at indholdet af begrebet "seksuel krænkelse" og hermed bestemmelsens anvendelsesområde bør præciseres i bemærkningerne til den foreslåede bestemmelse eller i selve loven.³²⁰ Derfor anbefalede Institut for Menneskerettigheder, at Justitsministeriet enten ved en definition eller ved en henvisning til de omfattede bestemmelser i straffeloven definerer begrebet "seksuel krænkelse".³²¹ Justitsministeriet har på baggrund af anbefalingen erstattet "seksuel krænkelse" med "seksualforbrydelse" i ordlyden af bestemmelsen. Dette kan udledes af den nugældende ordlyd af straffelovens § 231, hvoraf det følger, at der skal være "(...) forsæt til at udsætte den pågældende for en seksualforbrydelse".³²² Ændringen er ifølge Justitsministeriet foretaget for at tydeliggøre bestemmelsens anvendelsesområde, og det er endvidere blevet anført i lovforslagets almindelige bemærkninger, at "seksualforbrydelse" skal forstås som en handling, der er strafbar i henhold til en eller flere af de bestemmelser, der følger af straffelovens kapitel 24 om seksualforbrydelser.³²³ Det kan hermed udledes, at Justitsministeriet har fundet, at begrebet "seksualforbrydelse" favner de forhold, som bestemmelsen skal rumme.

6.4.2 Bemærkninger til lovforslaget

Flere interesseorganisationer påpegede, at bestemmelsens anvendelsesområde bør afgrænses tydeligt ved at tilføje flere eksempler på grooming i bemærkningerne til lovforslaget, herunder ved at eksemplificere fysisk groomingadfærd.³²⁴ Institut for Menneskerettigheder bemærkede i denne forbindelse, at indholdet af begrebet grooming kan forekomme uklart, hvorfor "En mere udførlig definition vil gavne såvel børnenes retsstilling som retssikkerheden for mistænkte og tiltalte ved at skabe en højere grad af klarhed og forudsigelighed omkring bestemmelsens anvendelsesområde".³²⁵

³¹⁹ Høring over Lovforslag L 50, Folketinget 2022-23 (2. samling), Institut for Menneskerettigheders høringssvar, side 2

³²⁰ Høring over Lovforslag L 50, Folketinget 2022-23 (2. samling), Institut for Menneskerettigheders høringssvar, side 2

³²¹ Høring over Lovforslag L 50, Folketinget 2022-23 (2. samling), Institut for Menneskerettigheders høringssvar, side 3

³²² Lovbekendtgørelse nr. 434 af 25. april 2024 (Straffeloven), § 231

³²³ Kommenteret høringsoversigt over Lovforslag L 50, Folketinget 2022-23 (2. samling), side 13

³²⁴ Høring over Lovforslag L 50, Folketinget 2022-23 (2. samling), Institut for Menneskerettigheders høringssvar, side 2 og Danske Regioners høringssvar, side 2

³²⁵ Høring over Lovforslag L 50, Folketinget 2022-23 (2. samling), Institut for Menneskerettigheders høringssvar s. 2

Justitsministeriet har på denne baggrund indsat endnu et eksempel på grooming i lovforslagets almindelige bemærkninger.³²⁶

6.4.3 Aldersgrænsen

Med afsæt i ordlyden af den foreslåede bestemmelse skal den øvre aldersgrænse for grooming i Danmark fastsættes til 18 år. Det kan af høringssvarene udledes, at der var stor tilslutning til denne aldersgrænse. Hjælp Voldsofre anførte blandt andet, at også 15-17-årige er børn og særligt sårbare.³²⁷ Red Barnet anførte, at unge i alderen 15-17 år også udsættes for grooming, hvorfor alle børn skal være beskyttet herimod. Unge, der netop har passeret den seksuelle lavalder, udforsker, ifølge Red Barnet, det seksuelle, hvorfor de kan være mere sårbare. Red Barnet fandt det derfor positivt, at forslaget omfatter alle børn.³²⁸ Danske Regioner fandt det ligeledes positivt, at aldersgrænsen fastsættes til 18 år, idet *”Unge, som føler sig isolerede, som har været udsat for svigt i barndommen, eller som grundet andre sårbarhedsfaktorer er særligt udsatte, har behov for en særlig beskyttelse, samt en anerkendelse fra samfundet side af, at ansvaret for de krænkelse, de eventuelt måtte blive udsat for af en voksen, ikke ligger hos dem.”*³²⁹

6.4.4 En selvstændig kriminalisering af grooming

Blandt de hørte myndigheder og interesseorganisationer var der stor opbakning til forslaget om at indføre en bestemmelse i straffeloven, der selvstændigt kriminaliserer grooming. Hjælp Voldsofre anførte blandt andet, at en selvstændig kriminalisering af selve processen, der er forud for et seksuelt overgreb, er vigtig i forhold til at beskytte sårbare unge, der netop kan føle sig særligt krænket, grundet den manipulerende adfærd, der får unge til at tro, de har været indforstået med et seksuelt overgreb. Desuden fandt Hjælp Voldsofre, at den foreslåede bestemmelse om grooming ville være en tiltrængt modernisering af den danske straffelov.³³⁰ Organisationerne SSP-Samrådet har ligeledes anført, at en udvidelse af straffeloven vil stemme overens med hverdagslivet, der i højere grad foregår online.³³¹

Red Barnet, som var en del af den nedsatte arbejdsgruppe, påpegede, at indførelsen af en groomingbestemmelse vil gøre det tydeligt, at det er strafbart at udsætte børn for grooming. Herved vil vi som samfund tydeliggøre, at det ikke er barnets skyld, og barnet får således samfundets

³²⁶ Kommenteret høringsoversigt over Lovforslag L 50, Folketinget 2022-23 (2. samling), side 13

³²⁷ Høring over Lovforslag L 50, Folketinget 2022-23 (2. samling), Hjælp Voldsofres høringssvar, side 2

³²⁸ Høring over Lovforslag L 50, Folketinget 2022-23 (2. samling), Red Barnets høringssvar, side 1

³²⁹ Høring over Lovforslag L 50, Folketinget 2022-23 (2. samling), Danske Regioners høringssvar, side 1

³³⁰ Høring over Lovforslag L 50, Folketinget 2022-23 (2. samling), Hjælp Voldsofre høringssvar, side 2

³³¹ Høring over Lovforslag L 50, Folketinget 2022-23 (2. samling), SSP-Samrådets høringssvar, side 1

anerkendelse. Bestemmelsen vil ifølge Red Barnet ligeledes kunne have en forebyggende effekt.³³² Danske Advokater støtter også forslaget om en selvstændig bestemmelse om grooming og fandt, at en sådan bestemmelse skal medvirke til at forebygge seksuelle krænkelser af børn.³³³

Digitalt Ansvar, som også var en del af arbejdsgruppen, vurderede, at lovforslaget vil medvirke til at styrke beskyttelsen af ofre, der udsættes for digitale krænkelser. En selvstændig kriminalisering af grooming vil hermed fastslå, at ofre ikke er skyld i det forløb, der går forud for et seksuelt overgreb.³³⁴ Advokatsamfundet fandt også forslaget om indførelsen af en selvstændig groomingbestemmelse positivt og tilslutter sig lovforslagets bemærkninger om vigtigheden af at sikre, at bestemmelsen ikke anvendes på almindelig og tilladelig kontakt med unge, som er over den kriminelle lavalder. Endvidere fandt Advokatsamfundet det positivt at evaluere anvendelsen af bestemmelsen to år efter dens ikrafttræden med sigte på at vurdere behovet for eventuelle ændringer eller præciseringer.³³⁵

Region Midtjylland var også positive vedrørende forslaget om at kriminalisere grooming selvstændigt, da regionens institutioner har oplevet potentielle tilfælde af grooming, men som på daværende tidspunkt ikke var muligt at anmelde.³³⁶ Dansk Stalking Center støttede ligeledes forslaget og bemærkede, at trods gerningsindholdet i den foreslåede bestemmelse som udgangspunkt ligger uden for Dansk Stalking Centers arbejdsområde, modtager de henvendelser, hvor nogen ønsker hjælp indenfor dette område.³³⁷ Det kan hermed konstateres, at flere af de hørte myndigheder og interesseorganisationer har haft kendskab til tilfælde af grooming, hvilket understøtter behovet for at kriminalisere grooming selvstændigt.

6.4.5 Sammenfatning

Det kan af ovenstående bemærkninger udledes, at de hørte organisationer finder, at en selvstændig groomingbestemmelse vil kunne have en præventiv effekt og ligeledes vil sende et vigtigt signal til ofrene for grooming. Det kan endvidere udledes, at indførelsen af en groomingbestemmelse vil være tidssvarende henset til den digitale udvikling.

Af ovenstående kan det desuden konstateres, at Justitsministeriet har taget høringssvarene fra de forskellige myndigheder og interesseorganisationer til følge. Justitsministeriet har blandt andet

³³² Høring over Lovforslag L 50, Folketinget 2022-23 (2. samling), Red Barnets høringssvar, side 1

³³³ Høring over Lovforslag L 50, Folketinget 2022-23 (2. samling), Danske Advokaters høringssvar, side 1

³³⁴ Høring over Lovforslag L 50, Folketinget 2022-23 (2. samling), Digitalt Ansvars høringssvar, side 1

³³⁵ Høring over Lovforslag L 50, Folketinget 2022-23 (2. samling), Advokatsamfundet høringssvar, side 2

³³⁶ Høring over Lovforslag L 50, Folketinget 2022-23 (2. samling), Region Midtjyllands høringssvar, side 1

³³⁷ Høring over Lovforslag L 50, Folketinget 2022-23 (2. samling), Dansk Stalking Centers høringssvar, side 1

ændret ordlyden af groomingbestemmelsen samt tilføjet et yderligere eksempel på grooming i lovforslagets almindelige bemærkninger. Høringssvarene har således bidraget til udformningen af straffelovens § 231.

Kapitel 7. Anvendelsesområdet for straffelovens § 231

Justitsministeren, Peter Hummelgaard, fremsatte den 22. februar 2023 et forslag til lov om ændring af blandt andet straffeloven.³³⁸ Formålet med lovforslaget var særligt at gennemføre anbefalingerne fra arbejdsgruppen til ændring af straffeloven i overensstemmelse med aftalen af 29. juni 2022 om initiativer mod digitale krænkelse.³³⁹ På denne baggrund indeholdte lovforslaget blandt andet et forslag om at kriminalisere grooming selvstændigt i straffeloven.³⁴⁰ Lovforslaget blev enstemmigt vedtaget den 23. maj 2023,³⁴¹ og grooming har således været selvstændigt kriminaliseret i straffelovens § 231 siden den 1. juli 2023, hvor loven trådte i kraft.³⁴²

Dette kapitel har til formål at fastlægge indholdet af straffelovens § 231 og belyse bestemmelsens sammenspil med andre af straffelovens bestemmelser. Dernæst vil den danske regulering af grooming blive sammenholdt med den norske og svenske regulering af grooming. Slutteligt vil dommen³⁴³, der er indhentet ved aktindsigt fra Retten i Aalborg, blive analyseret.

7.1 Indholdet af bestemmelsen

I det følgende vil straffelovens § 231 om grooming blive analyseret med henblik på at klarlægge, hvad der er kriminaliseret i bestemmelsen. Analysen indeholder både en objektiv og subjektiv fortolkning af bestemmelsen med henblik på at vurdere, hvorvidt der er overensstemmelse mellem den naturlige sproglige forståelse af bestemmelsens ordlyd og lovgivers hensigt hermed.

7.1.1 Betingelser for strafansvar

Forinden en gerningsperson kan ifalde strafansvar, er det en betingelse, at gerningspersonen har realiseret et strafbart gerningsindhold, jf. straffelovens § 1, og det er ligeledes en betingelse, at der foreligger tilregnelighed og tilregnelse hos gerningspersonen, jf. straffelovens § 15, § 16, § 19 og § 20.³⁴⁴ Tilregnelighed betyder, at der skal være en vis grad af normalitet og udvikling hos

³³⁸ Lovforslag L 50, Folketinget 2022-23 (2. samling)

³³⁹ Lovforslag L 50, Folketinget 2022-23 (2. samling), side 4, spalte 2

³⁴⁰ Lovforslag L 50, Folketinget 2022-23 (2. samling), side 4, spalte 1

³⁴¹ Lovforslag L 50, Folketinget 2022-23 (2. samling) (3. behandling)

³⁴² Lovforslag L 50, Folketinget 2022-23 (2. samling) (som vedtaget), side 2, spalte 2

³⁴³ Bilag 3 – Rettens nr. 18-291/2024

³⁴⁴ Strafferettens almindelige del – Ansvarslæren, af Lars Bo Langsted & Knud Waaben, 6. udgave, side 65

gerningspersonen, og tilregnelser betyder, at de objektive forhold for en konkret forbrydelse skal kunne tilregnes gerningspersonen som enten forsætlig eller uagtsom.³⁴⁵

I henhold til straffelovens § 19, 1. pkt.³⁴⁶ kan uagtsomhed inden for straffelovens område kun straffes, såfremt dette er særligt hjemlet.³⁴⁷ Det kan hermed sluttes, at der som udgangspunkt skal foreligge forsæt før en gerningsperson kan ifalde strafansvar, medmindre uagtsomhed er direkte hjemlet i den enkelte straffebestemmelse. Det følger direkte af straffelovens § 231, at der kræves ”(...) *forsæt til at udsætte den pågældende for en seksualforbrydelse.*”.³⁴⁸ En forudsætning for at anvende straffelovens § 231 er derfor, at gerningspersonen ved sin opbygning af en relation til et barn eller en ung har forsæt til at udsætte vedkommende for en seksualforbrydelse.³⁴⁹

7.1.2 Ordlydsfortolkning

I det følgende udarbejdes der en ordlydsfortolkning af straffelovens § 231. Ordlydsfortolkningen tager udgangspunkt i ordlyden af straffelovens § 231 samt ordenes betydning i konteksten og skal bidrage til at klarlægge den naturlige sproglige forståelse af bestemmelsens indhold.³⁵⁰ Ordlyden af straffelovens § 231 er som tidligere nævnt:

*”For grooming straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år den, som systematisk eller ved manipulation og under udnyttelse af en på alder og erfaring beroende overlegenhed opbygger en relation til en person under 18 år med forsæt til at udsætte den pågældende for en seksualforbrydelse.”*³⁵¹

Det følger indledningsvist af straffelovens § 231, at *grooming* straffes. Ifølge Den Danske Ordbog defineres *grooming* som ”(...) gentagne henvendelser til en mindreårig, typisk via internettet, med henblik på at skabe et tillidsforhold der med tiden gør det muligt (...) at forgribe sig seksuelt på sit offer”.³⁵² I henhold til ordlyden af bestemmelsen straffes den, som *opbygger en relation til en person under 18 år*. At *opbygge* indebærer ifølge Den Danske Ordbog at ”skabe eller udvikle lidt efter lidt”,³⁵³ og en *relation* betyder ”en forbindelse eller samkvem mellem to parter”.³⁵⁴ Der skal hermed

³⁴⁵ Strafferettens almindelige del – Ansvarslæren, af Lars Bo Langsted & Knud Waaben, 6. udgave, side 160

³⁴⁶ Lovbekendtgørelse nr. 434 af 25. april 2024 (Straffeloven), § 19

³⁴⁷ Strafferettens almindelige del – Ansvarslæren, af Lars Bo Langsted & Knud Waaben, 6. udgave, side 180

³⁴⁸ Lovbekendtgørelse nr. 434 af 25. april 2024 (Straffeloven), § 231

³⁴⁹ Lovforslag L 50, Folketinget 2022-23 (2. samling), side 9, spalte 2

³⁵⁰ Retsvidenskabsteori af Carsten Munk-Hansen, 3. udgave, side 310

³⁵¹ Lovbekendtgørelse nr. 434 af 25. april 2024 (Straffeloven), § 231

³⁵² Grooming af Den Danske Ordbog

³⁵³ Opbygge af Den Danske Ordbog

³⁵⁴ Relation af Den Danske Ordbog

være en forbindelse mellem to parter, som udvikler sig lidt efter lidt og i henhold til bestemmelsen, skal relationen desuden opbygges til en person under 18 år.

Relationen, som gerningspersonen opbygger til en person under 18 år, skal ske *systematisk eller ved manipulation*. Det må bemærkes, at *systematisk* eller *ved manipulation* er forbundet af *eller*. Bestemmelsen er derfor objektivt realiseret ved, at en gerningsperson enten *systematisk* eller *ved manipulation* opbygger en relation til en person under 18 år under forudsætning af, at gerningspersonen har realiseret bestemmelsens øvrige gerningselementer. Ifølge Den Danske Ordbog betyder *systematisk* ”som følger et på forhånd fastlagt system eller princip”.³⁵⁵ Der skal således foreligge en vis systematik og ligeledes være et mønster i gerningspersonens adfærd. Hermed kan det udledes, at *systematisk* objektivt vil være realiseret, hvis gerningspersonen har anvendt samme fremgangsmåde til at opbygge relationer til mere end én person under 18 år.

Ved manipulation forstås ifølge Den Danske Ordbog at ”påvirke personers tanker og holdninger ved hjælp af udspekulerede, ofte ufine metoder”.³⁵⁶ I ordbogen er oplistet nogle ord, som sættes i forbindelse med manipulation, herunder ”vildlede”, som betyder, at der gives ukorrekte informationer, så modtageren får et fejlagtigt indtryk³⁵⁷ og ”narre”, hvorefter noget foregives eller nogen på anden måde vildledes for selv at opnå en fordel.³⁵⁸ Heraf kan det udledes, at når en person opbygger en relation *ved manipulation*, betyder det, at relationen opbygges på et ukorrekt grundlag og med bagtanker.

Opbygningen af relationen til personen under 18 år skal udover at være systematisk eller manipulerende også ske *under udnyttelse af en på alder og erfaring beroende overlegenhed*. Det må bemærkes, at *alder* og *erfaring* er forbundet af et *og* i bestemmelsen, hvorfor det er kumulative betingelser. *Udnyttelse* betyder ifølge Den Danske Ordbog ”det at bruge nogen eller noget på en hensynsløs måde for at opfylde egen ønsker eller behov”,³⁵⁹ og *overlegenhed* indebærer en ”evne til at overgå nogen eller noget”.³⁶⁰ Gerningspersonen skal i henhold til ordlyden af bestemmelsen udnytte denne overlegenhed, der er beroende på gerningspersonens alder og erfaring. *Alder* defineres i Den Danske Ordbog som ”den periode nogen eller noget har eksisteret (...)”,³⁶¹ og *erfaring* er

³⁵⁵ Systematisk af Den Danske Ordbog

³⁵⁶ Manipulere af Den Danske Ordbog

³⁵⁷ Vildlede af Den Danske Ordbog

³⁵⁸ Narre af Den Danske Ordbog

³⁵⁹ Udnyttelse af Den Danske Ordbog

³⁶⁰ Overlegenhed af Den Danske Ordbog

³⁶¹ Alder af Den Danske Ordbog

defineret som ”viden eller færdighed opnået gennem praktisk øvelse”.³⁶² Henset til ordenes betydning i den konkrete kontekst skildrer *under udnyttelse af en på alder og erfaring beroende overlegenhed*, at gerningspersonen på en hensynsløs måde gør brug af at være ældre og mere erfaren end forurettede for at opfylde egne ønsker og behov.

Strafansvar efter straffelovens § 231 forudsætter endvidere, at relationen opbygges med *forsæt til at udsætte den pågældende for en seksualforbrydelse*. Tilregnelseskravet *forsæt* følger, som tidligere nævnt, direkte af bestemmelsens ordlyd, og ifølge Den Danske Ordbog betyder *forsæt* ”en persons beslutning om i en given situation at handle på en bestemt måde idet følgerne af handlingen er tilstræbt eller kendt af vedkommende”.³⁶³ En forudsætning for bestemmelsens anvendelse er således, at gerningspersonen kender det tilsigtede mål med sine handlinger. Ved begrebet *udsætte* forstås at ”gøre til genstand for en handling, især af ødelæggende eller ulovlig karakter”, hvilket for eksempel kan være at udsætte nogen for overgreb.³⁶⁴ *Seksualforbrydelse* betyder ifølge Den Danske Ordbog ”forbrydelse der består i (ved vold) at tvinge en anden til samleje eller anden seksuel omgang”.³⁶⁵ Med afsæt i ordbogens definition af *seksualforbrydelse* er flere forskellige forbrydelser af seksuel karakter omfattet, hvilket udledes af, at forbrydelsen kan bestå i samleje eller anden seksuel omgang. Det kan hermed slutes, at *forsæt til at udsætte den pågældende for en seksualforbrydelse* betyder, at en gerningsperson skal have som mål at gøre en forurettet til genstand for en forbrydelse, der indebærer samleje eller andet seksuelt forhold end samleje.

Med afsæt i ovenstående ordlydsfortolkning må det bemærkes, at Den Danske Ordbogs definition af *grooming* er overensstemmende med flere af de objektive gerningselementer i straffelovens § 231, som skal realiseres, forinden en gerningsperson kan ifalde strafansvar for grooming. Dette udledes først og fremmest af, at ”gentagne henvendelser” i Den Danske Ordbogs definition af *grooming* må kunne sidestilles med *systematisk* i straffelovens § 231. Endvidere må ”en mindreårig” kunne sidestilles med *en person under 18 år*; ligesom at ”skabe et tillidsforhold” må kunne sidestilles med *opbygger en relation*. Derudover må ”forgribe sig seksuelt” kunne sidestilles med *at udsætte den pågældende for en seksualforbrydelse*. Den objektive forståelse af *grooming* er således sammenfaldende med definitionen af grooming i straffelovens § 231.

³⁶² Erfaring af Den Danske Ordbog

³⁶³ Forsæt af Den Danske Ordbog

³⁶⁴ Udsætte af Den Danske Ordbog

³⁶⁵ Seksualforbrydelse af Den Danske Ordbog

7.1.3 *Subjektiv formålsfortolkning*

I det følgende udarbejdes en subjektiv formålsfortolkning med henblik på at fastlægge lovgivers hensigt med straffelovens § 231. Formålsfortolkningen udarbejdes med udgangspunkt i bemærkningerne til lovforslagets enkelte bestemmelser, som fremgår af forarbejderne til straffelovens § 231.³⁶⁶

Grooming

Ved grooming forstås, at en person opbygger et tillidsforhold til et barn eller en ung med den hensigt at begå seksuelle overgreb mod den pågældende eller med det formål at lokke den pågældende til at sende nøgenbilleder eller billeder af seksuel karakter.³⁶⁷ Grooming indebærer i dets natur, at et barn eller en ung udsættes for manipulation. Barnet eller den unge vil ikke nødvendigvis være vidende om, at den pågældende udsættes for denne krænkelse før senere i forløbet og ofte længe efter, at manipulationen er påbegyndt. At barnet eller den unge ikke selv oplever at have været udsat for en krænkelse, skal ifølge forarbejderne ikke hindre et strafansvar for grooming.³⁶⁸

Opbygger en relation til en person under 18 år

En forudsætning for straf i henhold til straffelovens § 231 er, at gerningspersonen opbygger en relation til en person under 18 år.³⁶⁹ Det bemærkes i forarbejderne, at opbygningen af relationen som oftest vil foregå i faser, hvor gerningspersonen vil forsøge at udvikle relationen lidt efter lidt for herved at fremstå som en fortrolig og nær ven af forurettede. Først senere vil gerningspersonen introducere et seksuelt tema i relationen.³⁷⁰

Opbygger en relation

Betingelsen *opbygger en relation* skal ifølge forarbejderne forstås som, at der etableres en kontakt mellem parterne, der udvikler sig over tid. Denne kontakt kan være personlig, skriftlig eller digital.³⁷¹ Kravet om at en relation skal opbygges indebærer, at der skal være tale om flere tilfælde af kontakt mellem gerningspersonen og personen under 18 år. Det er dog ikke en forudsætning, at gerningspersonen har været initiativtager til alle tilfælde af kontakt, og relationsopbygningen vil

³⁶⁶ Lovforslag L 50, Folketinget 2022-23 (2. samling), side 33-35

³⁶⁷ Lovforslag L 50, Folketinget 2022-23 (2. samling), side 33, spalte 1

³⁶⁸ Lovforslag L 50, Folketinget 2022-23 (2. samling), side 35, spalte 1

³⁶⁹ Lovforslag L 50, Folketinget 2022-23 (2. samling), side 33, spalte 1

³⁷⁰ Lovforslag L 50, Folketinget 2022-23 (2. samling), side 33, spalte 1-2

³⁷¹ Lovforslag L 50, Folketinget 2022-23 (2. samling), side 33, spalte 1

derfor være omfattet af bestemmelsens anvendelsesområde, uanset at barnet eller den unge flere gange har rettet henvendelse til gerningspersonen under opbygningen af relationen.³⁷²

Er kontakten af seksuel karakter begrænset til et enkeltstående tilfælde, vil et sådant forhold kunne være omfattet af straffelovens § 232 om blufærdighedskrænkelse.³⁷³ Såfremt et enkeltstående tilfælde af kontakt ikke er af seksuel karakter, vil straffelovens § 231 dog kunne finde anvendelse, hvis andre omstændigheder begrundes, at kontakten udspringer af formålet om at opbygge en relation til den pågældende med et seksuelt forsæt. For eksempel hvor en gerningsperson sender én manipulerende besked til et barn under 15 år, og samme gerningsperson tidligere har anvendt samme modus i andre tilfælde af grooming. En forudsætning for at anvende bestemmelsen i en sådan situation er, at der kan føres bevis for et seksuelt forsæt.³⁷⁴

Person under 18 år

Som nævnt indledningsvist i dette kapitel er det en betingelse for strafansvar, at en bestemmelses objektive gerningselementer kan tilregnes gerningspersonen. I forhold til straffelovens § 231 skal gerningspersonen derfor have forsæt til, at den forurettede er under 18 år. Det blev i forbindelse med lovforslaget foreslået og efterfølgende vedtaget, at straffelovens § 231 skal omfattes af straffelovens § 228,³⁷⁵ hvorefter ”*Overtrædelse af (...) § 231, der som følge af gerningsmandens ukendskab til forurettedes tilstand eller alder ikke kan tilregnes gerningsmanden som forsætlig, straffes (...)*”.³⁷⁶ Det betyder, at en gerningsperson, som følge af ukendskab til forurettedes alder, alligevel kan straffes for at overtræde straffelovens § 231 med en forholdsvis mindre straf.³⁷⁷

Det følger endvidere af forarbejderne, at forurettedes alder har betydning for, hvorvidt forurettedes egne hensigter med kontakten til gerningspersonen kan tillægges vægt. Er den forurettede under 15 år og hermed under den seksuelle lavalder, er det uden betydning for opfyldelsen af gerningsindholdet, hvilke hensigter forurettede havde med kontakten til gerningspersonen. Bestemmelsen vil således være anvendelig i den situation, hvor en gerningsperson formår at udvikle relationen i en seksuel retning, til trods for at barnet under 15 år kan have taget initiativ til at bringe spørgsmål med seksuelt indhold ind i relationen.³⁷⁸ Er den forurettede fyldt 15 år og dermed over den

³⁷² Lovforslag L 50, Folketinget 2022-23 (2. samling), side 33, spalte 2

³⁷³ Lovforslag L 50, Folketinget 2022-23 (2. samling), side 33, spalte 2

³⁷⁴ Lovforslag L 50, Folketinget 2022-23 (2. samling), side 33, spalte 2

³⁷⁵ Lovforslag L 50, Folketinget 2022-23 (2. samling), side 9, spalte 2

³⁷⁶ Lovbekendtgørelse nr. 434 af 25. april 2024 (Straffeloven), § 228

³⁷⁷ Lovforslag L 50, Folketinget 2022-23 (2. samling), side 9, spalte 2

³⁷⁸ Lovforslag L 50, Folketinget 2022-23 (2. samling), side 33, spalte 2

seksuelle lavalder, vil det derimod skulle tillægges vægt, hvilke hensigter forurettede havde med kontakten. Dog er det ikke udelukket, at bestemmelsen vil kunne finde anvendelse, selvom forurettede har spillet en aktiv rolle i måden, hvorpå relationen har udviklet sig. For eksempel vil bestemmelsen være anvendelig, hvis gerningspersonens adfærd har været groft manipulerende og dermed bestemmende for, at forurettede er indgået i relationen.³⁷⁹

Systematisk eller ved manipulation

Det er dernæst en forudsætning for bestemmelsens anvendelse, at relationen til en person under 18 år opbygges systematisk eller ved manipulation.³⁸⁰

Systematisk

Systematik eksemplificeres i forarbejderne ved, at en gerningsperson efter samme systematiske modus kontakter flere børn og unge. Systematik kan eksempelvis bestå i, at gerningspersonen tager kontakt til flere forurettede på samme måde gennem bestemte sociale medier, internettet eller lignende.³⁸¹

Manipulation

Kravet om at relationen opbygges ved manipulation er for eksempel opfyldt i den situation, hvor en gerningsperson udgiver sig for at være et barn på alder med den forurettede, som gerningspersonen kommunikerer med. Gerningspersonen kan eksempelvis omtale sin alder direkte eller ændre sit sprogbrug, så der skabes en forestilling hos barnet om, at de er jævnaldrende. Derudover vil der kunne foreligge manipulation, hvis en gerningsperson i kraft af sit arbejde opbygger en tæt relation til en familie, der medfører besøg i familiens hjem og pasning af børnene, med formålet om at udsætte børnene for en seksualforbrydelse. Et tredje eksempel på manipulation vil kunne være den situation, hvor en gerningsperson udgiver sig for at være personlig træner eller fotograf med henblik på at lokke barnet eller den unge til at fremsende nøgenbilleder eller lignende.³⁸²

Det følger af lovforslagets almindelige bemærkninger til bestemmelsen, at det skal sikres, at almindelig kontakt med unge, som er over den seksuelle lavalder, ikke kriminaliseres. Det betyder, at det manipulerende element blandt andet skal tillægges større vægt, hvis forurettede er over den seksuelle lavalder sammenlignet med tilfælde, hvor forurettede er under den seksuelle lavalder.³⁸³

³⁷⁹ Lovforslag L 50, Folketinget 2022-23 (2. samling), side 33, spalte 2

³⁸⁰ Lovforslag L 50, Folketinget 2022-23 (2. samling), side 33, spalte 2

³⁸¹ Lovforslag L 50, Folketinget 2022-23 (2. samling), side 33, spalte 2

³⁸² Lovforslag L 50, Folketinget 2022-23 (2. samling), side 34, spalte 1

³⁸³ Lovforslag L 50, Folketinget 2022-23 (2. samling), side 8, spalte 1

En på alder og erfaring beroende overlegenhed

Det er også en betingelse for bestemmelsens anvendelse, ”(...) at opbygningen af relationen er sket under udnyttelse af en på alder og erfaring beroende overlegenhed.”.³⁸⁴ En på alder og erfaring beroende overlegenhed skal ifølge forarbejderne forstås i overensstemmelse med samme betingelse i straffelovens § 223, stk. 2, hvorefter det er strafbart at forføre en person under 18 år til samleje under groft misbrug af en på alder og erfaring beroende overlegenhed. Med afsæt i forarbejderne indebærer betingelsen, at den foreslåede bestemmelse kun vil finde anvendelse i situationer, hvor gerningspersonen er ældre end den forurettede. Det har i denne henseende betydning, om forurettede er under eller over 15 år, da det følger af forarbejderne, at der skal stilles højere krav til forskellen mellem alder, erfaring og udvikling, hvis forurettede er fyldt 15 år, end hvis den forurettede er under 15 år. Det vil således efter omstændighederne kunne udelukke et strafansvar, hvis relationen er mellem to parter, der står hinanden nær i alder, erfaring og udvikling.³⁸⁵

Forsæt til at udsætte den pågældende for en seksualforbrydelse

Det er desuden en forudsætning for bestemmelsens anvendelse, at gerningspersonen har haft forsæt til at udsætte barnet eller den unge for en seksualforbrydelse.³⁸⁶ Med seksualforbrydelse forstås ifølge forarbejderne en handling, der er strafbar efter en eller flere af bestemmelserne i straffelovens kapitel 24 om seksualforbrydelser. Afgørende for bestemmelsens anvendelse er derfor, om gerningspersonen havde forsæt til at begå en af seksualforbrydelserne i straffelovens kapitel 24. Det er dog ikke afgørende, om det kan konkretiseres, hvilken seksualforbrydelse gerningspersonen havde forsæt til at begå.

Det er en betingelse, at gerningspersonen opbygger en relation med formålet om at begå en seksualforbrydelse. Forsættet kan dog opstå undervejs i relationsopbygningen og behøver derfor ikke at foreligge på tidspunktet, hvor gerningspersonen tager den indledende kontakt til barnet eller den unge.³⁸⁷ Det fornødne forsæt til at overtræde bestemmelsen, må bero på en vurdering ud fra sagens konkrete omstændigheder. I den forbindelse skal der ifølge forarbejderne sondres mellem, om personen, som udsættes for grooming, er under eller over den seksuelle lavalder.³⁸⁸

³⁸⁴ Lovforslag L 50, Folketinget 2022-23 (2. samling), side 34, spalte 1

³⁸⁵ Lovforslag L 50, Folketinget 2022-23 (2. samling), side 34, spalte 1

³⁸⁶ Lovforslag L 50, Folketinget 2022-23 (2. samling), side 34, spalte 1

³⁸⁷ Lovforslag L 50, Folketinget 2022-23 (2. samling), side 34, spalte 1

³⁸⁸ Lovforslag L 50, Folketinget 2022-23 (2. samling), side 34, spalte 1-2

Under 15 år

Er barnet under 15 år vil ethvert seksuelt forhold, uanset om barnet er indforstået hermed, være strafbart. Det vil i denne forbindelse kunne tillægges vægt, om gerningspersonen eksempelvis har tilkendegivet et ønske til barnet om at mødes enten fysisk eller virtuelt eller har sendt beskeder til barnet med et seksuelt indhold. I vurderingen vil kunne indgå, om der kan udledes seksuelle temaer af gerningspersonens sprogbrug, uden at det nødvendigvis kan konkretiseres, hvad gerningspersonen ønsker, at barnet skal foretage sig. Det vil også kunne indgå i vurderingen, hvorvidt gerningspersonen har anvendt samme fremgangsmåde til at kontakte flere børn, om gerningspersonen tidligere har begået et overgreb mod et barn, eller om gerningspersonen på sine digitale enheder har billeder med seksuelt indhold af børn. Derudover vil det kunne tillægges vægt, hvis gerningspersonen har frarådet barnet at fortælle sine forældre eller andre om relationen.³⁸⁹

Over 15 år

Er personen fyldt 15 år vil det ikke være strafbart at indgå i en gensidig frivillig seksuel relation med denne. Som følge heraf bemærkes det i forarbejderne, at det vil være vanskeligt at løfte bevisbyrden for, at en person, som flirter eller har en seksuelt ladet kommunikation med en person over den seksuelle lavalder, har til formål at udsætte vedkommende for en seksualforbrydelse. I forarbejderne formodes det, at medmindre gerningspersonens manipulerende adfærd er af en vis grovhed, eller gerningspersonen tydeligt udnytter, at der er en stor forskel i både alder, erfaring og udvikling, sker relationsopbygningen med det formål at indgå et gensidigt og frivilligt seksuelt forhold. Det vil derfor ikke være tilstrækkeligt til domfældelse, hvis gerningspersonen lyver sig nogle år ældre eller yngre. Ifølge forarbejderne vil det fornødne forsæt til at overtræde bestemmelsen, når personen er over 15 år, for eksempel kunne foreligge i den situation, hvor gerningspersonen udgiver sig for at være fotograf med formålet om at få den unge til at sende nøgenbilleder, optræde nøgen eller lignende.³⁹⁰

7.1.4 Delkonklusion

Det kan med afsæt i ovenstående ordlydsfortolkning og subjektive formålsfortolkning af straffelovens § 231 udledes, at den naturlige sproglige forståelse af bestemmelsen i høj grad er overensstemmende med den hensigt, som lovgiver har haft hermed. Den subjektive formålsfortolkning antages dog at favne bredere, da lovgiver i flere henseender har specificeret bestemmelsens anvendelsesområde, herunder til tilfælde der ikke kan udledes af ordlyden. Med afsæt i den subjektive formålsfortolkning

³⁸⁹ Lovforslag L 50, Folketinget 2022-23 (2. samling), side 34, spalte 2

³⁹⁰ Lovforslag L 50, Folketinget 2022-23 (2. samling), side 34, spalte 2

kan det for eksempel konstateres, at det er lovgivers hensigt, at straffelovens § 231 kan anvendes, selvom den, der udsættes for grooming, ikke selv oplever at have været udsat for en krænkelse. Dette må anses som en naturlig følge af den manipulation, som grooming indebærer. Endvidere følger det eksplicit af forarbejderne, at det ikke er afgørende for bestemmelsens anvendelse, om det kan konkretiseres, hvilken seksualforbrydelse i straffelovens kapitel 24 gerningspersonen havde forsæt til. Da der ikke stilles krav om konkretisering af forsættet, kan det derfor udledes, at bestemmelsen indeholder et fremrykket fuldbyrdelsesmomentet, og som en følge heraf begrænses gerningspersonens mulighed for at træde straffrit tilbage fra forsøg. Derudover findes der at være en betydelig forskel i de to fortolkninger af bestemmelsen, i forhold til de forskellige krav lovgiver opstiller, afhængigt af om personen, der udsættes for grooming, er under eller over den seksuelle lavalder.

7.2 Straffelovens § 231 i sammenspil med andre bestemmelser i straffeloven

Med afsæt i domsanalyserne i afsnit 5.4 kan det konstateres, at grooming i et vist omfang har været kriminaliseret efter andre bestemmelser i straffeloven forinden den selvstændige kriminalisering heraf. Det giver anledning til at belyse lovgivers hensigt i forhold til sammenspiillet mellem straffelovens § 231 og de bestemmelser, som tidligere har kriminaliseret grooming i et vist omfang.

Som det fremgår af den subjektive formålsfortolkning, er det ikke afgørende for bestemmelsens anvendelse, hvilken seksualforbrydelse gerningspersonen havde forsæt til at begå. Straffelovens § 231 indebærer derfor ikke et krav om konkretisering af forsættet, ligesom straffelovens regel om forsøg gør.³⁹¹ Ifølge lovgiver har straffelovens § 231 således til hensigt at ramme de tilfælde, hvor det ikke er muligt at bevise et forsøg på et konkret seksuelt overgreb.³⁹² Der vil dog fortsat skulle straffes for forsøg på overtrædelse af straffelovens § 216, stk. 2, eller § 222, herunder begge jf. § 225, i de tilfælde, hvor det er muligt at konkretisere forsættet i henhold til disse bestemmelser.³⁹³ Ifølge lovgiver vil der efter omstændighederne kunne straffes i sammenstød mellem straffelovens § 216, stk. 2 eller § 222, jf. § 21 og straffelovens § 231.³⁹⁴ Straf i sammenstød betyder, at nogen har begået flere lovovertrædelser ved en eller flere handlinger. Ifølge straffelovens § 88, skal der fastsættes en fælles straf i henhold til den foreskrevne strafferamme eller den strengeste strafferamme, når flere strafferammer kommer i betragtning.³⁹⁵ Et eksempel på straf i sammenstød er den situation, hvor en

³⁹¹ Lovforslag L 50, Folketinget 2022-23 (2. samling), side 9, spalte 2

³⁹² Lovforslag L 50, Folketinget 2022-23 (2. samling), side 34, spalte 2

³⁹³ Lovforslag L 50, Folketinget 2022-23 (2. samling), side 34, spalte 2

³⁹⁴ Lovforslag L 50, Folketinget 2022-23 (2. samling), side 35, spalte 1

³⁹⁵ Lovbekendtgørelse nr. 434 af 25. april 2024 (Straffeloven), § 88

gerningsperson, som følge af en groomingproces, har foreslået et møde med et barn under 15 år, og det af kommunikationen med barnet kan konkretiseres, at gerningspersonen havde til hensigt at have samleje med barnet.³⁹⁶

Det er ikke anført i forarbejderne, om der vil skulle straffes i sammenstød med straffelovens § 231, hvis straffelovens § 216, stk. 2 eller § 222, herunder begge jf. § 225 fuldbyrdes som følge af en groomingproces. Derfor er det på nuværende tidspunkt uvist, hvorvidt der i en sådan situation skal straffes i sammenstød, eller hvorvidt straffelovens § 216, stk. 2 eller § 222 absorberer gerningsindholdet i straffelovens § 231, hvorefter der alene straffes for den absorberende bestemmelse. Henset til baggrunden for den selvstændige kriminalisering af grooming, der er behandlet i kapitel 6, kan det lægges til grund, at behovet for en selvstændig kriminalisering af grooming blandt andet begrundes med vigtigheden af at sende et klart signal om, at grooming isoleret set er strafværdigt. Denne signalværdi må formodes at blive understøttet, hvis der straffes i sammenstød mellem straffelovens § 231 og en seksualforbrydelse i straffelovens kapitel 24, når denne er fuldbyrdet som led i en groomingproces.

Som tidligere anført vil straffelovens § 232 om blufærdighedskrænkelser kunne omfatte de forhold, som udgør enkeltstående tilfælde af kontakt med et seksuelt indhold, da sådanne tilfælde ikke vil opfylde betingelsen i straffelovens § 231 om at opbygge en relation.³⁹⁷ Udsættes barnet eller den unge derimod for blufærdighedskrænkelser som led i groomingprocessen, vil straffelovens § 232 kunne straffes i sammenstød med straffelovens § 231. Eksempelvis ved at gerningspersonen fremsender billeder eller beskeder af seksuel karakter. Hvis en gerningsperson modsat opfordrer forurettede til at fremsende seksuelt materiale, vil der kunne straffes for forsøg på blufærdighedskrænkelser, jf. straffelovens § 232, jf. § 21 i sammenstød med straffelovens § 231.³⁹⁸

Sammenfattende kan det konstateres, at straffelovens § 231 vil skulle straffes i sammenstød med de bestemmelser, der hidtil har kriminaliseret kernen af grooming som forsøg, når omstændighederne tilsiger det. Hvordan sammenspillet skal være mellem straffelovens § 231 og andre bestemmelser i kapitel 24 om seksualforbrydelser, herunder når seksualforbrydelser er fuldbyrdet, fremgår ikke af bemærkningerne til bestemmelsen. Det vil dog underbygge bestemmelsens signalværdi, hvis der straffes i sammenstød med straffelovens § 231.

³⁹⁶ Lovforslag L 50, Folketinget 2022-23 (2. samling), side 35, spalte 1

³⁹⁷ Lovforslag L 50, Folketinget 2022-23 (2. samling), side 33, spalte 2

³⁹⁸ Lovforslag L 50, Folketinget 2022-23 (2. samling), side 35, spalte 1

7.3 Norsk og svensk ret

I det følgende sammenholdes den danske groomingbestemmelse med den norske og svenske groomingbestemmelse med henblik på at belyse forskelle mellem de nordiske landes regulering heraf.

Norges bestemmelse om grooming findes i den norske straffelovs § 306 og har følgende ordlyd:

*”Med bot eller fengsel inntil 1 år straffes den som har avtalt et møte med et barn under 16 år, og som med forsett om å begå en handling med barnet som nevnt i §§ 299-304, § 305 bokstav b eller § 311 første ledd bokstav a, har kommet frem til møtestedet eller et sted hvor møtestedet kan iakttas.”*³⁹⁹

Groomingbestemmelsen i Norge indeholder således tre betingelser for strafansvar. For det første skal gerningspersonen have ”avtalt et møte med et barn under 16 år”, og dernæst skal gerningspersonen være ”kommet frem til møtestedet eller et sted hvor møtestedet kan iakttas”. Tredje betingelse er, at gerningspersonen skal have ”forsett om å begå en handling med barnet som nevnt i §§ 299-304, § 305 bokstav b eller § 311 første ledd bokstav a”, hvilket er specifikke seksualforbrydelser i den norske straffelov.⁴⁰⁰ Sammenlignes den danske groomingbestemmelse med den norske kriminalisering af grooming, må det konstateres, at den danske straffelovs § 231 kriminaliserer grooming i et videre omfang, idet gerningspersonen allerede kan straffes ved relationsopbygningen til den mindreårige, forudsat at gerningspersonen har forset til at udsætte forurettede for en seksualforbrydelse. Derimod er det en forudsætning for straf i henhold til den norske groomingbestemmelse, at gerningspersonen skal have aftalt et møde med et barn og være mødt op eller iagttage mødestedet.

I Sverige er grooming kriminaliseret i den svenske straffelovs § 10 a i kapitel 6 og har følgende ordlyd:

*”Den som, i syfte att mot ett barn under femton år begå en gärning för vilken straff föreskrivs i 4, 5, 6, 8 eller 10 §, föreslår en träff eller stämmer träff med barnet, döms för kontakt för att träffa ett barn i sexuellt syfte till böter eller fängelse i högst två år.”*⁴⁰¹

Af Sveriges groomingbestemmelse kan det udledes, at det er strafbart at foreslå eller arrangere et møde med et barn under 15 år med formålet om at udsætte den pågældende for en af de oplistede seksualforbrydelser, som følger af bestemmelsen.⁴⁰² I henhold til den svenske groomingbestemmelse,

³⁹⁹ Den norske straffelov (Lov om straff), § 306

⁴⁰⁰ Den norske straffelov (Lov om straff), § 306

⁴⁰¹ Den svenske straffelov (Brottsbalken), § 10 a, kapitel 6

⁴⁰² Den svenske straffelov (Brottsbalken), § 10 a, kapitel 6

skal gerningspersonen således have foreslået et møde med barnet, forinden et strafansvar kan pålægges. Derfor må det også konstateres, at den danske groomingbestemmelse kriminaliserer grooming i et videre omfang sammenlignet med den svenske groomingbestemmelse.

Det kan sammenfattende lægges til grund, at grooming fuldbyrdes tidligere i den danske straffelov sammenholdt med den norske og svenske straffelov. Derudover er aldersgrænsen i den danske groomingbestemmelse 18 år, hvilket er forskelligt fra Norge og Sverige, hvor der er sammenfald mellem aldersgrænsen for grooming og den seksuelle lavalder.

7.4 Rettens nr. 18-291/2024

I det følgende analyseres en dom⁴⁰³, der er indhentet ved aktindsigt hos Retten i Aalborg. Dommen er afsagt den 12. februar 2024.

I sagen var den 34-årige T tiltalt for flere overtrædelser af straffelovens kapitel 24 om seksualforbrydelser, herunder straffelovens § 231. Forholdene var begået mod F, som var 12 år på gerningstidspunktet.⁴⁰⁴ Den første kontakt mellem T og F fandt sted i februar 2023, hvor T ”mødte” F på Snapchat.⁴⁰⁵ Herefter havde T og F løbende kontakt både mundtligt og skriftligt, herunder via Snapchat, TikTok og SMS frem til den 7. september 2023, hvor T blev anholdt. T formåede ved den løbende kontakt at opbygge en relation til F, og i denne relation gav T flere gange gaver til F i form af slik, bamser og penge. T oplyste i begyndelsen af deres kontakt, at han var 18 år gammel, selvom T var 34 år gammel.⁴⁰⁶

T og F havde samleje på et ukendt tidspunkt i perioden mellem den 15. juli 2023 og den 21. juli 2023, og i perioden mellem den 6. august 2023 og 11. august 2023 havde T og F samleje minimum tre gange, hvor T flere gange stak sine fingre op i F’s skede. T blev på denne baggrund tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 216, stk. 2, 2. pkt. og § 225, jf. § 216, stk. 2, 2. pkt.⁴⁰⁷ T nægtede sig skyldig i disse forhold.⁴⁰⁸

T var også tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 235, stk. 2 ved den 11. august 2023 og i en periode forud herfor at være i besiddelse af en video, hvor T og F havde samleje. T var også i besiddelse af en video, hvor F onanerede, imens T rørte F i skridtet og stak sine fingre op i skeden på F. T var

⁴⁰³ Bilag 3 – Rettens nr. 18-291/2024

⁴⁰⁴ Bilag 3 – Rettens nr. 18-291/2024, side 5

⁴⁰⁵ Bilag 3 – Rettens nr. 18-291/2024, side 5

⁴⁰⁶ Bilag 3 – Rettens nr. 18-291/2024, side 3

⁴⁰⁷ Bilag 3 – Rettens nr. 18-291/2024, side 1

⁴⁰⁸ Bilag 3 – Rettens nr. 18-291/2024, side 4

desuden tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 235, stk. 1 og § 232, stk. 1 ved i perioden fra den 6. august 2023 til den 12. august 2023 at have filmet og delt en video, hvor T og F havde samleje. T filmede og delte også en video, hvor F onanerede, imens T rørte F i skridtet og stak sine fingre op i skeden på F. Endvidere var T tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 232, stk. 1 ved i perioden fra den 26. august 2023 til den 6. september 2023 at have sendt både billeder og videoer til F, hvor T var nøgen og onanerede på nogle af videoerne. I perioden fra den 26. august 2023 til den 3. september 2023 sendte T også krænkende beskeder til F med teksten ”*Skat.. nu tænker jeg på du rider mig*” og ”*Prøver at gøre dig horny*”.⁴⁰⁹ T erkendte sig skyldig i de netop anførte forhold.⁴¹⁰

Foruden ovenstående var T tiltalt for straffelovens § 231, idet T i perioden fra den 1. juli 2023 til den 7. september 2023 havde udsat F for grooming ved, at T systematisk eller ved manipulation og under udnyttelse af en på alder og erfaring beroende overlegenhed og med forsæt til at udsætte F for en seksualforbrydelse opbyggede en relation til F.⁴¹¹ T nægtede sig skyldig i dette forhold.⁴¹²

På baggrund af ovenstående blev T fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 216, stk. 2, 2. pkt., § 225, jf. § 216, stk. 2, 2. pkt., § 235, stk. 1, og stk. 2 og § 232, stk. 1.⁴¹³

T blev frifundet for tiltalen om grooming efter straffelovens § 231. Retten lagde særligt vægt på ikrafttrædelsestidspunktet for straffelovens § 231 og fandt, at det måtte være tvivlsomt, om T havde overtrådt betingelserne for at ifalde strafansvar efter straffelovens § 231. Retten lagde i den forbindelse vægt på forarbejderne til bestemmelsen, hvoraf det fremgår, at gerningspersonen skal have opbygget en relation til en person under 18 år, som skal have udviklet sig ”over tid”. Retten fandt ikke, at den nævnte forudsætning var opfyldt, da parternes relation før lovens ikrafttræden samt perioden efter seksualforbrydelserne ophørte ikke kan antages at skulle medregnes.⁴¹⁴

Udledning af dommen

Retten frifandt T for overtrædelse af straffelovens § 231, idet der ikke var opbygget en relation mellem T og pigen, som havde udviklet sig ”over tid”. Rettens begrundelse herfor giver anledning til at overveje, hvilken periode der er lagt til grund for at kunne konstatere, at forudsætningen om ”over tid” ikke var opfyldt.

⁴⁰⁹ Bilag 3 – Rettens nr. 18-291/2024, side 1-3

⁴¹⁰ Bilag 3 – Rettens nr. 18-291/2024, side 4

⁴¹¹ Bilag 3 – Rettens nr. 18-291/2024, side 3

⁴¹² Bilag 3 – Rettens nr. 18-291/2024, side 4

⁴¹³ Bilag 3 – Rettens nr. 18-291/2024, side 5

⁴¹⁴ Bilag 3 – Rettens nr. 18-291/2024, side 5

Med afsæt i rettens begrundelse medregnes perioden fra parternes første kontakt i februar 2023 og indtil bestemmelsens ikrafttræden, den 1. juli 2023, ikke. Dette findes at være overensstemmende med legalitetsprincippet i straffelovens § 1, som indebærer, at en hjemmel er påkrævet, før et strafansvar kan fastslås, og at der ikke kan straffes med tilbagevirkende kraft.

Endvidere anførte retten, at perioden efter seksualforbrydernes ophør, ikke kan antages at skulle medregnes. Denne formulering er interessant, da det er uklart, hvilken periode retten præcis refererer til. Rettens formulering giver anledning til flere mulige fortolkninger af "over tid", hvilket vil præsenteres i det følgende.

T blev fundet skyldig i forskellige overtrædelser af straffelovens kapitel 24 om seksualforbrydelser begået mod pigen. Seksualforbrydelserne fandt, som tidligere nævnt, sted i perioden mellem den 15. juli 2023 og den 21. juli 2023, i perioden mellem den 6. august 2023 og 12. august 2023 og i perioden fra den 26. august 2023 til den 6. september 2023. Formuleringen "perioden efter at seksualforbrydelserne ophørte" kan derfor forstås som de mellemliggende perioder, der forløber mellem seksualforbrydernes ophør. Dermed kan retten have ment, at perioden mellem første og anden seksualforbrydelse samt perioden mellem anden og tredje seksualforbrydelse ikke skal medregnes. Perioderne udgør tilsammen lidt over fire uger. Såfremt rettens begrundelse skal forstås på denne måde, og disse perioder ikke kan antages at skulle medregnes, må "over tid" skulle forstås som de 2-3 uger, der forløber fra bestemmelsens ikrafttræden og indtil den første seksualforbrydelses ophør.

Rettens formulering kan også tolkes således, at det er perioden, der forløber fra ophøret af den sidste seksualforbrydelse, der ikke skal medregnes. Den sidste seksualforbrydelse fandt sted i perioden fra den 26. august 2023 til den 6. september 2023, hvorfor retten må referere til tidsrummet fra den 6. september 2023 til den 7. september 2023, hvor T blev anholdt. Såfremt det er denne periode, som retten ikke har medregnet, skal "over tid" forstås som cirka to måneder. To måneder udledes af perioden fra bestemmelsens ikrafttræden den 1. juli 2023 og frem til perioden mellem den 26. august 2023 til den 6. september 2023, hvor den sidste af seksualforbrydelserne ophørte.

Ovenstående illustrerer således, at rettens begrundelse kan tolkes på flere måder med forskellige udfald. Derfor er det uklart, om retten har lagt 2-3 uger eller to måneder til grund for at kunne konstatere, at relationen ikke var opbygget og udviklet "over tid". Uagtet at dette er uklart, må det kunne lægges til grund, at 2-3 uger i den konkrete sag ikke udgjorde "over tid".

Dommen må antages at få begrænset præjudikatsværdi vedrørende straffelovens § 231. Dette begrundes først og fremmest med, at dommen er anket til landsretten. Endvidere begrundes det med, at opbygningen af en relation, ifølge den subjektive formålsfortolkning i afsnit 7.1.3, indebærer, at der skal være tale om flere tilfælde af kontakt mellem gerningspersonen og personen under 18 år, før bestemmelsen kan anvendes. I den forbindelse må det formodes, at relationer er forskelligartede i opbygning og intensitet, hvorfor ”over tid” også må afhænge af, hvor meget kontakt der har været mellem barnet og gerningspersonen i den konkrete periode. Idet straffelovens § 231 er en ny bestemmelse, må det forventes, at der på sigt kommer mere praksis. Dette vil formentlig bevirke mere klare retningslinjer for, hvornår en relation er opbygget og udviklet over tid.

Idet retten kun lagde vægt på betingelsen om at opbygge en relation over tid, må det modsætningsvist lægges til grund, at de andre gerningselementer i straffelovens § 231 var opfyldt. Det følger af dommen, at T indledningsvist oplyste, at han var 18 år gammel, uagtet at han var 34 år gammel. Kravet om at relationen opbygges ved manipulation er dermed overensstemmende med bestemmelsens forarbejder, hvorefter manipulation eksempelvis kan bestå i, at en gerningsperson udgiver sig for at være yngre, end denne reelt er. Det følger endvidere, at T gav pigen gaver i form af slik, penge og bamser, hvormed det kan udledes, at T udnyttede sin alder og erfaring til at opbygge en relation til pigen, der var 12 år gammel. I det T blev fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 216, stk. 2, 2. pkt., § 225, jf. § 216, stk. 2, 2. pkt., § 235, stk. 1, og stk. 2 og § 232, stk. 1, havde T endvidere forsæt til at udsætte pigen for en seksualforbrydelse i straffelovens kapitel 24.

Sammenfattende kan det udledes, at det er afgørende for anvendelsen af straffelovens § 231, hvornår groomingen er foregået. Det må lægges til grund, at bestemmelsen ikke finder anvendelse, hvis groomingen udelukkende er foregået før bestemmelsens ikrafttræden den 1. juli 2023.

Såfremt grooming både forløber forud for og efter bestemmelsens ikrafttræden, vil det være afgørende, om relationen udgør grooming regnet fra bestemmelsens ikrafttræden. I denne forbindelse skal relationen være opbygget og have udviklet sig ”over tid”. Det må dog anses for uklart, hvad der nærmere kræves, før denne betingelse er opfyldt.

Kapitel 8. Strafferetlige problematikker forbundet med straffelovens § 231

Den ovenstående behandling af grooming og analysen af straffelovens § 231, giver anledning til at overveje, hvilke strafferetlige problematikker, der kan være forbundet med bestemmelsen. I det følgende vil det derfor belyses, hvilke bevismæssige udfordringer straffelovens § 231 kan give

anledning til, samt hvilke udfordringer, der kan være forbundet med bestemmelsens aldersgrænse på 18 år. Endvidere vil det overvejes, hvorvidt straffelovens § 231 får et selvstændigt anvendelsesområde.

8.1 Bevismæssige udfordringer

Straffelovens § 231 finder anvendelse, når en gerningsperson har realiseret bestemmelsens objektive gerningselementer og disse kan tilregnes gerningspersonen som forsætlig. Med afsæt i analysen af straffelovens § 231, som følger af kapitel 7, kan det konstateres, at bestemmelsen kan finde anvendelse, uagtet om det kan konkretiseres, hvilken seksualforbrydelse i straffelovens kapitel 24 gerningspersonen havde forsæt til. Straffelovens § 231 kriminaliserer således etableringen og opbygningen af en relation, når denne er en forberedelseshandling til at begå en seksualforbrydelse mod en person under 18 år. Forsætskravet i straffelovens § 231 må ses i lyset af den danske forsøgsregel i straffelovens § 21, idet formålet med straffelovens § 231 blandt andet er at ramme de tilfælde, hvor der ikke kan føres bevis for forsøg på et konkret seksuelt overgreb.⁴¹⁵ Dermed findes groomingbestemmelsen at være en kriminalisering af forsøgsfasen, og i rapporten fra arbejdsgruppen følger det, at ”(...) bevisbyrden for overtrædelse af groomingbestemmelsen kan være lettere at løfte end bevisbyrden for forsøg på et seksuelt overgreb.”⁴¹⁶

Gerningspersonens retssikkerhed skal dog fortsat varetages efter grundlæggende regler, og i straffesager påhviler bevisbyrden anklagemyndigheden, som skal føre bevis for samtlige gerningsmomenter. Anklagemyndigheden skal i den forbindelse også bevise, at de subjektive betingelser for at pålægge et strafansvar er til stede, herunder at der har været forsæt til den konkrete forbrydelse.⁴¹⁷ Bevisbyrden skal af anklagemyndigheden løftes på en sådan måde, at der ikke er rimelig tvivl om den tiltaltes skyld.⁴¹⁸ Anvendelsen af straffelovens § 231 vil derfor blandt andet forudsætte, at anklagemyndigheden kan løfte bevisbyrden for, at gerningspersonens opbygning af en relation til et barn er med henblik på at udsætte denne for en seksualforbrydelse.

Idet der skal ses bort fra kravet om at konkretisere forsættet i straffelovens § 231, formodes det, modsat arbejdsgruppens opfattelse, at bevisbyrden for gerningspersonens forsæt til at udsætte en person under 18 år for en seksualforbrydelse må blive vanskelig at løfte. Det må således blive afgørende, hvorvidt relationen har udviklet sig i en sådan retning, at gerningspersonen har

⁴¹⁵ Lovforslag L 50, Folketinget 2022-23 (2. samling), side 34, spalte 2

⁴¹⁶ Rapport fra arbejdsgruppen om digitale krænkelser, Justitsministeriet, side 63

⁴¹⁷ Straffeprocessen af Michael Kistrup, Jakob Lund Poulsen m.fl., 4. udgave, side 677

⁴¹⁸ Straffeprocessen af Michael Kistrup, Jakob Lund Poulsen m.fl., 4. udgave, side 35

introduceret et seksuelt tema, og gerningspersonens forsæt til at udsætte barnet for en seksualforbrydelse kan bevises.

Digital kommunikation

Det må formodes, at måden, hvorpå der kommunikeres, forandrer sig konstant. Dette må blandt andet ses i lyset af den digitale udvikling, der har givet muligheder for nye måder at kommunikere på. Digital kommunikation kan dog give anledning til misforståelser, idet interaktionen mellem afsenderen og modtageren er distanceret. Der kan i denne forbindelse være forskellige forståelser og opfattelser af ord og symboler, herunder brugen af bestemte emojis. Ifølge Tina Thode Haugaard, der er lektor på Institut for Kommunikation og Kultur på Aarhus Universitet, er der forskel på, hvilken betydning der lægges i forskellige emojis. Den vigtigste emoji-lære er dog, at det er et flygtigt felt, der hele tiden forandrer sig, og det er vigtigt at vide, hvilke signaler der er forbundet med valg af emojis. Tina Thode Haugaard forholder sig også til, hvorvidt der eksisterer emoji'er, som kræver en vis forsigtighed, og til dette anfører hun følgende: *“De seksualiserede emoji’er. Altså, jeg tror, at næsten alle nu ved, at en fersken og en aubergine ikke kan betyde andet end, ja... Særligt madvarer kan man gå galt i byen med. Der er jo nogen, som vi ikke tænker nærmere over, men jeg var for eksempel ikke klar over, at en taco kunne betyde det kvindelige kønsorgan (...).”*⁴¹⁹

Når emojis, der forestiller madvarer, kan have en seksualiseret betydning, bliver spørgsmålet, om brugen af sådanne eksempelvis vil være tilstrækkeligt til at have introduceret et seksuelt tema og dermed bevise et seksuelt forsæt. Den digitale kommunikation, herunder brugen af emojis, eksemplificerer således, at det må blive svært at vurdere, hvad der skal til, før et ikke-konkretiseret seksuelt forsæt er påvist tilstrækkeligt. Dette understøtter således formodningen om, at bevisbyrden for et forsæt til en seksualforbrydelse, der ikke skal konkretiseres, kan blive svær at løfte.

Retsusikkerhed for gerningspersonen

En artikel, der er udgivet af Advokatrådet i 2022 med titlen De svære beviser⁴²⁰ belyser, at nye bestemmelser, der skal øge ofres retssikkerhed, kan give nye udfordringer i bevisførelsen i en straffesag. Til trods for at artiklen er publiceret inden straffelovens § 231 trådte i kraft, findes den anvendelig til at underbygge, at groomingbestemmelsen kan være forbundet med visse udfordringer. Dette er også henset til, at artiklen eksplicit nævner grooming.

⁴¹⁹ Den store emoji-guide: Sådan undgår du at blive misforstået af Louise Elly Meyer, Heartbeats

⁴²⁰ De svære beviser af Isabel Fluxá Rosado, Advokatsamfundet

I artiklen anføres det, at en bestemmelse, hvori intentionen om at begå en strafbar forbrydelse kriminaliseres, stiller større krav til bevisførelsen. Hvis kontakten ikke er foregået online, vil der ikke være tekniske beviser, eksempelvis i form af sms'er. Som følge heraf vil sagen afhænge af parternes forklaringer og derefter dommerens vurdering af parternes troværdighed. I den forbindelse mener forsvarsadvokat Allan Nejbjerg, at der er risiko for, at domstolene vil være tilbøjelige til at lægge mere vægt på offerets forklaring, hvorfor den anklagede ikke vil være uskyldig, indtil det modsatte er bevist. Dette finder forsvarsadvokat Allan Nejbjerg som værende retssikkerhedsmæssigt betænkeligt.⁴²¹ Det kan hermed lægges til grund, at straffelovens § 231 kan skabe en retsusikkerhed for gerningspersonen.

Groomingbestemmelsen har et fremrykket fuldbyrdelsesmoment og dermed et fremskudt strafferetligt værn. Derfor forudsætter domfældelse for grooming, at det kan bevises, at det var intentionen, at det skulle udvikle sig til noget ubehageligt. Handlingerne, der ligger bag denne intention, kan på sin vis være uskyldige, hvilket i sig selv udgør en af de problematikker, der er forbundet med straffelovens § 231.⁴²² Vicestatsadvokat Gyrithe Ulrich påpeger desuden, at grænserne i bevisførelsen for den nye groomingbestemmelse kan være lidt mere flydende, hvorfor disse grænser må afprøves ved domstolene.⁴²³

Sammenfatning

Det kan af ovenstående sammenfattes, at idet der skal ses bort fra kravet til forsættets konkretisering, øges retssikkerheden for forurettede, hvorved forurettedes retsstilling forbedres. Dog antages det, at når der skal ses bort fra kravet til forsættets konkretisering, kan det blive svært at vurdere, hvad der som minimum skal til for domfældelse. Dermed formodes det, at vurderingen af hvorvidt en relation til et barn er opbygget med forsæt til at begå et seksuelt overgreb, bliver vanskelig at foretage. Som følge heraf kan bevisbyrden for overtrædelse af straffelovens § 231 blive svær for anklagemyndigheden at løfte.

8.2 Aldersgrænsen

Aldersgrænsen for hvornår en person kan udsættes for grooming er 18 år, og den seksuelle lavalder i Danmark er 15 år. Dermed kriminaliserer straffelovens § 231 opbygningen af en utilbørlig relation til personer, der både er under og over den seksuelle lavalder. Da det ikke er afgørende for bestemmelsens anvendelse, om det kan konkretiseres, hvilken seksualforbrydelse i straffelovens

⁴²¹ De svære beviser af Isabel Fluxá Rosado, Advokatsamfundet

⁴²² De svære beviser af Isabel Fluxá Rosado, Advokatsamfundet

⁴²³ De svære beviser af Isabel Fluxá Rosado, Advokatsamfundet

kapitel 24, som gerningspersonen havde forsæt til at overtræde, må det forventes at blive svært at sondre mellem strafværdig kontakt og ikke-skadelig kontakt mellem voksne og børn. Dette giver anledning til at overveje, hvilke hensyn og udfordringer, der er forbundet med aldersgrænsen på 18 år.

Uagtet at personer mellem 15-17 år er seksuelt myndige, eksisterer der et væsentligt hensyn til at beskytte denne aldersgruppe mod grooming, da personer i denne alder fortsat er under udvikling.⁴²⁴ I forbindelse med at lovforslaget om straffelovens § 231 blev sendt til høring, var der stor opbakning til at fastsætte aldersgrænsen til 18 år, og Danske Regioner anførte i den forbindelse, at *”Unge (...) har behov for en særlig beskyttelse, samt en anerkendelse fra samfundet side af, at ansvaret for de krænkelse, de eventuelt måtte blive udsat for af en voksen, ikke ligger hos dem.”*⁴²⁵ Der kan derfor argumenteres for, at aldersgrænsen på 18 år er med til at statuere alvoren af grooming, da det anerkendes at relationer til personer, der er over 15 år, også kan udgøre ulige magtrelationer. Den fastsatte aldersgrænse bidrager således til at sende et tydeligt signal om, at grooming ikke tolereres uanset barnets alder, og at det er den voksne, der har ansvaret. Aldersgrænsen på 18 år er således med til at sikre et strafferetligt værn mod grooming, som alle børn er omfattet af.

Aldersgrænsen på 18 år antages dog også at være forbundet med visse udfordringer, og forsvarsadvokat Julie Stage har i en artikel fra marts 2023 udtalt følgende: *”I praksis frygter jeg, at det kan blive meget vanskeligt at sondre mellem strafværdige forhold og så tilladelige kontakter mellem mennesker.”*⁴²⁶ Som anført under den subjektive fortolkning af straffelovens § 231 i afsnit 7.1.3 påpeges selvsamme vanskelighed i lovforslaget i forhold til, hvis personen er fyldt 15 år. Det er derfor også bemærkelsesværdigt, at lovgiver har modsat sig anbefalingen i rapporten fra arbejdsgruppen, hvorefter et flertal anbefalede at fastsætte aldersgrænsen til 15 år.⁴²⁷ Det følger af rapporten, at en aldersgrænse på 15 år, som svarer til den seksuelle lavalder, vil ramme de tilfælde, hvor seksuelle relationer per definition er strafbare. Samtidig vil der med denne aldersgrænse tages hensyn til, at groomingbestemmelsen ikke skal kriminalisere ”normal” adfærd blandt unge.⁴²⁸ Lovgiver fulgte dog aftalepartiernes anbefaling og fastsatte alderen i bestemmelsen til 18 år.⁴²⁹ Advokatsamfundet påpegede i deres høringssvar, at de kunne tilslutte sig bemærkningerne om *”(...) ”*

⁴²⁴ Rapport fra arbejdsgruppen om digitale krænkelse, Justitsministeriet, side 65

⁴²⁵ Høring over Lovforslag L 50, Folketinget 2022-23 (2. samling), Danske Regioners høringssvar, side 1

⁴²⁶ Advokat frygter, at varslet grooming-bestemmelse får uskyldige dømt af Sara Moss Hesse, K-NEWS

⁴²⁷ Rapport fra arbejdsgruppen om digitale krænkelse, Justitsministeriet, side 64

⁴²⁸ Rapport fra arbejdsgruppen om digitale krænkelse, Justitsministeriet, side 60-61

⁴²⁹ Aftale om initiativer mod digitale krænkelse af Socialdemokratiet, Radikale Venstre m.fl., side 2

vigtigheden af at sikre, at den foreslåede bestemmelse ikke anvendes over for almindelig kontakt med unge over den kriminelle lavalder, og at det i den forbindelse er særlig væsentligt at stille relevante krav til forskellen mellem den mistænkte og den forurettede i forhold til alder, erfaring eller udvikling.”⁴³⁰ Lovforslaget indeholder ikke sådanne relevante krav, men det følger, at der skal stilles højere krav til forskellen mellem alder, erfaring og udvikling, såfremt den forurettede er over 15 år.⁴³¹ Vurderingen af hvornår kontakt til et barn er utilbørlig, og hvornår kontakten er legitim,⁴³² formodes således at blive svær at foretage. Dette begrundes med, at lovforslaget ikke indeholder specifikke krav, der kan bidrage til vurderingen heraf, og ligeledes er lovforslaget meget sparsomt med konkrete eksempler. De retssikkerhedsmæssige udfordringer, der kan være forbundet med straffelovens § 231 netop i forhold til at sondre mellem strafværdige forhold og tilladelige kontakter, må derfor kræve særlig opmærksomhed fra de professionelle aktører i processen.⁴³³

I TfK 2021.623, der er analyseret i afsnit 5.4.4, blev det lagt til grund, at den forurettede, der var 15 år gammel, i kraft af sin alder kunne give et diskulperende samtykke til forholdene i tiltalen. Retten fandt, at den forurettede havde givet et sådant samtykke, hvorfor den tiltalte blev frifundet. Som en naturlig del af grooming manipuleres den forurettede, hvilket kan betyde, at den forurettede først på et sent tidspunkt i processen bliver bevidst om, at denne er blevet udsat for en krænkelse.⁴³⁴ Groomingbestemmelsen er i den henseende særlig interessant, idet denne manipulation også kan finde sted i relation til et barn, der er over den seksuelle lavalder. Vurderingen, af hvorvidt kontakten til et barn er utilbørlig eller legitim, antages derfor at blive særlig svær at foretage, når en person på 15 år frivilligt kan indgå i flirtende og seksuelle relationer. Denne antagelse understøttes endvidere af lovforslagets formodning om, at relationsopbygningen til en person over den seksuelle lavalder sker med formålet om et gensidigt og frivilligt seksuelt forhold, medmindre gerningspersonens manipulation er af en vis grovhed, eller gerningspersonen tydeligt udnytter, at der er en stor forskel i både alder, erfaring og udvikling.⁴³⁵

Med afsæt i ovenstående kan det formodes, at straffelovens § 231 får et begrænset anvendelsesområde, når forurettede er over 15 år, og dermed kan give et diskulperende samtykke. Det er derfor tvivlsomt, om straffelovens § 231 reelt kommer til at beskytte personer i aldersgruppen

⁴³⁰ Høring over Lovforslag L 50, Folketinget 2022-23 (2. samling), Advokatsamfundets høringssvar, side 2

⁴³¹ Lovforslag L 50, Folketinget 2022-23 (2. samling), side 34, spalte 1-2

⁴³² Lovforslag L 50, Folketinget 2022-23 (2. samling), side 7, spalte 1

⁴³³ Høring over Lovforslag L 50, Folketinget 2022-23 (2. samling), Advokatsamfundets høringssvar, side 2

⁴³⁴ Lovforslag L 50, Folketinget 2022-23 (2. samling), side 8, spalte 2

⁴³⁵ Lovforslag L 50, Folketinget 2022-23 (2. samling), side 34, spalte 2

15-17 år mod grooming. Samtidig må der eksistere en risiko for, at bestemmelsen kan blive anvendt på tilladelige og legitime relationer grundet den svære vurdering af, hvornår en relation er strafværdig.

8.3 Selvstændigt anvendelsesområde

Det følger af den subjektive formålsfortolkning i afsnit 7.1.3, at straffelovens § 231 har til hensigt at ramme de tilfælde, hvor der ikke kan føres bevis for forsøg på et konkret seksuelt overgreb. Af ovenstående bemærkninger og overvejelser vedrørende straffelovens § 231, antages det dog, at denne bevisbyrde kan blive svær at løfte, da det på nuværende tidspunkt er uklart, hvad der skal til, før et ikke-konkretiseret seksuelt forsæt er påvist tilstrækkeligt. Dette giver anledning til at overveje, hvorvidt straffelovens § 231 får et selvstændigt anvendelsesområde.

Straffelovens § 231 har et fremrykket fuldbyrdelsesmoment, hvilket bevirker, at en gerningspersons opbygning af en relation til et barn fremover vil være en fuldbyrdet forbrydelse. Dette kræver dog, at anklagemyndigheden kan bevise, at gerningspersonen havde forsæt til at udsætte barnet for en seksualforbrydelse, men denne bevisbyrde antages at være svær at løfte. Når der foreligger tilstrækkelige beviser til at løfte bevisbyrden for overtrædelse af straffelovens § 231, vil der formentlig også være fuldbyrdet en anden seksualforbrydelse i straffelovens kapitel 24, hvorfor det må forventes, at straffelovens § 231 vil få et begrænset selvstændigt anvendelsesområde. Som et eksempel kan nævnes den situation, hvor et barn udsættes for blufærdighedskrænkelser i henhold til straffelovens § 232 som led i groomingprocessen, og det følger i den forbindelse af lovforslaget, at straffelovens § 232 vil kunne straffes i sammenstød med straffelovens § 231.⁴³⁶

Det er bemærket i afsnit 7.2, at det på nuværende tidspunkt er uvist, om der vil skulle straffes i sammenstød med straffelovens § 231, hvis en eller flere af de øvrige seksualforbrydelser i straffelovens kapitel 24 fuldbyrdes som følge af en groomingproces. Det er endvidere uklart, hvorvidt gerningsindholdet i straffelovens § 231 absorberes af en anden fuldbyrdet seksualforbrydelse i straffelovens kapitel 24, således der alene straffes for den absorberende bestemmelse. Såfremt straffelovens § 231 bliver absorberet, bevirker dette, at bestemmelsen formentligt ikke får et selvstændigt anvendelsesområde, når en anden seksualforbrydelse i straffelovens kapitel 24 er fuldbyrdet.

⁴³⁶ Lovforslag L 50, Folketinget 2022-23 (2. samling), side 35, spalte 1

8.4 Evaluering af bestemmelsen

Et datatræk⁴³⁷, der er indhentet gennem aktindsigt ved Rigsadvokaten, viser blandt andet antallet af anmeldelser vedrørende straffelovens § 231 i perioden fra den 1. juli 2023 til den 20. april 2024 fordelt på år og politikreds. Med afsæt i dette datatræk, kan det udledes, at der i den anførte periode er anmeldt i alt 80 forhold, som er blevet henført under bestemmelsen. Det kan derfor konstateres, at straffelovens § 231 har ført til anmeldelser og dermed anvendes i politikredsene.

Anvendelsen af groomingbestemmelsen skal dog evalueres, når bestemmelsen har været i kraft i to år. Justitsministeriet vil i forbindelse med evalueringen indhente oplysninger fra relevante myndigheder og interessenter vedrørende erfaringer med bestemmelsen. Erfaringerne skal bidrage til vurderingen af, hvorvidt bestemmelsen bør præciseres eller ændres.⁴³⁸ Dette findes at understøtte, at straffelovens § 231 kan være forbundet med nogle strafferetlige problematikker.

Straffelovens § 231 består af mange objektive gerningselementer, der hver især kræver fortolkning. En evaluering af bestemmelsen må således være et udtryk for, at bestemmelsen muligvis må kræve ændringer, som skal bidrage til at sikre bestemmelsens anvendelse. Derudover må en sådan evaluering også være et udtryk for, at lovgiver tager grooming meget alvorligt, og at lovgiver udelukkende ønsker at kriminalisere strafværdige situationer. Flere af de hørte interesseorganisationer var positive over, at bestemmelsen skal evalueres, og Red Barnet påpegede, at det er ”(...) *relevant, at anvendelsen af bestemmelsen evalueres, når den har været i kraft i to år; med henblik på at undersøge og sikre, at børn og unges retsstilling bliver imødekommet i tilstrækkelig grad.*”⁴³⁹

Evalueringen af straffelovens § 231 giver anledning til at bemærke, at Sverige eksempelvis har måtte ændre ordlyden af deres groomingbestemmelse, som findes i den svenske straffelovs § 10 a i kapitel 6. Før 2018 var groomingbestemmelsen i Sverige udformet sådan, at der indtrådte et strafansvar, hvis en gerningsperson aftalte et møde med et barn for herefter at foretage en handling, der var egnet til at fremme et overgreb. I 2018 blev bestemmelsen ændret, og fuldbyrdelsestidspunktet blev fremrykket, da bestemmelsen nu anses for fuldbyrdet, når en person foreslår et møde med et barn med formålet om at begå et seksuelt overgreb.⁴⁴⁰ Baggrunden for denne ændring var, at det i de fleste sager, der blev anmeldt, var den voksne, der ytrede et ønske om at mødes med barnet, uden at det førte til nogen konkret aftale. Gerningsindholdet var dermed sjældent opfyldt i forhold til betingelsen om, at den

⁴³⁷ Bilag 5 – Datatræk fra Rigsadvokaten

⁴³⁸ Lovforslag L 50, Folketinget 2022-23 (2. samling), side 10, spalte 2

⁴³⁹ Høring over Lovforslag L 50, Folketinget 2022-23 (2. samling), Red barnet høringssvar side 2

⁴⁴⁰ Rapport fra arbejdsgruppen om digitale krænkelser, Justitsministeriet, side 52

voksne og barnet skulle være enige om at mødes. Bestemmelsen blev derfor ændret, for således at øge muligheden for at kunne gribe ind.⁴⁴¹ Denne ændring i den svenske groomingbestemmelse illustrerer derfor vigtigheden af, at anvendelsen af den danske groomingbestemmelse i straffelovens § 231 evalueres, så det sikres, at ordlyden heraf bliver så præcis som mulig, og at bestemmelsen har den virkning, som formålet med bestemmelsen tilsigter.

Kapitel 9. Konklusion

Nærværende kandidatafhandling har behandlet den selvstændige kriminalisering af grooming i straffelovens § 231. Afhandlingen kan i den forbindelse konkludere, at grooming, forinden den selvstændige kriminalisering heraf, i et vist omfang var kriminaliseret i henhold til eksisterende regler i straffelovens kapitel 24 om seksualforbrydelser, herunder straffelovens § 232, § 235 stk. 2, § 216, stk. 2 og § 222, stk. 1. Efter omstændighederne kunne grooming også straffes som forsøg på overtrædelse af de nævnte bestemmelser i henhold til straffelovens § 21.

Sammenfattende kan det konkluderes, at baggrunden for den selvstændige kriminalisering af grooming i straffelovens § 231 særligt skal begrundes med den digitale udvikling. Som følge af den digitale udvikling er der opstået flere muligheder for, at personer, hvis formål er at begå seksuelle overgreb mod børn, lettere kan komme i kontakt med disse. Derfor kan det konkluderes, at den stigende digitalisering har skabt et behov for et øget strafferetligt værn mod grooming. Det fandtes endvidere ikke tilstrækkeligt at straffe grooming i henhold til andre seksualforbrydelser eller som forsøg herpå, da det kan konkluderes, at grooming udgør en selvstændig krænkelse. Baggrunden for den selvstændige kriminalisering af grooming kan også begrundes i, at den selvstændige kriminalisering af grooming vil sende et klart signal om, at groomingprocessen i sig selv er strafværdig. Dermed signaleres det, at offeret for grooming er uden skyld, og ligeledes at gerningspersonens adfærd er strafbar. I den forbindelse kan det konkluderes, at bestemmelsen også skal bidrage til at fjerne de følelser af skyld, skam og medansvar, som børn, der har været udsat for grooming, ofte efterlades med.

Ved indførelsen af straffelovens § 231 kan det konkluderes, at straffeloven nu indeholder en selvstændig hjemmel til at straffe en gerningsperson for grooming. Definitionen af grooming følger direkte af ordlyden i straffelovens § 231. Hertil kan det konkluderes, at for grooming straffes den, som systematisk eller ved manipulation og under udnyttelse af en på alder og erfaring beroende

⁴⁴¹ Prop. 2016/17:214 (Effektivare lagstiftning mot vuxnas kontakter med barn i sexuellt syfte), side 12-13

overlegenhed, opbygger en relation til en person under 18 år, og gør dette med forsæt til at udsætte den pågældende for en seksualforbrydelse. Det kan med afsæt i analysen af straffelovens § 231 konkluderes, at en seksualforbrydelse skal forstås som en handling, der er strafbar efter en eller flere af bestemmelserne i straffelovens kapitel 24 om seksualforbrydelser. Derudover indebærer straffelovens § 231, at der, i modsætning til forsøgsreglen i straffelovens § 21, skal ses bort fra kravet om at konkretisere, hvilken seksualforbrydelse gerningspersonen havde forsæt til at begå. Bestemmelsen har derfor til hensigt at finde anvendelse i de tilfælde, hvor der ikke kan føres bevis for forsøg på en konkret seksualforbrydelse. Afhandlingen kan hermed konkludere, at straffelovens § 231 er en kriminalisering af forsøgsfasen på seksualforbrydelser, og i den forbindelse indeholder bestemmelsen et fremrykket fuldbyrdelsesmoment, hvilket blandt andet bevirker, at en gerningsperson kan straffes for grooming, uagtet at gerningspersonens forsæt ikke kan konkretiseres. Ligeledes kan det konkluderes, at et fremrykket fuldbyrdelsesmoment begrænser muligheden for at træde frivilligt tilbage fra forsøg. Det bevirker, at tilfælde af grooming, der inden den selvstændige kriminalisering heraf, har kunnet undtages fra straf grundet reglen om tilbagetræden fra forsøg, nu vil kunne udgøre en fuldbyrdet forbrydelse i henhold til straffelovens § 231.

Det kan med afsæt i sammenligningen mellem den danske, norske og svenske kriminalisering af grooming konkluderes, at grooming fuldbyrdes tidligere i den danske straffelov. Derudover er aldersgrænsen i den danske groomingbestemmelse 18 år og hermed over den seksuelle lavalder, hvilket er forskelligt fra Norge og Sverige, hvor der er sammenfald mellem aldersgrænsen for grooming og den seksuelle lavalder. Samlet kan det derfor konkluderes, at Danmarks kriminalisering af grooming favner bredere end Norge og Sveriges kriminalisering heraf.

Grooming kan foregå både fysisk og digitalt, og særligt online platforme gør det nemmere for voksne at komme i kontakt med børn. Den selvstændige kriminalisering af grooming i straffelovens § 231 opfylder dermed formålet om at styrke det strafferetlige værn mod digitale overgreb. Dette er også henset til, at grooming nu er blevet navnet på en selvstændig forbrydelse, og at straffeloven derfor indeholder en juridisk definition af grooming, der præciserer grænserne for, hvad der er strafbart. Samlet kan det konkluderes, at den selvstændige kriminalisering af grooming i straffeloven sender et vigtigt signal om alvoren af grooming, der også vurderes at have en præventiv virkning.

Afhandlingen kan konkludere, at straffelovens § 231 er forbundet med nogle strafferetlige problematikker. I denne forbindelse formodes det at blive svært at vurdere, hvad der skal til, før et ikke-konkretiseret seksuelt forsæt er tilstrækkeligt påvist. Dette skal blandt andet ses i lyset af den

digitale kommunikation, der udvikler sig sideløbende med den digitale udvikling. I relation til det ikke-konkretiserede seksuelle forsæt, kan det derfor konkluderes, at bevisbyrden for overtrædelse af straffelovens § 231 kan blive svær for anklagemyndigheden at løfte. Derudover findes det, at aldersgrænsen på 18 år i straffelovens § 231 må gøre det svært at sondre mellem strafværdige relationer og tilladelige relationer. Dette gælder især, når et barn er fyldt 15 år, og dermed er over den seksuelle lavalder og kan give et diskulperende samtykke. Det kan endvidere konkluderes, at det forventes, at straffelovens § 231 får et begrænset selvstændigt anvendelsesområde. Dette skal ses i lyset af, at bevisbyrden for grooming kan blive svær at løfte, og at det fortsat er hensigten, at der skal straffes i henhold til andre seksualforbrydelser eller forsøg herpå, såfremt det er muligt. Afhængigt af omstændighederne kan det konkluderes, at straffelovens § 231 vil skulle straffes i sammenstød med andre seksualforbrydelser.

Slutteligt kan det konkluderes, at den selvstændige kriminalisering af grooming i straffelovens § 231 stemmer overens med det tilsigtede formål om at styrke det strafferetlige værn mod digitale overgreb, herunder grooming. Til trods for at straffelovens § 231 forventes at få et begrænset selvstændigt anvendelsesområde i praksis, kan det konkluderes, at den selvstændige kriminalisering af grooming i straffeloven bevirker, at børns retssikkerhed øges, særligt henset til bestemmelsens signalværdi og heraf følgende præventive virkning.

Kildeoversigt

Lovgivning:

Den Europæiske Menneskerettighedskonvention. (sidst tilgået 14. maj 2024). Hentet fra Council of Europe: https://www.echr.coe.int/documents/d/echr/convention_dan

Europarådets konvention om beskyttelse af børn mod seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug. (sidst tilgået 14. maj 2024). Hentet fra Council of Europe: <https://rm.coe.int/1680084822>

FN's Konvention om Barnets Rettigheder (Børnekonventionen). (sidst tilgået 14. maj 2024). Hentet fra Karnov: <https://pro.karnovgroup.dk/b/documents/7000496921?tab=karnov>

Lovbekendtgørelse nr. 434 af 25. april 2024 (Straffeloven). (sidst tilgået 14. maj 2024). Hentet fra Karnov: <https://pro.karnovgroup.dk/b/documents/7000958458?tab=karnov>

Lovforarbejder:

Folketinget. (sidst tilgået 14. maj 2024). *Folketingstidende 1999-00 Tillæg A side 1-8230.* Hentet fra Folketinget: <https://www.folketingstidende.dk/ebog/19991A?s=1104#>

Hummelgaard, P. (sidst tilgået 14. maj 2024). *Lovforslag L 50, Folketinget 2022-23 (2. samling).* Hentet fra Folketinget: https://www.ft.dk/ripdf/samling/20222/lovforslag/l50/20222_l50_som_fremsat.pdf

Hækkerup, N. (sidst tilgået 14. maj 2024). *Lovforslag L 85, Folketinget 2020-2021.* Hentet fra Folketinget: https://www.ft.dk/ripdf/samling/20201/lovforslag/l85/20201_l85_som_fremsat.pdf

Høring over Lovforslag L 50, Folketinget 2022-23 (2. samling). (Sidst tilgået 14. maj 2024). Hentet fra Folketinget: <https://www.ft.dk/samling/20222/lovforslag/L50/bilag/1/2664664.pdf>

Justitsministeriet. (sidst tilgået 14. maj 2024). *Lov nr 741 af 13/06/2023 - Lov om ændring af straffeloven og retsplejeloven.* Hentet fra Karnov: <https://pro.karnovgroup.dk/b/documents/7000927281?tab=karnov>

Kommenteret høringsoversigt over Lovforslag L 50, Folketinget 2022-23 (2. samling). (sidst tilgået 14. maj 2024). Hentet fra Folketinget: <https://www.ft.dk/samling/20222/lovforslag/L50/bilag/1/2664663.pdf>

Lovforslag L 50, Folketinget 2022-23 (2. samling) (3. behandling). (sidst tilgået 14. maj 2024). Hentet fra Folketinget: <https://www.ft.dk/samling/20222/lovforslag/L50/BEH3-64/forhandling.htm>

Lovforslag L 50, Folketinget 2022-23 (2. samling) (som vedtaget). (sidst tilgået 14. maj 2024). Hentet fra Folketinget: https://www.ft.dk/ripdf/samling/20222/lovforslag/l50/20222_l50_som_vedtaget.pdf

Lovforslag L 86, Folketinget 2008-09. (sidst tilgået 14. maj 2024). Hentet fra Folketinget: https://www.ft.dk/samling/20081/lovforslag/l86/20081_l86_som_fremsat.htm

Straffelovrådets betænkning om seksualforbrydelser - Betænkning nr. 1534 (Bind II). (sidst tilgået 14. maj 2024). Hentet fra Folketinget:
<https://www.ft.dk/samling/20121/almdel/reu/bilag/83/1181396/index.htm>

Udkast til Lovforslag L 50, Folketinget 2022-23 (2. samling). (sidst tilgået 14. maj 2024). Hentet fra Folketinget: <https://www.ft.dk/samling/20222/lovforslag/L50/bilag/2/2666647.pdf>

Udenlandsk lovgivning:

Den norske straffelov (Lov om straff) - LOV-2005-05-20-28. (sidst tilgået 14. maj 2024). Hentet fra lovdata.no: https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-05-20-28/KAPITTEL_1#KAPITTEL_1

Den svenske straffelov (Brottsbalken) - SFS 1962:700. (sidst tilgået 14. maj 2024). Hentet fra government.se:
<https://www.government.se/contentassets/7a2dcae0787e465e9a2431554b5eab03/the-swedish-criminal-code.pdf>

Retspraksis:

TfK 2022.182

TfK 2023.403

U 2019.2356 V

TfK 2021.623

Rettens 18-291/2024 (Bilag 3)

Litteratur:

Baumbach, T., & Elholm, T. (2022, 2. udgave). *Strafferettens almindelige del - Det strafferetlige ansvar*. København: Djøf Forlag.

Christensen, M. B. (2008, 1. udgave). *Det strafferetlige samtykke*. København: Jurist- og Økonomforbundets Forlag.

Elholm, T., Madsen, L. L., Rahbæk, H., & Røn, J. (2022, 12. udgave). *Kommenteret straffelov - Speciel del*. København: Jurist- og Økonomforbundets Forlag.

Elholm, T., Madsen, L. L., Rahbæk, H., & Røn, J. (2023, 12. udgave). *Kommenteret straffelov - Almindelig del*. København: Djøf Forlag.

Evald, J. (2020, 2. udgave). *Juridisk teori, metode og videnskab*. København: Djøf Forlag.

Greve, V. (2004, 2. udgave). *Det strafferetlige ansvar*. København: Jurist- og Økonomforbundets Forlag.

- Hansen, L. L., & Werlauff, E. (2022, 3. udgave). *Den Juridisk metode - En introduktion*. København: Djøf Forlag.
- Hurwitz, S. (1971, 4. udgave). *Den danske kriminalret - Almindelig del*. København: G · E · C Gads Forlag.
- Kistrup, M., Poulsen, J. L., Rørdam, T., & Røn, J. (2023, 4. udgave). *Straffeprocessen*. København: Karnov Group.
- Langsted, L. B., & Waaben, K. (2014, 6. udgave). *Strafferettens specielle del*. København: Karnov Group Denmark A/S.
- Langsted, L. B., & Waaben, K. (2018, 6. udgave). *Strafferettens almindelige del - Ansvarslæren*. København: Karnov Group Denmark A/S.
- Madsen, L. L. (2020, 6. udgave). *Strafferet I - Ansvaret*. København: Djøf Forlag.
- Munk-Hansen, C. (2021, 2. udgave). *Den juridiske løsning - Introduktion til den juridiske metode*. København: Djøf Forlag.
- Munk-Hansen, C. (2022, 3. udgave). *Retsvidenskabsteori*. Djøf Forlag.
- Waaben, K. (1957, 2. udgave). *Det kriminelle forsæt*. København: Juristforbundets Forlag.

Hjemmesider:

- Bekendtgørelse af konvention af 25. oktober 2007 om beskyttelse af børn mod seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug*. (sidst tilgået 14. maj 2024). Hentet fra Retsinformation: <https://www.retsinformation.dk/eli/ltr/2010/57>
- Beretning over Beslutningsforslag B 111, Samling 2006-07*. (sidst tilgået 14. maj 2024). Hentet fra Folketinget: <https://www.ft.dk/samling/20061/beslutningsforslag/B111/bilag/4/399501.pdf>
- Beslutningsforslag B 111 (1. behandling), samling 2006-07 - Forslag til folketingsbeslutning om beskyttelse af børn og unge mod seksuelle overgreb*. (sidst tilgået 14. maj 2024). Hentet fra Folketinget: <https://www.ft.dk/samling/20061/beslutningsforslag/B111/BEH1-82/forhandling.htm>
- Beslutningsforslag B 111 (som fremsat), samling 2006-07 - Forslag til folketingsbeslutning om beskyttelse af børn og unge mod seksuelle overgreb*. (sidst tilgået 14. maj 2024). Hentet fra Folketinget: https://www.ft.dk/samling/20061/beslutningsforslag/b111/20061_b111_som_fremsat.htm
- Børns Vilkår. (sidst tilgået 14. maj 2024). *Hvad er grooming?* Hentet fra Børns Vilkår: <https://bornsvilkar.dk/faa-gode-raad/hvad-er-grooming/>
- Center for Seksuelt Misbrugte. (sidst tilgået 14. maj 2024). *Om seksuelle overgreb*. Hentet fra Center for Seksuelt Misbrugte: <https://csm-danmark.dk/seksuelle-overgreb/om-seksuelle-overgreb/>

de Thurah, G. B. (sidst tilgået 14. maj 2024). *Ny undersøgelse: Hver anden ung har oplevet digitale krænkelse*. Hentet fra Ritzau: <https://via.ritzau.dk/pressemeddelelse/13641326/ny-undersogelse-hver-anden-ung-har-oplevet-digitale-kraenkelser?publisherId=13559618>

Den Danske Ordbog. (sidst tilgået 14. maj 2024). *Alder*. Hentet fra Den Danske Ordbog: <https://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=alder>

Den Danske Ordbog. (sidst tilgået 14. maj 2024). *Erfarings*. Hentet fra Den Danske Ordbog: <https://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=erfarings>

Den Danske Ordbog. (sidst tilgået 14. maj 2024). *Forsæt*. Hentet fra Den Danske Ordbog: <https://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=fors%C3%A6t>

Den Danske Ordbog. (sidst tilgået 14. maj 2024). *Grooming*. Hentet fra Den Danske Ordbog: <https://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=grooming>

Den Danske Ordbog. (sidst tilgået 14. maj 2024). *Manipulere*. Hentet fra Den Danske Ordbog: <https://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=manipulere>

Den Danske Ordbog. (sidst tilgået 14. maj 2024). *Narre*. Hentet fra Den Danske Ordbog: <https://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=narre>

Den Danske Ordbog. (sidst tilgået 14. maj 2024). *Opbygge*. Hentet fra Den Danske Ordbog: <https://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=opbygge>

Den Danske Ordbog. (sidst tilgået 14. maj 2024). *Overlegenhed*. Hentet fra Den Danske Ordbog: <https://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=overlegenhed>

Den Danske Ordbog. (sidst tilgået 14. maj 2024). *Relation*. Hentet fra Den Danske Ordbog: <https://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=relation>

Den Danske Ordbog. (sidst tilgået 14. maj 2024). *Seksualforbrydelse*. Hentet fra Den Danske Ordbog: <https://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=seksualforbrydelse>

Den Danske Ordbog. (sidst tilgået 14. maj 2024). *Systematisk*. Hentet fra Den Danske Ordbog: <https://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=systematisk>

Den Danske Ordbog. (sidst tilgået 14. maj 2024). *Udnyttelse*. Hentet fra Den Danske Ordbog: <https://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=udnyttelse>

Den Danske Ordbog. (sidst tilgået 14. maj 2024). *Udsætte*. Hentet fra Den Danske Ordbog: <https://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=uds%C3%A6tte>

Den Danske Ordbog. (sidst tilgået 14. maj 2024). *Vildlede*. Hentet fra Den Danske Ordbog: <https://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=vildlede>

Folketinget. (sidst tilgået 14. maj 2024). *Beretning*. Hentet fra Folketinget: <https://www.ft.dk/da/leksikon/Beretning>

Folketinget. (sidst tilgået 14. maj 2024). *Beslutningsforslag*. Hentet fra Folketinget: <https://www.ft.dk/da/leksikon/Beslutningsforslag>

- Folketinget. (sidst tilgået 14. maj 2024). *Konvention*. Hentet fra Folketinget: <https://www.ft.dk/da/leksikon/Konvention>
- Folketinget. (sidst tilgået 14. maj 2024). *Paragraf 20-spørgsmål*. Hentet fra Folketinget: <https://www.ft.dk/da/leksikon/20-spoergsmaal>
- Hesse, S. M. (sidst tilgået 14. maj 2024). *Advokat frygter, at varslet grooming-bestemmelse får uskyldige dømt*. Hentet fra K-NEWS (Karnov): https://www.k-news.dk/artikler/advokat-frygter-at-varslet-grooming-bestemmelse-faar-uskyldige-doemt?fbclid=IwZXh0bgNhZW0CMTAAAR0g3Bd0asrO93qirqRHCWmyk5HmMYr2gqRhOgqXEF_mOk54UGlXPhLgtM_aem_ASQ6yUQseLh2X1OnHeT_ljWt5EXZGXbUt6OgGG8y8j2dPQANMAWdbp9FLbuNyr1npk
- Hækkerup, N. (sidst tilgået 14. maj 2024). *Besvarelse af spørgsmål nr. 783 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg*. Hentet fra Folketinget: <https://www.ft.dk/samling/20201/almdel/reu/spm/783/svar/1768884/2370689.pdf>
- Institut for Menneskerettigheder. (sidst tilgået 14. maj 2024). *Dansk lovgivning*. Hentet fra Menneskeret: <https://menneskeret.dk/om-os/menneskerettigheder/menneskerettigheder-danmark/dansk-lovgivning>
- Justitsministeriet. (sidst tilgået 14. maj 2024). *Aftale om politiets og anklagemyndighedens økonomi 2021-2023*. Hentet fra Justitsministeriet: <https://www.justitsministeriet.dk/wp-content/uploads/2020/12/Aftale-om-politiets-og-anklagemyndighedens-oekonomi-2021-2023-1.pdf>
- Justitsministeriet. (sidst tilgået 14. maj 2024). *Digital tryghedspakke - Ni initiativer der skal gøre det tryggere at færdes på nettet*. Hentet fra Justitsministeriet: <https://www.justitsministeriet.dk/wp-content/uploads/2022/09/Digital-tryghedspakke-2022-1.pdf>
- Justitsministeriet. (sidst tilgået 14. maj 2024). *Endelig besvarelse af spørgsmål nr. S 486 fra medlem af Folketinget Peter Skaarup (DF)*. Hentet fra Folketinget: <https://www.ft.dk/samling/20051/spoergsmaal/s486/svar/207500/222995.pdf>
- Justitsministeriet. (sidst tilgået 14. maj 2024). *Værn mod voksne der krænker børn - Tiltag til bekæmpelse af seksuelle krænkelser mod børn*. Hentet fra Justitsministeriet: <https://www.justitsministeriet.dk/wp-content/uploads/2021/05/Vaern-mod-voksne-der-kraenker-boern.pdf>
- Jørgensen, S. L. (sidst tilgået 14. maj 2024). *Grooming*. Hentet fra Det Kriminalpræventive Råd: <https://dkr.dk/it/grooming>
- Meyer, L. E. (sidst tilgået 14. maj 2024). *Den store emoji-guide: Sådan undgår du at blive misforstået*. Hentet fra Heartbeats: <https://heartbeats.dk/den-store-emoji-guide-saadan-undgaar-du-at-blive-misforstaaet/>
- Notat om lovgivningsmæssige konsekvenser af Europarådets konvention om beskyttelse af børn mod seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug*. (sidst tilgået 14. maj 2024). Hentet fra Folketinget: <https://www.ft.dk/samling/20071/almdel/reu/bilag/62/405436.pdf>

- Orientering vedrørende Rigspolitiets redegørelse om grooming.* (sidst tilgået 14. maj 2024). Hentet fra Folketinget: <https://www.ft.dk/samling/20091/almdel/reu/bilag/667/882549/index.htm>
- Ot.prp. nr. 90 (2003-2004).* (sidst tilgået 14. maj 2024). Hentet fra Regeringen.no: <https://www.regjeringen.no/contentassets/43d34ad472404159a827a3bf62e822f1/no/pdfs/otp200320040090000dddpdfs.pdf>
- Prop. 2016/17:214 (Effektivare lagstiftning mot vuxnas kontakter med barn i sexuellt syfte).* (sidst tilgået 14. maj 2024). Hentet fra regeringen.se: <https://www.regeringen.se/contentassets/1e556448ab0545588695253bab91f419/effektivare-lagstiftning-mot-vuxnas-kontakter-med-barn-i-sexuellt-syfte-prop.-201617214>
- Rambøll Management Consulting A/S. (sidst tilgået 14. maj 2024). *Børn og unges oplevelser med digitale krænkelse*. Hentet fra Red Barnet: <https://sletdet.redbarnet.dk/wp-content/uploads/2022/02/sletdet-boern-og-unges-oplevelser-med-digitale-kraenkelser-rapport.pdf>
- Rapport fra arbejdsgruppen om digitale krænkelse*. (sidst tilgået 14. maj 2024). Hentet fra Justitsministeriet: <https://www.justitsministeriet.dk/wp-content/uploads/2022/06/Rapport-fra-arbejdsgruppen-om-digitale-kraenkelser1.pdf>
- Red Barnet. (sidst tilgået 14. maj 2024). *Hvad er grooming - Og hvad gør jeg, hvis jeg bliver groomet?* Hentet fra SletDet Rådgivningen: <https://sletdet.redbarnet.dk/artikel/hvad-er-grooming/>
- Red Barnet. (sidst tilgået 14. maj 2024). *Seksuelle overgreb og digitale medier*. Hentet fra Red Barnet: <https://redbarnet.dk/anmeldet/seksuelle-overgreb-og-digitale-medier/>
- Regeringen (Socialdemokratiet), Radikale Venstre, Socialistisk Folkeparti, Enhedslisten m.fl. (sidst tilgået 14. maj 2024). *Aftale om initiativer mod digitale krænkelse*. Hentet fra Regeringen: <https://www.regeringen.dk/media/11474/aftaletekst-initiativer-mod-digitale-kraenkelser.pdf>
- Retsudvalget (REU) Alm. del, Besvarelse af spørgsmål nr. 421, Samling 2005-06.* (sidst tilgået 14. maj 2024). Hentet fra Folketinget: <https://www.ft.dk/samling/20051/almdel/reu/spm/421/svar/266845/295321.pdf>
- Retsudvalget (REU) Alm. del, Besvarelse af spørgsmål nr. 783, Samling 2020-21.* (sidst tilgået 14. maj 2024). Hentet fra Folketinget: <https://www.ft.dk/samling/20201/almdel/reu/spm/783/svar/1768884/2370689.pdf>
- Retsudvalget (REU) Alm. del, Spørgsmål nr. 421, Samling 2005-06.* (sidst tilgået 14. maj 2024). Hentet fra Folketinget: <https://www.ft.dk/samling/20051/almdel/REU/spm/421/index.htm>
- Retsudvalget (REU) Alm. del, Spørgsmål nr. 783, Samling 2020-21.* (sidst tilgået 14. maj 2024). Hentet fra Folketinget: <https://www.ft.dk/samling/20201/almdel/REU/spm/783/index.htm>
- Rigspolitiet. (sidst tilgået 14. maj 2024). *Redegørelse vedrørende grooming*. Hentet fra Folketinget: <https://www.ft.dk/samling/20091/almdel/REU/bilag/667/882548/index.htm>

- Rispolitiet. (sidst tilgået 14. maj 2024). *Politiet på sociale medier: #SigNej til grooming*. Hentet fra Politi: <https://politi.dk/rigspolitiet/nyhedsliste/politiet-paa-sociale-medier-signej-til-grooming/2017/12/05>
- Rosado, I. F. (sidst tilgået 14. maj 2024). *De svære beviser*. Hentet fra Advokatsamfundet: <https://www.advokatsamfundet.dk/nyheder-medier/tidligere-artikler/2022/advokaten-4/2022-advokaten-4-de-svaere-beviser/>
- Skaarup, P. (sidst tilgået 14. maj 2024). *§ 20-spørgsmål S 486 Om chat med børn via internettet*. Hentet fra Folketinget: <https://www.ft.dk/samling/20051/spoergsmaal/s486/index.htm>
- Social- og Boligstyrelsen. (sidst tilgået 14. maj 2024). *Seksuelle overgreb*. Hentet fra Social- og Boligstyrelsen: <https://www.sbst.dk/handicap/udviklingshaemning/temaer/seksualitet/seksuelle-overgreb>
- Vestergaard, J. (sidst tilgået 14. maj 2024). *Trine Thygesen Vendius Europol & cyberkriminalitet – Proaktiv efterforskning og forbrydelser mod børn*. Hentet fra Karnov: <https://pro.karnovgroup.dk/b/documents/7000747472>